

EN ÅTERBLICK

a v

Dagmar Johansson

På minnenas väg går jag tillbaka i tiden. I den yttersta gården i Danhult bodde vid sekelskiftet min farmor Anna-Britta. Hon hade först varit gift med en som hette Karl och hon hade fem barn med honom, tre av dem dog som små (dödligheten var stor bland små förr). Min far och hans syster Amanda överlevde. Så dog hennes man (farfar) Karl. Farmor måste ha hjälp till sin stora gård så hon skaffade sig en dräng, Mårten Lorentsson. Hon gifte sig sedan med honom och min far, som hette Wilhelm, fick en halvbror som kallades Karl. De blev Ville och Kalle i vardagligt tal. Som yngling fick min far "Amerikafeber" och gav sig iväg till Staterna som så många andra gjorde. Men det blev dåliga tider där och ont om arbete så han stannade där bara några år. Han reste hem igen och farbror Kalle och han delade gården och löste ut faster Amanda. Hon gifte sig och flyttade till Videbäcksered i Kind.

De båda bröderna fick bråttom nu, byggde var sitt boningshus och var sin ladugård. Farmor skötte hushållet åt dem. Min far hade en bekant från Amerika-åren som hette Emerson. Han brukade hälsa på far ibland i hans nya hus. Emerson ville att far skulle hjälpa honom med att skaffa honom en fru. Far skulle vara en s.k. "böneman", som man hade förr. Det var en flicka i Sandviks socken som han hade "gott öga" till. Far lovade att försöka. Han stegade ner till Sandvik men han träffade varken flickan eller hennes mor. Han uträttade sitt ärende till en bekant till dem. "Det blir inget mä dä", sa hon, "det hade varit en annan sak om det hade varit bönemannen själv". Far tog sig en funderare, så småningom blev han bekant med flickan Linnea från Sandvik och de gifte sig. Hon och mormor flyttade till Danhult.

Linnea (mor)

Wilhelm (far)

Adelina (mormor)

Min mor föddes och växte upp i Mjöhult i Sandvik. Mormor hette Adelina. Hon föddes ute i en skog. Det var så att hennes mor och en grannkvinna var på hemväg från kyrkan i Burseryd. Då hon blev sjuk gick de in i skogen och där föddes mormor. Grannkvinnan sprang till en stuga i närheten. Barnen där var inlåsta för deras föräldrar var i kyrkan men genom fönstret fick hon sax och tråd så hon kunde hjälpa barnaföderskan. Sedan tog hon av sig sin underkjöl som hon svepte barnet i och bar det. Så gick de båda kvinnorna hem med den nyfödda till Spaebo, mormors barndomshem. Mormors far sa till sin gumma: "Som du går och bär dig åt".

Min morfar hette Karl-Johan. Han och mormor hade ett litet lantbruk. Morfar var också postbärare mellan Burseryd och Sandvik. Han gick till fots hur än vädret var. Mor hade också två bröder, Johan och Aron. De reste till Amerika och gifte sig. Johan hade 12 barn och Aron sju. Så där hade jag många kusiner.

Den sjunde april 1909, året efter att mor hade flyttat till Danhult, föddes jag. Det har berättats, att när tiden var "inne" att jag skulle komma och mor blev sjuk, att Far var i en annan socken och snickrade. Mor bad då farbror Kalle att köra efter barnmorskan. Det var mitt i tjällossningen och han undrade om han fick vänta tills det torkat upp, men det gick inte för sig. När jag var född fick far meddelandet och han fick bråttom hem. Några försökte att skrämma honom och sa: "Nu Wille får du höra ungaskrik", men

han avfärdade det med: "det här skall hädanefter bli min musik". Det blev det också ty syskonskaran kom rätt tätt: Hugo 1910, David 1912, Maria 1913, Edith 1915 och Levi 1918. Farbror Kalle gifte sig också, med Selma från Långarekull. De fick också sex barn men ett dog bara några månader gammalt.

En upplevelse som ristats in i mitt minne när jag var mycket liten var en vår då vitsipporna hade slagit ut. De fanns i överflöd, vackra och fina sippor. Jag hade plockat massor och tänkte göra mig en krans. Nu bodde ibland resepredikanter hemma och den här som kom och såg vad jag hade gjort hette Snöfelt. "Men flicka, vad gör du med Guds fina blommor": sa han. Jag slog ned blicken och skämdes. Å, tänkte jag nu är nog Gud mycket ond på mig.

Som femåring fick jag följa med farfar och farmor för att hälsa på faster Amanda och farbror Johan och alla sju kusinerna i Videbäcksered. Det var tre mil dit, men vi skulle ta en genväg. Det gick till så att farbror Kalle skjutsade oss till Sandvik i sin liggfjädrarvagn. Den var hög men fjädrade så fint att det inte var någon fara för mig att sitta så högt. Jag satt mellan farfar och farmor i baksätet. Farbror Kalle och min kusin Nils satt där fram. Så bar det iväg och det var sommar och vackert väder. Farmor hade en handväska som var svart med en spegel på ena sidan. Den var full av gräddringar som vi skulle ha till reskost. Hon trugade mig och ville att jag skulle äta, men jag var så mätt. Så kom vi till Sandvik. Där skulle vi sitta och vänta på herrgårdsverandan tills farbror Johan kom från andra sidan sjön Fegen med ekan, som han skulle ro oss över i. När vi satt där fick jag se en stor svart hund i trädgården och en liten kattunge, som kom springande. Då tar den store hunden kattungen i munnen och kastar den i luften. Kattungen hinner knappt landa på marken förrän hunden kastar upp den igen. Jag tyckte det såg hemskt ut för jag förstod inte att hunden bara lekte med katten. Så kom farbror Johan med ekan och vi kom ut på sjön. Jag var rädd men då jag fick sitta mellan farfar och farmor var det ingen fara. Farbror Johan satt vid årorna och snart var vi över sjön och där väntade farbror Johans häst och vagn. Men först skulle vi dricka kaffe i Backa, så hette gården. Vi satt vid bordet och de plockade till mig en massa kakor och jag som var så mätt. Inte orkade jag äta och inte vågade jag säga något, för då kunde de tro att jag var sjuk. Men hur det var så kom vi lyckligt därifrån. Vi fortsatte färden och snart var vi vid målet för resan. Faster Amanda och kusinerna välkomnade oss. Men nu upptäckte jag något tråkigt. Det fanns en hund där och jag var rädd för hundar. Han ville naturligtvis nosa på mig. Jag blev vettskrämd och vågade inte vara på golvet när han var inne. Då fick de bära mig. Det är vad jag minns av resan. Hur vi kom hem har jag glömt, men troligen körde farbror Johan oss de tre milen runt sjön Fegen hem igen.

Hemma var alltid liv och rörelse. Farbror Kalles barn, våra kusiner, höll alltid till uppe hos oss. De trivdes där och tyckte om att leka med oss. De blev hämtade när de skulle äta och sova. Vi hade ingen lust att vara på deras gård för vi var så rädda för faster Selma. Hon verkade så sträng. Hände det någon gång att de var på sin gård och vi fick främmande, kom de springande som om det gällt ett maratonlopp för att få se vem som kom och få lyssna till vad de sa. Det var väl mycket för mor att ha elva barn omkring sig, men hon var alltid tålig och snäll. Ibland fick hon gå emellan när vi kivades.

Far och mor trodde på Gud och lärde oss tidigt att be. Vi hade små bönemöten där vi alla skulle be högt. Det blev i längden lite av slentrian i det, men var någon sjuk eller om åskan gick då blev det genast allvar i bönen. Ibland brukade mor sitta på vedlåren i köket med sin gitarr, far i gungstolen med den minsta och vi andra runt om kring. Då spelade och sjöng mor gamla berättelsesånger som t ex Neger-slaven, Så bitter kall sveper nordanvinden och många andra. Vi hörde andäktigt på. Vi barn sjöng också mycket. Det gick så långt att vi ibland grät melodier.

Far och mor hade låtit döpa sig och kom med i den nybildade Filadelfiaförsamlingen och vi hade många möten hemma. Segertoner hade kommit med 90 sånger. Från den sjöngs många sånger, som vi så småningom lärde oss utantill. På sommaren hade far en stege rest vid ladugården. På den satt vi barn efter varandra uppåt och sjöng så det hördes vida omkring: *Invid porten där står en änglahär, Köpt ifrån jorden, Härligt nu skallar*, m.m. Det predikades då mycket om Jesu andra tillkommelse och detta kom in i våra lekar. En gång kastade småbarnen torv i luften och en grannpojke frågade vad de gjorde. "Detta är brudeskaran": sa de. Pojken sprang in till sin mor och berättade att nu har barnen blivit konstiga, de kastar torv i luften och säger att det här är brudeskaran.

När den första snön föll trodde vi att nu var det snart jul. Då började vi sjunga julsånger och det gjorde vi ända till jul. Julen är det alltid något särskilt med - stämningsfullt och högtidligt. Det var det för oss också. Då skulle den obligatoriska fisken lutas. Det luktade så gott av nybakat bröd med kryddor i. Detta var vanligt till jul. Dagen före

julafton körde far till skogen och hämtade enbuskar som han satte vid dörrarna, en gran med en havrekärve i till fåglarna och en julgran som vi fick hjälpas åt att klä med ljus, äpplen och en del saker vi gjorde själva. Mor brukade kasta bomullstussar på granen så det såg ut som om det hade snöat. När vi blivit färdiga på julaftonen satte mor en stor gryta på bordet med gott köttspad. Vi stod runt omkring med var sin gaffel, doppade bröd i spadet och åt korv och kött till. En stund senare drack vi kaffe och smakade på mors goda julkakor. Sedan var det en tradition att farfar kom och hade med sig en påse med potatis. Han kastade ut sex potatis på golvet och vi var inte sena att plocka upp dem. Det satt en tvåkrona i varje, vilket var stora pengar på den tiden. Så sjöng vi och far läste jultexten. Därefter blev det julklappsutdelning. Alla paketen låg på ett bord med en duk över. Det fanns inte så många leksaker i paketen - mest kläder. Men så plötsligt rycktes köksdörren upp och in for med en väldig fart ett stort paket. Far och pojkarna sprang ut för att ta fast tomten men det lyckades aldrig. Vi visste att tomten kom från Ödesbacka och vi visste också vem han var. I paketet fanns nyttosaker som vantar, strumpor och en stor påse nötter. (Mor Eva i Ödesbacka brukade sticka åt mor.) Sedan var det dags för risgrynsgröten och så en annan höjdpunkt. En gång om året köpte mor en ansjovisburk och den öppnades nu - åh jag ser burken med röda tomtar runt omkring och så gott det var. Någon julotta gick vi sällan på när vi var små. Det var långt till kyrkan och det var ju också kallt.

Mellan jul och nyår var det söndagsskolfest i Lyckås Missionshus och då skulle vi alla med, som fick plats på kälken. Farbror Kalle körde. Han hade hängt en bjällerkrans på hästens rygg. Vi satt ombonade med filtår och schalar och lyssnade på hur fint det pinglade när hästen sprang. Inne på festen var det varmt och kvavt. Ljusen brann i granen, vi sjöng och farbror Dolk talade. Så kom det vi väntade på - gottpåsarna och de glada färggranna jultidningarna. Sedan åkte vi nöjda hem.

Vid jultiden förekom det kalas - mest för vuxna. Barnen fick oftast stanna hemma, men tre familjer tänkte på oss barn. Det var i Ödesbacka, Falks och Lindkvists i Långarekull. Åh vad lyckliga vi var när vi blev bjudna på barnkalas. Då traskade vi iväg så många som orkade gå, både vi och våra kusiner i en lång rad. Vi fick många förmaningar att borsta av snön, niga och buga samt tacka när vi skulle gå hem. Vi fick god mat och frukt och de ville att vi skulle sjunga. Det fick vi göra mycket.

Mellan 1914 och 1918 rasade Första världskriget. Sverige var utanför, men vi hade kännning av det genom ransoneringen. Vi klarade oss för att vi var så många. Det gav fler kort. Men så blev det stopp för fotogenen och vi hade ingen elström. Det var svårt i synnerhet på vintern. Då började folk använda karbid. Far gjorde en karbidlampa av en literflaska, men en kväll exploderade den. Far kastade en matta över den och bar ut den i snön. Så satt vi där i mörker, men var tacksamma över att ingen större olycka hade hänt. Far köpte sedan en riktig karbidlampa. Det var mycket arbete med att sköta den och illa luktade den. Vi var alltid rädda att det skulle hända någonting. Mor stöpte ljus av talg, som vi hade i lyktan när vi var i ladugården. Likaså använde hon talgljus om det behövdes på natten då mormor låg sjuk och behövde passning.

Snart beslutade bönderna att bygga en kraftstation i Ödesbacka bäck. Genom att dämna upp kunde man få tillräckligt med vatten. Kraftstationen fick heta Porjus. En ledning drogs från Ödesbacka via Danhult ut till Hensjö och vi fick elljus installerat. Vi var glada när hösten kom och vi hade "ljuse". Kraftstationen hade inte så stor kapacitet. Den startades i skymningen och var man inte i säng kvart i elva fick man snabba sig för då blinkade det till och klockan elva blev det mörkt för att inte tändas förrän nästa dags kväll. Några år gick men sedan blev elnätet överbelastat för folk började använda motorkraft. Då såldes Porjus och abonnenterna övergick till Långarekulls kraftstation - alla utom Ödesbacka som återgick till att använda fotogen.

Vi började nu skolan allt eftersom vi växte upp. Vi hade fem kilometer till Lyckås Småskola och vi gick till fots varannan dag, lördagar också. På vintern var det svårt ibland när det snöade och ibland blev vi blöta om fötterna för vi hade inga gummistövlar som man har nu. Läderkängorna höll inte ute väta. Vi hade en fröken Svensson som lärarinna. Hon var mycket duktig på att undervisa men använde en del metoder som nu säkert inte skulle få förekomma. Jag skall nämna några. Det hade blivit aktuellt att ljuda när man skulle läsa. En pojke kunde inte få i sitt huvud ng-ljudet utan sa: "n, g". Fröken blev arg och tog en krita och skrev ng-ljudet både fram och bak på hans kläder och så fick han gå hem. Om det hjälpte vet jag inte. En annan pojke hade svårt att läsa rätt. Då tog fröken och höll honom i örat och varje gång han läste fel ryckte hon honom i örat. Resultatet av detta blev fel på fel. En till skall jag berätta. Det var också en pojke. Han hade slickat sig om munnen men fröken uppfattade det som om han räckte ut tungan åt henne.

Sådant fick inte förekomma. Hon rusade upp från sitt skrivbord med pennkniven i handen och sa: "Jag skall skära av en bit av tungan". Pojken sprang från sin bänk, han före och hon efter. De rusade runt bänkarna och till sist sprang han till dörren men fick inte upp den så fort. "Mamma", ropade han högt. Fröken lugnade ner sig lite då och sa att hon bara ville skrämma honom. Hon skulle inte göra honom något illa, men vi i klassen var riktigt skakis.

Tredje och fjärde klass gick jag i Sockenstugan. Min fröken var Ebba Andersson. Hon var nog snäll, men hon gav oss mycket hemläxa och vi fick bära många böcker till och från skolan. Pojkarna var elaka mot henne för att hon pratade skånska. Hon var ju från Skåne.

Vi fick börja hjälpa till med lite av varje hemma, på hösten med att plocka potatis. När skörden var slut kom tröskningen. Far hade gjort en finurlig "vandring" med många hjul och remmar. Hugo och jag turades om, när vi var lediga från skolan, att köra hästen runt vandrigen. Mor matade tröskverket och far tog undan halmen. När det var kallt väder gick tröskningen bra men var det regnigt slirade hjulen och remmarna. Då brukade far pensla dem med melass för att de skulle bli på plats. Var det bra så skulle vetet och rågen tröskas före jul för att mössen inte skulle förstöra för mycket. Havren tog vi efter jul.

En jul blev det annorlunda för oss. Jag tror det var 1920. Då dog mormor på julafton. Far och mor var upptagna med henne så vi fick vara för oss själva med våra julklappar.

När isen bar prövade vi skridskorna, som far gjort av gamla "liabakar". De var tröga och gled inte så lätt. Mor ville inte gärna att vi åkte på sjön. Hon var rädd att isen skulle brista. Däremot fick vi hålla till på ett kärr i skogen. För där bottnade vi om vi skulle komma igenom. Isen var inte så jämn så vi satte många "rovor".

Framåt våren fick vi dra ihop ris till en stor brasa, som vi tände på påskafton. Om påsk fick vi ibland besök av våra släktingar i Videbäcksered. En gång fick vi var sin äggkopp med en tupp på. Det uppskattade vi. Kusin Anna brukade stanna en vecka och hjälpte mor att sy kläder åt oss. Vi var alltid glada när vi fick besök.

Så kom tiden för vårbruket och vi fick hjälpa till att sätta potatis. En sak som förekom varje år var att plocka stenar i höga, som far körde bort. När höet var slut skulle vi på morgonen leda korna till skogen. Far hade gjort "mulakassar" av nät, som vi satte på kossorna, för att de inte skulle bita sig fast i gräset vid vägen till skogen. Men det fick inte glömmas bort att ta av "kassarna", annars kunde de inte äta på dagen. Så hämtade vi dem på kvällen. När vi gick hem med korna lyssnade vi på kvällsringningen från kyrkan och "bjällekon" stämde in. Det var så mysigt.

När jag var ledig från skolan på sommaren och folk hade bråttom med skörden, ville de ha mig till barnflicka. Jag var inte alls glad åt det, men vågade inte neka. Åh, vad dagarna var långa och vad skönt det var när kvällen kom och jag fick kila hem. Intet öre fick jag, det var bra om jag fick maten.

Det var en tid på sommaren som Mor kallade "Olsmässekok". Det var när allting tröt, innan det nya kom, t ex potatis, "sovel" och mjöl. Mor var "tusenkonstnär". Hon kokade rabarberkräm, ibland fick en gammal höna släppa livet till. Hugo och David metade så vi fick abborre och någon gång gädda. Jag har metat en enda gång och då fick jag en mört.

De första bären som mognade var smultronen. Vi hade gott om dem på olika kalhyggen i skogen. Då tågade hela barnskaran iväg med var sitt mått. Vi lade oss runt omkring bärstället i en cirkel och plockade utifrån och inåt så att inga bär blev nedtrampade. Åh, vad gott det luktade. Så gick vi hem med smultronen, fick socker och mjölk och då hade vi kalas. Sedan mognade de andra bären: hallon, vinbär och lingon. De sista var de roligaste att plocka. Vi sålde också lingon för att köpa socker. På hösten fick vi en veckas ledighet från skolan för potatisplockningen.

De två sista åren i folkskolan gick jag hos kantor Sandström. Han var sträng men rättvis. Gymnastik hade han intresse för, särskilt att marschera. Vi skulle då gå två och två i ledet. Gick man inte taktfast fick man smäll på benen. Ni hoppar som en "fåraskock", sa han. Vi fick också sjunga mycket. Han brukade först kalla fram mig och övade i en kvart, sen två flickor till i en kvart och därefter fick de övriga som kunde sjunga komma fram varefter vi sjöng i en timme. Då var jag så trött att jag var färdig att svimma.

Det var troligen julen 1921, som far köpte en cittra som julklapp åt oss. Vi gladdes så att få börja spela. Det var så lätt att ta ackorden. Själv övade jag på en sång, som Hugo och jag skulle sjunga och spela på söndagsskolfesten. När festen kom hade jag ett problem, det var så att mina skosulor var utslitna. Far hade därför gjort ett par nätta träbottnar, som han satt på skorna. Då vi skulle gå fram och sjunga försökte jag att gå så tyst som möjligt, men det hördes i alla fall. Det var inte fint att gå med träskor på den tiden. När vi var färdiga med sången och skulle gå ner, fick vi applåder. Då blev jag så glad för då hördes inte träbottnarna när jag gick ner till bänken. Tänk så barnslig man kunde vara.

Vi var nu så stora att vi vågade vara ensamma, när far och mor var borta. De var ofta på möten om kvällarna och gick till fots den långa vägen till Broaryd och Öнна. Då brukade vi sitta runt bordet med papper och pennor och ritade allt möjligt. Vi stekte äpplen också, vilket var gott med socker på. En kväll minns jag att vi blev rädda. Vi satt i lugn och ro med vår ritning. Plötsligt fick jag se att köksdörren öppnades på glänt. Jag sa ingenting till mina syskon. Den öppnades mer och mer. Då observerade vi alla ett svart hattbrätte och alla kom skrikande till mig. In stiger då Valfrid och skrattade, men jag blev arg och förebrådde honom. Han fick veta att det inte var snällt att skrämma oss när vi var ensamma hemma. Inte anade jag då att han skulle bli min man. Han var nära tio år äldre än jag. Han var ofta ute och lekte med oss.

På vintrarna arbetade far i skogen med att hugga props, massaved och årsveden. Mor ville inte att han skulle vara ensam i skogen, ifall det skulle hända något, så vi turades om, Hugo och jag, att hjälpa honom när vi var lediga. En gång skulle jag hjälpa till med att såga ned träd. Far hade ett tvåmans stockasåg. Far och jag låg på var sin sida om trädet. Han sköt och drog och jag följde med så mycket jag orkade. Då kom det en hästkörare på vägen och vips sprang jag in i skogen och gömde mig. När jag kom tillbaka låg far ensam vid trädet och han frågade varför jag sprang. Jo, sa jag för att jag skämdes för att såga därför att jag var flicka. Det borde väl vara en stor ära, sa far. Framåt vårkanten när kölden gav med sig fick vi hjälpa till med att skala massaved. Det luktade så gott av kåda och det var så skönt och friskt i skogen.

Det var troligen 1922 som jag var med på min första sångarresa. En medlem i Filadelfia Broaryd, Samuel Karlsson, bodde och arbetade i Smålandsstenar. Han inbjöd oss till ett möte. Det var det första pingstvänsmötet på den platsen. Vi åkte med två hästskjutsar. En evangelist, som hette Elisabeth Bengtsson, var med och predikade. Vi var sju sångare och Eskil och Valfrid körde hästarna. Mötet var i gamla Godtemplarehuset. Mycket folk var samlat klockan tre på söndagen. Elisabeth predikade med stor kraft om Jesu andra tillkommelse och vi sjöng många sånger med samma ämne. Efteråt hade Samuel beställt middag åt oss hos några vänner. Jag minns att vi fick kåldolmar med brynt potatis. Så sjöng vi igen, sånger som var nya för dem. När vi åkte hem började det mörkna, men hästarna sprang villigt när det bar av hem. Det var en lång resa för dem. Den sista biten av resan fick jag åka med Valfrid genom skogen från Hule till Danhult. Då skulle jag hålla lyktan så att han såg att köra. Vägen var gropig med stora hjulspår och jag kände mig mörbultad när jag steg av vagnen i Danhult. Hur Valfrid klarade sig hem med lykta och körning vet jag inte.

Som jag förut talat om hade folk sina kor på skogen om försommaren. Därför var det gott om grindar på de allmänna vägarna. Jag tror det var fjorton grindar mellan Broaryd och Danhult. Vi brukade öppna åt körare när vi gick hem från skolan. Ibland fick vi en slant eller så fick vi åka med en bit. Någon bil kom det sällan. Sådana var vi förbjudna att åka med.

En och annan cykel började synas på vägarna. Det var en stor dag när far köpte vår första cykel. Det var en damcykel. På den lärde vi oss att åka allesammans, men mor körde omkull med en äggkorg. Sedan vågade hon aldrig cykla mer. Cykeln fick inte användas i onödan. Den skulle vara till för att köra hem varor när vi var och handlade. Om vi skulle till möte kunde en få cykla dit och en annan hem. Vi hade den gemensamt länge. Sen fick var och en tjäna pengar till sin cykel. Det var jag som först köpte mig en egen cykel. Märket var Rambler. Det tog flera år innan jag fick mig en. Den kostade 135 kr. Det var mycket pengar då.

De allmänna vägarna skötte bönderna om innan staten tog vid. Var och en hade sin vägsträcka att ta ansvar för, ju större gård desto längre vägbit. De brukade repareras på våren. Efter tjällossningen såg de eländiga ut med djupa hjulspår och hålor. Då tog far häst och vagn, spadar och hackor och körde till ett grustag och hämtade grus som han skyfflade ner i hjulspåren. Sedan fick vi hjälpa till med att hacka igen hjulspåren och hålor i vägen. Då kände vi oss

som riktiga vägarbetare.

Något som inte förekommer numera är att "byka". Det gjorde vi höst och vår. Först lade mor kläderna i "blöt" några dagar. Sedan hade vi räfflade träbräden som vi stukade kläderna mot. Så hade vi ett stort "bykkar" som stod på en pall. Först lade mor några björkvedträn på botten, sedan en liten säck med björkaska. (Någon annan aska än av björk gick inte an.) Sedan lades först några plagg i som det inte var så noga med, sedan lakan, handdukar och sist underkläder och några skycken överst. Därefter fylldes en stor tvättgryta med vatten och "Gummans tvättpulver" lades också i. När vattnet var vid kokpunkten tog vi en skopa med långt skaft på och öste det heta vattnet över kläderna i karet. På kanten nere vid botten satt en plugg som drogs ut och under den en balja som vattnet eller luten kom ut i. Sedan var det till att ösa tillbaka "luten" i tvättgrytan igen. Så höll vi på att ösa en 15-20 gånger, ju mer man öste desto skarpare blev "luten". När tvätten var färdig användes "luten" till tvättning av blåkläder och mattor. Händerna for illa av den skarpa "luten". När det var färdigöst placerades karet med två mans hjälp på en vagn. Sedan körde far till Ödesbacka bäck, klappbräde och klappträ var med. Lakan kunde vi inte ta mer än ett åt gången när vi klappade och sköljde i bäcken, men handdukar gick det bra att ta ett halvt dussin. När karet var tömt tvättade vi det noga innan de rena kläderna lades i. Något som smakade gott när vi var färdiga var kaffe. Av klädklappningen, som hördes vida omkring, fick de veta i Ödesbacka vad vi höll på med. Då var de inte sena att komma med kaffe och bullar. Det smakade väldigt gott. Sedan körde vi hem med tvätten, spände upp klädlinor och torkade kläderna i den härliga vårsolen.

Innan jag skaffade mig ett stadigvarande arbete gick jag på dagsverke. Det var många som behövde hjälp, men det var dåligt med betalningen. Maria och Edith började hjälpa mor så jag kunde vara borta. Hos Ester Dolk brukade jag tvätta var tredje vecka. Då jag kom dit kl. 7 på morgonen så sov de, men tvättgrytan stod ute i det fria och därför kunde jag börja mitt arbete. Morgonkaffe fick jag kl. nio, frukost kl. 12, kaffe kl. tre och middag kl. sex. Var jag färdig med tvätten före kvällen fick jag stryka kläder. En kväll ville Ester att jag skulle stanna och arbeta på natten. Kl. 12 drack vi kaffe för att bli pigga. Det blev jag men Ester blev sömning och lade sig. Hela natten bakade jag och strök. Det var nio barn i familjen så arbete fattades inte. Kl. fyra på morgonen gol tuppen och då väckte jag Ester. Jag arbetade till kl. sex och gick sedan hem. En extra krona fick jag för natten, så det blev tre kr för dygnet.

Plantering av skogsplantor förekom också på våren. Det var mest ungdom som skötte detta, pojkarna hackade och flickorna planterade. Fick man en bra hackare så var arbetet roligt. En gång hade jag en dålig hackare. Han fick uppsträckning av plantören, men då sade han: "Anden är villig men köttet är svagt". Vi fick som sättare tre kr om dagen, hackarna fick lite mer, och mat fick vi hålla oss med själva.

Hacka och gallra betor var en annan arbetsförtjänst. Det var varmt att ligga i betlandet hela dagarna, men det var ett roligt jobb. Hansson i Långarekull hade ett stort betland. Där arbetade jag ensam dag efter dag. Det var så gott när fru Hansson kom med kaffe och jag fick en vilostund.

Att leva nära jorden och följa de olika årstidernas växlingar är mycket intressant. Tänk bara vilken lättnad för mor när det blev varmt och skönt om våren och vi kunde gå barfota. Det var skönt att efter slutfört arbete kunna springa ned till Örsjön med var sin handduk och bada. De större fick hjälpa de mindre.

Var och en tycker väl om sin hemtrakt, så det är jag väl inte ensam om. Särskilt på försommaren tyckte jag att det var vackert hemomkring. När äppelträden blommade och häggen med de vita blomklasarna såg ut som slöjor i det gröna lövverket, rågen böljade för vinden och potatisåkern blommade i vitt och violett. Friluftsmöten hade vi ibland hemma på sommaren. Då satt vi ute i det gröna, spelade och sjöng när vädret tillät det. Då fanns inga tält eller högtalare, men vi levde nära naturen.

På hösten 1924 var jag borta i tre veckor. Det var min första plats och den tråkigaste. En dag då jag höll på att skura golvet hemma, kom en fru H. hem. Hon och Mor gick in i enrum. Jag hörde hur fru H. tjöt och grät. Mor kom och sa till mig att jag skulle följa med henne och vara hos henne ett tag. Ingenting förstod jag, men snart fick jag veta hur det förhöll sig. Fru H. skulle skiljas från sin man. Några dagar innan hade jag varit hos dem och tagit upp potatis. Då bad fru H. att jag skulle sjunga en sång. Jag sjöng en ny sång: "*Bland älvarna i Babylon satt Israel i sorg ...*". Hon sa nu att den passade så bra i hennes förhållande. Hon var mycket olycklig och nerverna var nere på henne. Hon hade bara varit gift i ett halvår. Ibland satt hon på golvet och smekte en hankatt, som hon kallade Kerstin. Hon sa att hon var så

rädd för sin man K. så att jag skulle vara i hennes närhet jämt. Då blev även jag rädd. Hon talade om att ta sitt liv och hon ville ligga i samma säng, som jag låg i på nätterna. På kvällarna skulle jag sjunga och spela för dem. Båda två önskade att de kunde vara så snälla som jag, men jag förklarade för dem att det var ingen konst. Efter tre veckor beslutade fru H. att flytta från herr H. När hon gick sin väg då gick jag också. Det var med lätta steg som jag gick hem.

Samma höst började jag gå på konfirmationsundervisning. Jag hade en kamrat Sara Johansson som jag var mycket tillsammans med. Vi brukade sjunga för kamraterna på rasterna. De kallade oss för Sjungarekåringarna, men vi sjöng i alla fall. Jag var också med i Juniorföreningen och hade köpt mig en egen gitarr. Den kostade 27 kr. Hos Dolk i Långarekull brukade vi ha sångövningar. Då sjöng vi ibland i telefon för folk. Dolk spelade dragspel och så var där juniorer som spelade cittra, gitarr och fiol. Vi hade inte så stor repertoar. "Härliga morgon som stundar i tiden" slet vi nästan ut. Bilden till vänster är jag med min gitarr.

Det var på vintern 1925 som vi juniorer fick för oss att gå och sjunga för gamla och bjuda dem på kaffe. Först började vi i Påbo hos en döende gammal man. Han blev så glad att han grät. Sedan fortsatte vi till en gammal gumma på Hyltalyckan. Hon fick kaffe och vi sjöng för henne. Därefter gick vi till en liten stuga långt in i skogen. Där bodde "Petter på stuan". Det var bara en liten stig att gå så pojkarna gick före och trampade ner snön för att det skulle bli lättare för oss att gå. När vi knackade på såg han förvånad ut men vi fick komma in. Vi var nog 10 stycken och hans katt blev vettskrämd. Den for över möblerna till dörren och kom ut. Inne i stugan brann det i den öppna spisen. Det låg en lång stock på en pall framför spisen. Stocken sköt han in så fort den brann. Vi fick sjunga flera sånger för honom och när vi gick hem kände vi oss nöjda och glada. Det blev snart vår igen och jag konfirmerades den 25 april 1925.

Det var troligen samma sommar, som jag var med på en sångarresa till våra släktingar i Videbäcksered. Vi hade Dolk som ledare och två gamla predikanter, August Nilsson och Danielsson från Smålandsstenar, och så vi juniorer. Det var luftigt och dammigt att åka lastbil med bänkar på långsidorna. Detta var det första mötet där och mycket folk var samlat och man lyssnade nyfiket på tal och sång. Efteråt blev vi bjudna på kaffe. På hemvägen hade vi friluftsmöte på Sotanäs Herrgård vid sjön Fegen. Där var också mycket folk som vi spelade och sjöng för.

Det var ett par flickor från Broaryd, som öppnade ett bageri med kafé i Fegen. Jag var där och hjälpte dem ibland. När de inte hade några kunder brukade vi öppna fönstren och spela och sjunga och då hade vi snart fullt med folk, särskilt på kvällarna. I Broaryd hade man evangelister, särskilt på vintrarna, var det livaktigt med möten. Nu började pingstvännerna ha möten i Fegen också. Helga Jonsson hette evangelisten då. De hade mötena i Godtemplarlokalen och mycket folk kom, en del var inte nyktra.

För min egen del blev jag mer och mer orolig. Jag kände mig som om jag var i ett ingenmansland. Juniorerna ville att jag skulle vara hos dem. Far och mor väntade att jag skulle bli döpt och komma med i församlingen. Nu förstod jag att det måste bli ett ställningstagande. Jag kunde inte längre leva på fars och mors tro. Eftersom jag av naturen var blyg kunde jag inte tala med någon. Jag hade varit med och spelat och sjungit i flera år och alla ansåg mig som en kristen men själv kände jag mig som en skrymtare och jag var olycklig. Men den 11 januari 1926 kom befrielsen. Georg Gustavsson från Värnamo var på besök. Han kom hem för att be för Hugo, som var sjuk. Då vi alla hemma var samlade till bön uppmanade han mig att be, men jag kunde inte utan brast i gråt. Då kom han och lade sin hand på mig och bad för mig. Den stunden räknar jag som min andliga födelsedag. Det var verkligen befriande och nu upplevde jag mötena på ett helt annat sätt. Predikan och sången blev levande för mig. Det var lättare att sjunga och hela naturen såg jag med andra ögon.

Den 26 februari 1926 blev också en minnesdag. Då döptes jag i Filadelfia i Värnamo. (Det fanns ingen dopgrav i den gamla lokalen i Broaryd.) Vi åkte tåg till Värnamo, Anni Carlsson och jag. I Smålandsstenar steg nio dopkandidater på, med anhöriga 22 personer. De sjöng i kupén så att två herrar, som satt där, fick bråttom att ta sina väskor och lämna kupén. När vi kom fram till Filadelfiakyrkan i Värnamo stod där en kö av folk och dörren var stängd. Vaktmästaren kom och tog oss med bakvägen in. När mötet började öppnades dörren och in strömmade folket långt fram på gången, så de fick läsa igen. Hälsovårdsnämnden förbjöd att man tog in fler. De som inte kom in stod

och trängdes utanför fönstren. Det var väl ovanligt med dopförrättning på den tiden. Vi var 15 dopkandidater, fyra från Värnamo. Efter sång av Simon och Greta Gustavsson samt predikan, döptes vi av Gustav Jonsson från Smålandsstenar. Efter mötet gick vi alla resenärer till ett kafé innan vi åkte hem. Det blev alldeles fullt.

I Filadelfia i Broaryd var mycket möten, särskilt på vintern då det kom mycket folk. Det hörde till ett folknöje att träffas vid stationen och titta på tåget för att sedan gå ner till Filadelfia, lyssna på sång, predikan och få lite värme. Därefter fortsatte man till kaféet innan man gick hem. Från Landeryd kom många ungdomar. Ibland hade vi möten där men även på andra platser. Det gick inte alltid så städat till, ibland fanns det orosmakare med. De kunde kasta ut nyspulver eller lägga något på kaminen, som luktade illa. En gång när folket skulle gå ut från Filadelfia hade någon vänt upp och ner på trätappan utanför.

Trots att vi var få sångare, det hände att det var bara evangelisten Helga Jonsson och jag med våra gitarrer, kom det ändå mycket folk. Vi hade inte så många strösånger utan sjöng mest från Segertoner och då fick vi hjälp för då sjöng alla med. Det tog hårt på mina krafter för jag var inte 17 år. Det blev sent på kvällarna och vägen var lång att gå från mötena och så måste jag arbeta borta för att skaffa mig kläder. Det kunde jag inte begära att få hemma längre. Ibland sa jag till Helga att jag inte orkar, men hon sa att jag skulle känna min plikt.

Våren 1926 var jag hos Anni och Fredrik Dolk i Fosterhult och hjälpte dem. De hade två barn, Lennart och Linnea och det tredje väntades. Det var svårt för dem just då. Fredrik hade huggit sig i foten och Linnea hade brutit ena armen. Det var mitt i våren och vårbruket fick de leja för. Höet var slut och halmen åt inte korna utan man fick skära hackelse av den. Fredrik la knäet på en stol och hoppade med det andra benet och med stolens hjälp ut till logen och hjälpte mig att skära hackelse. Mjölka och gödsla ut fick jag göra själv. Då föddes också mitt i våren en liten flicka, som fick heta Dora. Där var jag fram till sommaren och hjälpte till med höskörden. Då fick jag gå till skogen och mjölka. På kvällen fick jag först leta upp korna, ta in dem i en lada och mjölka dem och bära hem mjölken. Det var långt att gå. På morgonen gick jag tidigt dit för att mjölka och sedan släppa ut korna igen. På kvällarna var jag rädd när jag var ensam i skogen.

På somrarna gick det inte så lätt att samla folk till möten. Då hade de andra nöjen, om inte annat så dansbanan. Evangelisten brukade ofta resa på våren. Församlingsföreståndare var Eskil Johansson från Hulu. Han ledde församlingmötena, annars hade vi bara tillfälliga möten som t ex när trädgårdsmästaren Josef Sjören kom på besök. Han predikade med förkärlek om "vinträdet och grenarna", där hade han tillämpning. Eller när David Nilsson från Ambjörnarp hade möte. Han var bevandrad i Psaltaren och att höra honom läsa en psalm var en upplevelse.

Efter bibelskolan på hösten kunde man få en ny evangelist. Vintern 1926-1927 kom en evangelist, som hette Elon Jonasson. Han var duktig till att spela och sjunga och han trakterade flera instrument. Några missionsvänner hade kommit till församlingen så vi blev fler sångare. Nu började mötesverksamheten på allvar i Broaryd, Landeryd och Önna. I storstugan på Önna var det bockar med bräder på runt om, men det förslog inte. Folk satt på stolar, bord och byråer. Tittade man ut åt köket stod det fullt med folk. När mötet var slut fick sångare och predikanten kaffe. Pettersson (sedermera Önnestam) sa att man inte kunde skiljas utan tårar. Tänk vad städning det blev för Dora efteråt.

Mina syskon, som nu började komma upp i tonåren, ställde sig lite liknöjda till mötena. Mor och far ville att de skulle vara med. Var det möte i ett hem frågade de om det var möjligt att de bjöd på kaffe, då kunde de gå med. När det var möte hemma ville de inte sitta i stora rummet utan satte sig på betryggande avstånd. En gång kom evangelisten och tänkte tala med Hugo. Han gick då ut i köket och in i skafferiet men kände sig inte säker där. Han öppnade därför fönstret och hoppade ut men fastnade med byxorna i en spik så att de gick sönder. David kom hem en gång när han varit och fiskat och vi hade möte. Han gick då till ladugården och satte sig på mjölkpallen tills mötet var slut. Han var både hungrig och arg. Kom evangelisten på besök och de fick se honom på avstånd, fick de bråttom att försvinna. De till och med hoppade ut genom fönsterna. Mor gick ofta upp på vinden, där hon hade sin bönevrå. Men det skulle dröja ännu en tid innan det blev en förändring.

Den första maj 1927 flyttade jag till Olivia och Gustav i Klockebol. Övriga i familjen var barnen Nils, Birgit, Tage och Alice, samt Gustavs mor Augusta. Far hade snickrat en koffert till mig. Den var sinkad ihop och med välvt lock. Den var så fin. Där hade jag mina kläder och pinaler. Gustav hämtade den med hästskjuts. Jag hade ännu inte någon

egen cykel så jag fick lov att ta familjens enda cykel med för att jag skulle kunna komma hem ibland. Ordnad ledighet var ett okänt begrepp på den här tiden. Som en välkomsthälsning kom ett bi och stack mig mitt på pannan innan jag kom in i huset. Jag skulle hjälpa Olivia med arbetet ute, diska och städa, samt hjälpa tant Augusta sköta maten och bakningen. Hon var ovanligt frisk och kry för sin ålder.

Vårsådden hade börjat och nu fick jag följa Gustav med hacka, kvast och räfsa. När han hade sått skulle jag hacka runt stenar, sopa dem rena och räfsa runt åkrarna. Sen var det trädgården som skulle göras i ordning. Därefter räfsade vi hela gårdet från löv och ris och eldade upp det. Så var det vårbykens tur. Gustav körde ner karet till sjön Fegen och där klappade och sköljde Olivia och jag. Överstinnan Kavalius kom ner till oss och sa att när hon slog på gonggongen skulle vi komma upp till henne på kaffe. Då fick jag se hur det såg ut inne i Herrgården.

I Klockebol hade de en stor stenmangel, som vi drog lakan, dukar och handdukar igenom. Det var ganska ansträngande. Jag var inte så lång så jag hade svårt att räcka fram och dra mangeln åt mig. Olivia var också starkare än jag.

Nu var betorna färdiga att hacka, gallra och hacka igen. Trädgården fick vi gå igenom nästan varje vecka. Där var mycket att göra och potatisen skulle lukas. Olivia och jag följdes åt från det ena arbetet till det andra som "parhästar".

Mjölknigen hade vi kvällar och morgnar. Så var det till att separera mjölken och dra smörkärnan. Det var ett problem när det var varmt med smöret. När grädden blivit smör, tappades kärnmjölken ut, och kallt vatten slogs i kärnan på smöret. Sedan drog man runt tills smöret var fast. Då tappades vattnet bort och smöret togs upp och saltades. Sedan lades smöret i en spann, som hissades ner i brunnen strax över vattenytan. Efter en stund togs det upp igen och arbetades och formades till en fin bit med smörpapper om och så ner i brunnen igen i en korg. Då det blivit kallt togs det upp och virades in i rabarberblad och så fick jag ta cykeln och köra så fort jag kunde till Burseryd för att sälja smöret innan det smälte. Det var nog en mil att åka.

Någon slåttermaskin fanns inte eller något annat arbetsbesparande redskap. Allt gjordes för hand. Så när slåttern började lejde Gustav tre män som jämte honom slog båda vallarna och det naturliga gräset. Olivia och jag hjälpte till så gott vi kunde med att hässa hö och räfsa. Stampa i hölasset var mitt jobb när höet kördes in, likaså att dra undan det på höskullen. Det var hett där uppe och ibland fick jag en skur salt över mig för de strödde nämligen salt på höet.

Var vi ute och arbetade och åskan började höras gick alla genast in i storstugan och satte sig. Jag skulle spela orgel och sjunga så länge åskan varade. Orsaken till att de var rädda var ett svårt åsknedslag några år tidigare. Åskan slog ned i ett stort vårdträd bredvid huset. Hela skafferiet spolierades och de flesta fönsterrutorna krossades på huset. Alla var inne utom Gustav. Han såg hela huset som ett eldhav och han trodde att ingen överlevde. Men ingen blev skadat utom det att man inte kunde höra på flera månader.

När vi körde in rågen höll det på att bli en olycka för mig. Jag var högt uppe på lasset och jag hörde inte att Gustav körde fram. Därför stupade jag handlöst i rågstubben med ansiktet ner. Jag hade inte trott på att man såg solar och stjärnor när man slog sig, men det blev väldigt ljus när jag slog i marken. Jag hade väl en skyddsängel för jag fick inte ont av fallet mer än att jag blev riven i ansiktet.

På söndagen skulle jag följa med Gustav och tant Augusta på hästskjuts till Fegens samhälle för där var invigning av ett kapell som pingstvännen hade byggt. I Fegen fanns nu en liten skara troende. Jag visste knappt om jag skulle följa med för mina "revor", men jag gjorde det i alla fall. En del frågade om det var Klockebols ungar eller katter, som rivit mig.

När det regnade så att vi inte kunde arbeta ute var vi dock inte sysslösa. Jag fick lära mig att karda ull och tant Augusta spann. Sedan fick vi var sitt strumpsticke. Olivia sydde allt till sig och barnen.

Bären började mogna. Olivia och jag invaderade kronoskogarna. Det var gott om hallon, blåbär och lingon. Sedan fick man vila benen när bären rensades.

Man hade en ilsken bagge som ställde till förtret. En gång skulle jag följa Nils till skolan. Jag tog en kvast med mig. Baggen såg inte åt oss när Nils var med, men när jag skulle gå tillbaka överföll den mig. Jag höll kvasten framför mig och fick både den och baggen över mig och blev illa tilltygad innan jag kom i säkerhet.

Nu led hösten mot sitt slut. Skörden var inbärgad och potatis och rotfrukter upptagna. Den första november flyttade jag hem. Jag fick en stor flyttningskrans och en fin vas. I lön hade jag 20 kr i månaden och jag hade inte förstört ett enda öre på hela tiden mer än att jag gav mor 10 kr. Det hade ryktats om, innan jag flyttade till Klockebol, att tant Augusta och Olivia hade svårt att dra överens. Mor gav mig ett gott råd. Hon sa: "Bär inget skvaller emellan dem, men hör du något gott så tala om det". Det dröjde inte länge förrän Olivia klagade för mig. Hon tyckte att tant Augusta bestämde för mycket. Tant Augusta sa till mig att Olivia slarvade i arbetet men jag teg. Men någon gång kunde tant Augusta säga att det går undan för Olivia i arbetet eller Olivia tyckte att det var bra att ha mor inne som skötte om det så väl. Sådana saker talade jag om och det upptogs väl. Men tant Augusta genomskådade mig nog, för när jag flyttade sa hon: "Tack ska du ha för att du inte burit något skvaller mellan oss".

Nu var jag hemma igen och gick på dagsverke samtidigt som jag såg om mina kläder, vilka slets hårt. Möten och sångövningar var roligt att få vara med på igen. Det var mer verksamhet på vintern. Mor tyckte att vi skulle väva mattor, då fick vi klippa mattor. Det var också roligt att samlas några stycken med handarbeten. Jag har aldrig haft några fritidsproblem.

Nu hade jag tjänat lite pengar och tänkte göra något åt mina tänder, som var i dåligt skick. Det fanns på den tiden ingen reklam om att sköta sina tänder, varken i skolan eller hemma, någon tandvård i skolan fanns heller inte. Därför var det också allmänt med tandvärk och trasiga tänder. Mina framtänder satt lite på varandra. Det gjorde att jag fick hål och de frättes sönder. En tandläkare föreslog mig att ta ut fyra tänder rätt fram i munnen och laga de andra som det var hål på. Doktor Nilsson i Reftele gjorde en plåt med fyra tänder, men det blev inte så bra. Det var vinter och jag cyklade de tre mil till Reftele för att få ändring på tänderna. Det var snö och svårt att åka. Trots återbesöket hos tandläkaren blev det inte riktigt bra, plåten ville falla ner när jag åt. "Man måste lida pin för att man vill vara fin", sa någon till mig.

En predikant från Varberg, som hette Svensson, talade om att där fanns en tandtekniker, fru Rach, som var duktig på att göra tandproteser. Jag fick följa med honom. Vi cyklade till Fegen och åkte tåg därifrån till Varberg. Svenssons var så trevliga. Jag fick middag där och en dotter tog mig med ut för att se på staden, bland annat gick vi runt den gamla fästningen vid havet. Sedan fick jag följa med Svensson på bibelstudium i Filadelfia. Där träffade jag herr Rach och fick följa med honom hem. Han hade en mycket söt fru och jag fick ligga där på natten.

På morgonen satte fru Rach igång och gjorde en helt ny plåt till mig. När jag åkte hem på eftermiddagen fick jag tänderna varma i munnen och de passade bra. "Men säg mig den glädje som varar." När jag kom tillbaka till Fegen hade jag min cykel vid bageriet. Då var Anni och Berta hemkomna från Gunnarps marknad och de bjöd på karameller. Jag tänkte mig inte för och tog en karamell. Den fastnade i en av mina nya tänder och när jag skulle ta bort karamellen följde tanden med. Jag var inte ens hemkommen från min resa - vad skulle jag göra? Jag bestämde mig för att ta risken och åka tillbaka till doktor Nilsson i Reftele. Jag var beredd på att han skulle bli arg på mig när jag berättade hela historien. Men tänk - det blev han inte. Han tyckte dock att jag kunde ha återkommit - det sa jag att jag hade gjort men utan resultat. Bara doktorn nu ville vara snäll och fästa min tand så skulle allt vara bra. Det gjorde han. När jag frågade vad det kostade så sa han att mina tänder var dyra nog och han gjorde det därför gratis.

Hösten 1928, den första oktober, kom jag till Landeryd för att arbeta hos Anna och Johan Holmberg. "Patron" Holmberg, som han kallades, var 84 år och åderförkalkad. Hans fru Anna var 79 år men mera vital. De ägde ett stort hus där de disponerade hela undervåningen med fem stora rum och kök samt ett stort rum på övre våningen. Deras dotter Hilda och måg, postmästaren Fredrik Carpentier och sonen Johan Fredrik hyrde övervåningen. Patron Holmberg hade dessutom en stor trädgård, höns och en ko. De var högkyrkliga, umgicks med präster och hade präster i släkten. Farbror Holmberg fick jag hjälpa med på- och avklädning, han var stel i lederna och skulle för det mesta ha skinnstövlar på sig. Ibland när det gick runt i huvudet för honom, försökte han ta nattofflorna utanpå stövlarna. Han hade fått för sig att de var galoscher och det var svårt att överbevisa honom om motsatsen. Mycket främmande hade de och alla skulle bjudas på något. Deras barn kom ofta hem. Äldsta dottern, Sigrid, bodde i Halmstad, Anna var

källarmästarfru i Hyltebruk, Oskar var fil. mag. i Stockholm och titulerades Doktor, Gunnar var stationsmästare i Smålandsstenar, Hjalmar ägde föräldragården och bodde nära samt Hilda som jag förut nämnt om.

Nu nalkades vintern och det skulle eldas i kakelugnarna, ibland i sex stycken. Det hade väl gått an om det hade funnits torr ved, men hela vedboden var full med sur ved. Vilket arbete jag fick! Jag torkade ved under köksspisen, ovanpå spisen och i ugnen för att kunna elda och spinglade stickor för att tända med. Vedhanteringen orsakade mycket städning. Det var oförståndigt att ingen hade hjälpt farbror Holmberg att få torr ved. Det var frestande att se postmästarens vedbod, full med torr ved, så jag lovade mig själv - aldrig någon mer vinter här. Annars var de snälla mot mig. Jag fick många presenter men lönen var bara 20 kr i månaden. Det var första julen, som jag var hemifrån och det kunde inte hjälpas att jag på julaftonskvällen gick ner till den ensamma kon i ladugården och grät en stund. De hade många julgäster och det var mycket att göra så jag kunde inte få ledigt för att åka hem trots att jag inte var längre hemifrån.

Vilka seder de hade! Det stora julbordet, som var dukat med allt möjligt, skulle inte dukas av. Det skulle stå så hela natten - varför? Men det var ju bra att man kunde gå direkt från julottan till frukostbordet men skinkan och mycket annat mådde nog inte så bra av att stå inne så länge. Något som också förvånade mig var att tant Anna ville att jag skulle följa henne genom rummen på kvällarna, "godnatt härinne", sa hon för var tröskel vi steg över. Som förklaring nämnde hon något om husandar.

Varje kväll hade farbror Holmberg aftonandakt och då kom Hilda ner. Vi började med att sjunga en psalm och sedan läste farbror i flera bönböcker. Ibland var postmästaren med och då skulle farbror Holmberg och han först dricka rödvin och likör, sedan sjöng vi och farbror läste. Då kunde det hända att han fick lite för mycket ur flaskan och då rörde det ihop sig för honom och han grät. Då tyckte jag att det gick för långt, det kändes som om man befann sig i ett hednaland. De visste att jag var frireligiös som de sa och antagligen tänkte de pröva mig. Det förstod jag senare. Pengar lades ut på hyllor i skafferiet, under karotter och på andra platser. Jag blev inte klok på det och till sist frågade jag varför de var så vårdslösa med sina pengar. De sa ingenting men de slutade med att "pröva" mig. Vid ett annat tillfälle kom det in en stor packe med dåliga tidningar på mitt skrivbord i mitt rum men jag tog min bibel och lade den bredvid och efter ett tag försvann tidningarna.

Några pingstväänner fanns inte i Landeryd. Ibland kom det några från Broaryd och de hade då möte i Godtemplarlokalen och jag fick då gå. Farbror Holmberg ville följa med mig men tant ville inte tillåta det. "De kan förvilla far", sa hon, "jag skall stå på min kant", svarade han. Hon invände att far inte var så stark i sitt huvud men han gick i alla fall. Missionsväännerna brukade vilja att jag skulle gå på deras sångövningar och möten. Det var lite omväxling att få vara med. Jag blev också bjuden till flera hem.

Fru Hilda ville att jag skulle vara hos henne när postmästaren var och festade hos sina kompisar. Hilda tillät inte något festande i hemmet. Då brukade vi festa på Napoleonstårta, släcka lyset och sitta i mörkret, se i fönstren när de höll på med tågväxling nere på bangården. Ibland kom postmästaren inte hem förrän mitt i natten men då var han så "go" så jag fick två kr som tack för att jag hållit Hilda sällskap.

Det var skönt när våren kom med värme för då slapp jag elda så mycket. Arbetet i trädgården började. Det var roligt att vara ute i friska luften. Farbror Holmberg gick sina promenader men det oroade tant, dels för att han inte var riktigt klar i huvudet, dels hade tant en "släng" av svartsjuka. Han brukade smita in i stugorna här och där och då blev han bjuden på kaffe. Det gillade inte tant. Därför fick jag i uppdrag att leta reda på honom och föra honom hem.

Långaryds marknad var på våren och jag var bjuden att följa med Hildas hembitråde Anna och två pojkar, som hade bil. Jag var tveksam men tant sa att jag skulle följa med för annars tror folk att du inte får. Så kom en av pojkarna. Han sprang uppför trappan för att hämta Anna och slant baklänges ned med en duns i golvet. När jag öppnade dörren för att se vad som hänt, satt han där och svor. Nej ett sådant gäng följer jag inte med, sagt och gjort. Bland missionsväännerna fick jag många kontakter så jag var inte ensam. På sommaren hade de utflykter till en sommarstuga och då var jag med. Vi spelade och sjöng, drack kaffe och hade trevligt.

Jag och Valfrid

När jag flyttade från Landeryd den första augusti 1929 tänkte jag stanna hemma ett tag och sedan börja arbeta på "textilen" i Smålandsstenar. Det skulle vara så skönt att vara sin egen vid helgerna. Nu när naturen var så skön och jag hade skaffat mig en egen cykel var det roligt att ge sig ut och åka. Vi var några ungdomar, som besökte möten i Smålandsstenar och på andra platser. Valfrid och jag var också ute och cyklade. Vi hade börjat och sällskapa lite.

Men jag var inte hemma länge förrän fru Frida Elofsson kom och ville att jag skulle flytta till henne. Lite betänketid kunde jag väl få, men hon sa att hon inte går förrän jag lovar. Mor hjälpte henne för hon tyckte att det var så bra för jag fick närmare hem och nära till Filadelfia. Jag skulle få 30 kr i månaden och arbeta mera självständigt, därför att fru Frida, som var barnmorska, och hennes man Gustav, som var chaufför, var sällan hemma. Fru Frida övertalade mig och jag flyttade till Broaryd den första oktober 1929.

Där var det mycket nytt för mig. Det är sällan det är lika från hem till hem och man får alltid lära sig något som man inte tidigare kunde. Förutom Frida och Gustav fanns där tre barn: Gunda 10 år, Elsa tre år och Henrik ett år. Telefon var jag inte van vid. När det ringde hoppade jag. Var jag ensam fick jag ta emot beställningar av skjutsar och andra viktiga samtal och det blev snart en rutin för mig. Fridas arbetsområde omfattade Södra Hestra, Gryteryds, Sandviks, Burseryds och Hällabäcks socknar. Det var vanligt att mammorna fick sina barn hemma, utom i komplicerade fall. Då följde Frida med dem till BB i Värnamo. Det föddes fler barn på den tiden.

De hade lantbruk också med 3-4 kor, gris och höns. I ladugården slapp jag göra mer än att mjölka men var Gustav ute och körde fick jag göra allt, både gödsla ut och utfordra djuren. Mjölken sålde de till kunder i samhället som kom och hämtade den. När man kom in med mjölken fick man mäta upp den alltefter som kunderna kom. En gammal gumma, mor Tilda, köpte en halv liter mjölk om dagen. Hon brukade komma tidigt för att vara barnvakt när jag var och mjölkade. Mor Tilda erbjöd sig att mata Henrik men det gick inte så bra för hon stoppade munnen full på honom. Han fick varken tid till att tugga eller svälja. För att han inte svalde slog hon honom på munnen med skeden. Resultatet blev att han började gråta och allt som var i munnen kom ut.

Henrik var bara ett år så det var mycket arbete med honom och jag fick klä både honom och Elsa. Sedan var det matlagning, disk, städning och tvätt m.m. Tiden gick så fort och att få ledigt var inte lätt. Om jag skulle bli fri en söndag måste jag först sköta om morgonsysslorna i ladugården, diska och städa undan innan jag fick åka. Det kunde dock hända att Frida blev bortkallad i sista stund och då fick jag vackert stanna hemma. Ibland när jag skulle åka ville Elsa och Henrik följa med. "Fråga Dagmar om ni får", sa Frida och jag vågade inte neka. Men det var inte lätt att ha med sig två barn på pakethållaren och så skulle jag vara tillbaka igen innan kvällsmjölkingen. Det kunde knappast kallas fritid. Skulle jag till något möte en kväll så hade jag alltid så bråttom för att hinna sköta om kvällssysslorna innan jag fick gå - men jag trivdes med folket och arbetet. Det blev ofta sent på kvällarna för jag hade strykning och lagning som måste göras.

På hela tiden jag var där kunde jag inte lägga mig en enda kväll med visshet att få sova till morgonen. När Frida blev utkallad var det för det mesta på natten. När det ringde på nattklockan eller i telefon eller kastades grus på fönstret då skulle jag kasta på mig en nattrock och gå och ta emot. Sedan skulle jag gå in och väcka Frida tyst så barnen inte vaknade. Ibland var det Gustav som skulle ut och köra. Det kunde vara en ko som inte kunde kalva och veterinären måste hämtas. Gustav fick ibland köra ungdomar som varit ute och dansat. En natt minns jag att det ringde på dörrklockan och när jag kom ut stod där ett par ynglingar som ville ha skjuts. Det regnade så jag sa till dem att komma in på kontoret och vänta tills Gustav var färdig. Sedan jag stängt dörren kom jag ihåg att Gunda låg i en soffa på kontoret. Jag blev rädd och kikade i nyckelhålet. Den ene av pojkarna satte sig på soffkanten och tittade på Gunda. Plötsligt vaknade hon till, "Är det gott att sova?", sa han till henne. Hon blev så rädd att hon kastade filten över huvudet. Sedan vågade jag inte släppa in fler. De fick stå ute och vänta.

Det var ett omväxlande liv i Broaryd. Den ena dagen var inte den andra lik. Egna problem hade jag också. Mina tänder måste ses om och jag bad mig ledig en dag och åkte till Halmstad. Dr Ekman drog ut alla mina tänder uppe i

munnen. Far var också med och lät rensa sin mun. Dr Ekman förbjöd mig att lämna staden. Han ville att jag skulle stanna till följande dag på grund av att jag blödde så mycket, men så fort jag var färdig hos honom satte jag mig på tåget och åkte till Broaryd. Jag stoppade munnen full av bomull och vågade inte lägga mig utan satt i sängen hela natten. Men det gick bra, efter tre månader fick jag en ny gom med bra tänder.

Våren 1930 nalkades. De hade en stor trädgård med jordgubbar och mycket grönsaker. Det var roligt att arbeta ute. Var fru Frida hemma så skötte hon arbetet inne. Det måste alltid vara någon som hörde telefonen. Var jag ensam kunde jag höra ut till trädgården om jag ställde fönster och dörrar öppna.

När Nyhemsveckan nalkades bad jag om två dagars ledighet. Edith, min syster, kom och ersatte mig. Jenny Sandblad och jag polletterade våra cyklar och åkte tåg till Ulricehamn. Det var en lördagsmorgon. Vi hälsade på några bekanta i staden. Sedan tog vi våra cyklar och började åka mot Nyhem. Vi hade ingen karta utan frågade oss fram. Men vi blev visade fel så vägen blev mycket längre. Framåt eftermiddagen kom vi till tältplatsen. Där hade jag en kamrat som jag brevväxlat med i flera år. Nu fick jag träffa henne. Asta Johansson hette hon. Jenny och jag fick ligga över natten i hennes hem. Vi var mycket trötta så det var skönt att få vila ut. Asta talade om att Lewi Pethrus brukade bo där ibland, när han var på Nyhem. Astars far hette Kornelius, så de brukade säga att Pethrus gästade i Korneli hus. Jenny blev lycklig och sa: "Tänk att jag har legat i samma soffa som Lewi Pethrus!" Han brukade använda samma soffa.

På söndagen var vi på möte igen och då hörde vi på sång och predikan av kända sångare och predikanter. Det var mycket folk och det har blivit mera för varje år. Nu hade Valfrid kommit till mötet så vi fick sällskap med honom hem. Men när vi åkt en bit fick han punktering. Jenny och jag fortsatte att cykla för att hinna i tid till tåget. Men strax innan tåget gick kom Valfrid så han kom med också. Sedan var jag tillbaka i mitt arbete igen.

Sommaren försvann fort. Det var slätter, skörd och bärplockning. Jag var så glad när jag fick arbeta ute för jag har alltid trivts med utarbete. Men var Frida borta måste jag hålla på med arbete inne och i trädgården. En kväll på hösten 1930 skulle Gunda och jag möta Frida vid tåget. Hon kom från Hällabäck. Vi skulle hjälpa henne med väskan som var tung. När hon steg av tåget fanns där en dam insvept i en schal. Frida sa att hon inte vågade vara hemifrån längre därför att hon hade flera förrättningar som väntades. Hon hade därför tagit med sig kvinnan som skulle ha barn. Vi bäddade åt henne och hon skulle väcka mig om hon blev sjukare. Fram på natten väckte hon mig och var svårt sjuk. Jag hämtade Frida och efter en stund föddes kvinnans tolfte barn. På söndagen kom hennes man och alla barnen för att se den sistkomna. Men det här blev mera arbete för mig och början till ett privat förlossningshem. När blivande mödrar, särskilt de som bodde i distriktets utkanter, fick höra att de kunde få komma för att få sina barn hos Frida, ville de detta och även en del utanför hennes område. Det innebar att "hemmet" blev ställt under kontroll. En läkare kom ibland och inspekterade. Det var två rum på andra våningen som användes till sjuksalar. Oh, vilket arbete! Det fanns ingen vatten- eller slaskledning och ingen toalett på andra våningen, bara en pump med kallt vatten nere i köket. Så det var att känka upp med mat och vatten och ner med tvätt och slask. Ibland låg där två samtidigt och det blev också besök av anförvanter. Där var till och med någon som ville ha barndop innan de reste hem så prästen kom på besök.

Nu ökades min lön till 35 kr i månaden. Jag kunde också få lite hjälp ibland när Frida var borta. På den tiden fanns ingen distriktssköterska och ingen läkare närmare än Gislaved och Unnaryd. Så många kom till Frida med sina krämpor. Hon fick sy ihop sår när någon skadat sig, se om sår och ta en del prover. En kväll minns jag att hon fick åka till ålderdomshemmet och sy sju stygn i huvudet på en gumma, som fallit ner från en trappa.

På vintern 1930-1931 blev det väckelse i Filadelfia i Broaryd. En evangelist, Roland Johansson från Råsa i Kållestad, bodde hos Kalle i Ödesbacka och arbetade i skogen på dagarna. På kvällarna hade han möten. Han spelade dragspel och hade god sångröst, lätt för att tala och många ungdomar gick på mötena. Senare kom också evangelisten Teodor Ottosson. Han hade nyligen kommit ut på fältet och var glad och frimodig. Väckelsen började med att de fick be för församlingsmedlemmarnas barn. Nu kom alla mina syskon med ungdomarna på Önna, Tyra, Lisa och Åke i Ekenäs. Det blev bönemöten, sångövningar och väckelsemöten. En del utomstående kom också med och det var liv och rörelse. I gamla Filadelfia fanns inte någon dopgrav, så ungdomarna döptes i Sion i Smålandsstenar och en del i Taborkapellet i Fegen. För min del hade jag lite tid till att gå på mötena men det var roligt att höra segerrapporterna. Gunda ville gärna gå på mötena. Frida var orolig för henne. Gunda fick en sådan lust att läsa bibeln och hon strök under verser. Ibland ville Frida att jag skulle gå med Gunda och se till att hon inte bar sig konstigt åt, som hon sa.

Sångövningar hade de även i utomståendes hem. Det var sång och åter sång. Oskar Haraldsson prenumererade på Evangelii Härold till mig för att den skulle komma in i hemmet, men det var ingen som hade lust att läsa den. Så när jag läst den, lämnade jag den till mor Tilda. Hon i sin tur lät mor Gran, mor Gull och mor Stina i tur och ordning läsa den. Den Härolden betjänade många. Verkan uteblev inte för både mor Gran och mor Gull kom med i väckelsen. Så länge vi hade den gamla lokalen bodde evangelisterna i hemmen. De fick pendla mellan Hulu, Önna, Danhult, Ekenäs och Ödesbacka. Ingen hade bil då. På vintern gick alla, både predikanter och folk. Det var långa vägar men man fick frisk luft och så var det för det mesta många i sällskap och då gick tiden fort.

Maria och Edith ville nu ge sig ut och tjäna lite pengar, så jag skulle flytta hem och hjälpa Mor. Men Frida sa att då fick jag själv skaffa en annan som ersatte mig. Den första maj 1931 tänkte jag sluta min plats. Jag hade varit där ett och ett halvt år. Det fanns en flicka som var ledig på Sjöbo. Jag gick dit och övertalade henne att komma till Frida. Det lyckades och Signe Svensson efterträdde mig. Så flyttade jag hem. Det kändes lite konstigt för jag var fästad vid barnen och Frida och Gustav var väldigt snälla.

Nu skulle det väl bli mer frihet, men i och med att jag var hemma igen började dagsverkena. Det var för det mesta att tvätta. Ida Johansson i Hestra ville att jag skulle ta hand om all deras tvätt. Jag fick gärna skaffa någon hjälp om jag ville. När jag var ensam kunde det ibland ta tre dagar innan allt var manglat och färdigt. En gång hade jag kusin Sigrid till hjälp. När vi hängt ut handdukarna, fick Sigrid för sig att räkna dem. Det var 200 stycken, men "Moster Ida", som hon kallades, tyckte inte om att vi räknade dem. Sedan var det massor med lakan och underkläder. Det var påfrestande för händerna att stuka kläder i varmt skarpt vatten i flera dagar i rad. En malör hade jag med vattnet. Brunnen tömdes och då fick man hämta vatten från grannen, men det fick jag hjälp med. Det gick åt massor med vatten för att skölja så mycket kläder.

När jag var hemma fick jag tillfälle att gå på fler möten. Vi (en stor ungdomsskara) cyklade till möten på andra platser. Valfrid och jag fick träffas lite oftare. Till Nyhemsveckans avslutning åkte vi ungdomar med en övertäckt lastbil. Vi satt på hårda träbänkar på långsidorna och vägen var inte så bra, så det var tröttsamt. Valfrid fick en svår huvudvärk. Han fick ligga i skogen och vila medan vi var på mötena. Sommaren gick så fort. Det var roligt att arbeta hemma även om jag var borta mycket.

Den 1 augusti flyttade jag till Stegelhult i Ekefors. Fru Hanna Rylander väntade barn. Hon skulle till fru Frida och ligga där och jag skulle hjälpa familjen, vilken bestod av Axel Rylander och hans söner Reine och Sten, 10 och sex år gamla. De var uppfostrade till att - när de hade ätit - ställa sig bakom stolen, göra honnör, buga och tacka för maten. Rylander hyrde en lägenhet i ett stort hus och jag fick ett rum i ett annat gammalt hus. Mitt arbete bestod i att göra allt som förekom i ett hem. Arbetet blev inte mindre när fru Rylander kom hem med lilla nyfödda Elsa. Huset låg vackert på en höjd, som sluttade ner mot en sjö. Rylander hyrde en strandremsa och där hade han byggt en Nutriafarm. Han hade köpt in tre par Nutria från Frankrike. De kostade 6 000 kr. Ett nutriaskinn kostade 600 kr så Rylander trodde att det skulle gå bra att tjäna pengar på dessa. Nutria liknade stora råttor. De hade gråbrunt skinn, som var eftertraktat, en naken lång svans och stora gulröda gnagtänder. De var mycket glupska och åt majs, kål, frukt och gammalt bröd, som Rylander köpte billigt. Anläggningen hade nät både under och högt upp vid sidorna för att de inte skulle rymma. Fick de ett kålhuvud drog de ner det i bassängen, sam och åt samtidigt. Nutriaparen var mycket arga på varandra, hanarna bet i nätet och morrade åt varandra. En natt dog en hane. Det hade varit värre om en hona hade "ströket" med sa Rylander. Honorna var mycket fruktsamma.

När jag var i Ekefors var jag isolerad från möten. Där fanns ingen verksamhet och jag hade ingen bekant där. Oskar Haraldsson tänkte på mig där också. Han skickade mig bra böcker och menade att jag också där skulle få någon att läsa dem. I samma hus som jag hade mitt rum, bodde en gammal farfar och farmor. Jag erbjöd dem att läsa mina böcker och det gjorde de gärna. Jag kunde höra från andra sidan väggen hur den gamle mannen läste högt för sin gumma om kvällarna. När jag fick tillbaka böckerna grät han och sa att det var bra läsning. I Ekefors fick jag se onyktra människor. Det var jag inte van vid. Vad barnliga de blir när de får sprit i kroppen. Det var skönt på kvällarna, när jag var ensam på mitt rum och kunde sy på mitt handarbete, läsa eller skriva. Valfrid och jag hade börjat brevväxla. Det var roligt att få höra något hemifrån. På hela tiden jag var där, var jag inte hemma en enda gång. Den första november flyttade jag hem och nu stannade jag hemma till årets slut.

Vintern 1931-1932 hade vi en evangelist, som hette Roland Jonsson. Han var duktig på att spela mandolin och sjunga. I Ambjörnarp började vi ha möten. Då åkte vi tåg och brukade spela och sjunga i kupén. Till familjen Agnes och David Nilsson i Ambjörnarp kom jag på vårsidan 1932. Döttrarna Elsa och Margit samt Daniel bodde hemma. Bojan, Märta och Ingrid vistades för studier i Ulricehamn. Nilssons hade ett stort hus nära järnvägsstationen. De hade en spe-
ceriaffär med lagerutrymmen på bottenvåningen och sålde allt från charkuterivaror till tapeter och likkistor. En lägenhet hyrde de ut där också. På andra våningen bodde familjen, där var åtta stora rum, kök och en stor hall. Två stora rum hyrdes ut till banklokaler och där arbetade Margit som kassör. Nilsson och Elsa skötte affären, Daniel gick i skolan. Fru Agnes hade varit svårt sjuk men var nu på bättringsväg. Jag skulle hjälpa henne med hushållet. Hon hade så svårt för att gå och benen svullnade på henne. Sedan hade jag all städning och det var mycket. Här fanns ingen dammsugare så alla rummen, inklusive banklokalerna, skulle städas för hand, golven torkas krypande och mycket dammtorkande. Ibland på kvällarna när jag stod och diskade, var jag så trött i benen att de skalv. Eftersom vi bodde på andra våningen hade jag också två trappor att sköta. Vatten och slaskledning fanns, men ved fick bäras upp. Vi hade vedspis och det skulle även eldas i kakelugnarna, också på banken. Dricksvatten fick vi hämta långt ifrån i en källa. Vattnet i ledningen kunde inte användas till mat. Detta var ändå den första platsen som jag hade ordnad ledighet, varje måndagseftermiddag var jag ledig.

Ett missionshus fanns på platsen men där var bara tre medlemmar. Nilsson själv tillhörde Filadelfiaförsamlingen i Broaryd. Men han fick disponera missionshuset och kalla vilken predikant han ville och därför hade vi möten ibland. Det var bara Nilsson, Elsa och jag som sjöng och spelade. Före varje möte fick jag två timmar ledigt för att vila mig och för att öva någon sång som jag sedan sjöng solo. Det var alltid fullt med folk och en mycket tacksam publik att sjunga för. Nilsson brukade "så vid alla vatten". Ibland bjöd han upp några kunder, som fru Agnes skulle koka kaffe till medan jag skulle sjunga några sånger för dem. Margit ville att jag skulle göra henne sällskap ut på promenader på söndagarna för hon satt så mycket på vardagarna, fast jag skulle nog behövt vila i stället.

På sommaren var jag hemma igen och hjälpte till med skörden. Jag tror att det var den slåttern som vi slog gräs på Kalvsjön. Det var "ströppel", som torkade fort. Man slog av den tidigt på morgonen och bredde ut den och framåt kvällen kunde den köras in. Den fick inte bli för torr för då gick den sönder. Vi vävde också handdukar med bomullsgarn till varp och lingarn till inslag (som vi odlat själva). Det var så rogvivande att spola garn och väva. Jag fick ett dussin av handdukarna, som jag fällade och namnade. Sedan var det de vanliga dagsverkena, som jag fick göra när jag var på hemmaplan.

Den sommaren var vi en del församlingsmedlemmar, som gjorde en resa på en öppen lastbil, till trädgårdsmästare Sjögren i Våthult. Det var inte så bekvämt med resan men det uppvägdes av det trevliga vi hade där. Sjögrens trädgård var en rosengård och det var så roligt att se hur välkött den var. Där fanns också bin, det hör ju en trädgård till, för befruktningens skull. Vi hade möte där och sedan fick vi middag. Bland annat fick vi oslungad honung. Den såg så inbjudande ut, den ljusa, fina honungen i de ljusa vaxkakorna. Vi fick ta blommor med oss hem, så vi var blomsterprydda när vi skakade hem på den dammiga lastbilen.

På hösten kom det en ung evangelist, som hette Nils Taranger från Göteborg. Han var här vintern 1932-1933, spelade dragspel mycket bra och var ovanligt duktig till att predika. Det var fullt hus på mötena.

Efter nyår 1933 flyttade jag till Fru Frida igen. Signe hade slutat där. Gunda var så stor nu så hon skulle ersätta henne, men nu skulle Gunda gå i fortsättningsskolan och därför måste jag vara där under den tiden. Det var gammalt och vant för mig. Elsa och Henrik var nu större så det var mindre arbete med dem - men arbete fattades inte. Fru Frida hade satt upp en mattväv med konstmönster som hon höll på med. Sedan, lagom till vårtvättarna, var jag hemma igen.

1933 hände det mycket. Nya Filadelfia byggdes. Gunnar Svensson var byggmästare och många frivilliga krafter var med. Vi hade också en evangelist från Skåne, Herta Andersson, som hjälpte till med mötena. Efter våren cyklade Valfrid och jag en vacker dag till Reftele, tog tåget därifrån till Värnamo och förlovade oss. Vi promenerade i Apla-dalen och hade trevligt hela dagen. Till vänster förlovningskortet på mig och Valfrid.

På sommaren var jag tillbaka igen i Ambjörnarp. Det var samma arbete men inte så mycket eldning. En händelse, som jag hade svårt att glömma, var jag med om. Det var gott om sjöar där och en dag skulle vi ut på en sjö i en eka. Vi var fyra flickor. Margit rodde och det var lugnt och stilla. När vi varit ute en stund, vinkade två pojkar och en flicka på oss från andra sidan av sjön och ville vara med, men vi var många nog. Men rätt som det var hade de fått tag i en gammal eka och kom med full fart emot oss, den ena pojken hoppade över till vår eka så den höll på att välta. Sedan började en jakt på sjön, de lekte med båtarna och snurrade runt. Jag var livrädd för jag kunde inte simma om jag hamnat i vattnet. Både Bojan och jag började känna oss sjösjuka. Efter många vädjanden släppte de av oss i närheten av land. Jag hade aldrig tidigare känt det så skönt att trampa Moder jord och lovade mig själv att akta mig för sjön.

Nilsson var mycket för att uppmuntra sjuka och gamla. När det var vackert väder på söndagarna brukade han ta med något gott från affären och så fick Elsa och jag med våra gitarrer följa med för att spela och sjunga. Vi gick för det mesta till fots och ibland hade vi långt att gå. En söndag hälsade vi på en gammal tant, som varit blind i 25 år. Vi väntade att hon skulle vara "nere", i synnerhet som hon låg till sängs, men vi blev överraskade över att hon trots allt var glad. Hon sjöng för oss "*En morgondag har jag inte sett, men idag hjälper Herren*". Nilsson läste Guds ord för henne och så fick hon frukt av honom. Elsa och jag sjöng flera sånger och hon var så tacksam. När vi sagt adjö och var vid dörren för att gå, ropade hon att vi skulle komma tillbaka så att hon fick tacka oss en gång till. För min del tror jag att detta är ett av de bästa sätten att använda en söndag. Vi brukade också ha stugmöten ibland på söndagseftermiddagen. När vi gav oss iväg, Nilsson, någon predikant, Elsa och jag och hade gått en bit, kunde vi se att det kom mer och mer folk efter oss. Då vi kom fram till stugan, där mötet skulle hållas, var där fullt hus. Det var inte alltid så lätt att tala och sjunga för det var varmt och kvavt - men tacksamt. Vi blev bjudna på kaffe efteråt.

På senhösten var jag hemma igen, lagom till hösttvättarna och potatisplockningen. Det var nu möten i nya Filadelfia fast det inte var fullt färdigt. En evangelist från Bohuslän var här vintern 1933-1934. Han hette Henry Åsberg. Nyåret 1934 var jag hos Frida igen och hjälpte henne några månader. Jag var nu lite mer ledig på kvällarna och då sydde jag åt mig själv. I nya Filadelfia fanns nu en liten lägenhet, som predikanten kunde bo i. Den första predikantfamiljen, som bodde där, var Selma och Oskar Berglund och deras lilla flicka Gudrun. Jag tror de kom till Broaryd 1934-1935. Berglund var mycket musikalisk och han spelade balalajka och luta. Han ville gärna hjälpa till med arbete där det behövdes.

Det var vanligt att man vävde en del till sin "hemgift". Vi satte upp en lakansväv med bomullsgarn till varp och lingarn till inslag. Jag vävde tyg till åtta lakan och av dem fick jag sex, som jag sydde och namnade. Den 12 juni 1935 reste Valfrid och jag till Värnamo och vigdes för Borgmästare Hjälmberg. Vi ville att det skulle gå stilla och lugnt tillväga, men så lugnt blev det inte. Lisa Haraldsson träffade vi i Värnamo. Hon anade nog någonting och ringde till Ekenäs och talade om att hon sett oss på stån. När vi sent omsider kom hem till Ödesbacka stod där en stor stilig "ärebåge" med girlanger och ungdomarna med Berglund i spetsen tog emot oss. Vi blev utropade i vanlig ordning. Innan ärebågen togs ner hade vi lite festligt för ungdomarna.

Ester, som i många år skött hushållet åt Valfrid så väl, hade lovat att flytta till gamla tant Emma för att hjälpa henne. Helga hade plats i Skåne, så Valfrid och jag blev ensamma på "täppan". Det var roligt och intressant att börja arbeta på vår egen gård. Jag hade jobbat så mycket åt andra och var också van vid lantbruk. Vi fick börja med att hacka och gallra betor och luka potatis. Så kom slåttern med mycket arbete. Valfrid hade skaffat sig en höhiss. Det underlättade arbetet när man slapp dra höet på höskullen. Skörden kom i rask följd. Jag hade alltid tyckt om att ta upp säd, särskilt havre när det var vackert väder. Sedan blev det bärens tur, att trava i skogen och plocka, safta och sylta. Valfrid kunde inte mjölka och därför var jag ganska bunden av mjölkningen morgon, middag och kväll de första åren. Sedan lärde han sig den konsten, så jag fick hjälp när barnen började komma. Sist på hösten skulle potatisen och rotfrukterna upp, innanfönstren in och hösttvätten klaras av.

När utarbetet var färdigt började tröskningen. Både Kalles och vi hade "vandring" och de första åren arbetade vi ihop vid tröskningen. När vi var hos Kalles körde jag hästen runt vandringen, Kalle matade tröskverket, Jenny räfsade och Valfrid reste halmen. När vi tröskade hos oss körde Valfrid hästen, jag matade verket, Jenny och Kalle tog hand om halmen. Vi brukade tröska på kvällarna vid lyktans sken för på dagarna höstplöjde männen eller arbetade i skogen. Vi hade inget elljus utan använde fotogenlampa inne och lykta i ladugården. Det var mer arbete med djuren på vintern

när de var "installade". De skulle utfordras och ledas ut till vattenkällan varje dag. Vi hade också höns och en hus-hållsgris.

Den första julen jag var i Ödesbacka bjöd Valfrid hem en ungdomskamrat till oss som julgäst. Han hette David Johansson. David hade inget hem så han tyckte det var roligt att hälsa på oss. Om jul var det vanligt att man bjöd varandra på julkaffe. Ibland höll man på att "kollidera" med varandra. Det var att gå till Kalvsnäs, Danhult, Långarekull och Tångebacka m.fl. Då överglänste de varandra med kakor. Värst var Ellen i Tångebacka och jag minns att hon en gång hade 15 sorters kakor, tårta och julgodis. Men vi åkte på möten också. Det var ganska jobbigt att ge sig ut på kvällarna, särskilt på vintern när det var kallt. Före mötet skulle man mjölka, separera mjölken, diska separatom, utfodra djuren och sedan cykla till mötet i Broaryd. Men man var ung och när man sov över natten var man pigg igen.

På vintern skulle man sy och laga för det hann man inte med på sommaren. I juni 1936 väntade jag barn så jag fick nu ordna med lite kläder medan jag hade tid. När våren kom var jag "tung på foten". Jag minns att far hjälpte mig att välja ut sättpotatis. Mor lovade hjälpa mig och hon skulle mjölka åt oss när jag fått barnet. Levi skulle hjälpa Valfrid med slåttern - så allting ordnades.

Tisdagen den 16 juni föddes Gudmund. Han vägde 3,6 kg och allt gick bra. Fru Frida, som jag varit hos så mycket, hjälpte mig när jag fick mina barn. Det var vanligt på den tiden att man födde barnen hemma. Valfrid var 36 år när Gudmund föddes. Han var yngst av sina syskon. Gudmund fick sitt namn av den äldste kände i släkten. Han blev den 8:e generationen på Ödesbacka.

Livet log mot oss, det var sommar, varmt och skönt - men det skulle inte vara så länge. Omkring två månader senare blev Valfrid plötsligt sjuk en natt med svåra smärtor i ena sidan och hög feber. Jag kallade på en doktor från Torup. Han konstaterade att det var lunginflammation. Det var en farlig sjukdom innan penicillinet uppfanns. Valfrid fick bara något lösende och så skulle han ha fetvadd omkring sig. Febern steg till över 40 grader. Omsider kom krisen och sjukdomen avtog. Nu hade jag både Valfrid och Gudmund att sköta och fick vaka på nätterna. Mor, som nu var mormor, och Levi skötte djuren. Det tog tid innan Valfrid blev helt återställd. Han kunde inte arbeta på hösten. Potatisen tog Levi och jag upp ensam. Valfrid var "barnpiga" för det orkade han och han skalade mycket frukt, som vi torkade. Det tog hela vintern innan Valfrid blev stark. Fram på vårsidan fick han en böld på bröstet. Den brast och ut kom både var och blod. Antagligen hade han haft var i lungsäcken som sviter efter sjukdomen. Han ville inte söka läkare men när det onda kommit ut fick han hälsan tillbaka.

När vårarbetet började 1937 så måste jag ha Gudmund med mig vart jag än gick ute. Vi köpte en liten dragvagn, som jag satte honom i. Så drog jag med honom överallt ute i arbetet. Han fick mycket frisk luft, värst var det på morgnarna och kvällarna för då var myggen och knotten så svåra. En kväll på sommaren när jag skulle gå för att mjölka på mossen, satte jag Gudmund på en kudde i vagnen tillsammans med mjölkspannarna och så bar det iväg. Valfrid skulle komma senare och bära hem mjölken för jag drog ju pojken. När vi kom fram till korna såg de så konstiga ut. De stod och tittade med framåtböjda öron åt ett visst håll. Plötsligt brakade det till i skogen och så kom älgar springande. Jag visste inte vad jag skulle göra men tog Gudmund på armen och sprang ner i ett dike tills älgarna sprungit förbi. De var säkert lika rädda som vi. När korna lugnat sig kunde jag börja mjölka och sedan kom Valfrid och hjälpte oss hem.

Då vi slog gräs på Kalvsjön hade jag också Gudmund med men det gick inte så bra. Där var stora fläckiga flugor som var så svåra att jag fick köra hem honom och lämna honom ensam i flera timmar. Jag tyckte det var svårt. Jag lade en kudde på golvet som han skulle kunna vila på. En annan gång när jag kom hem och han hade varit ensam, satt han och sov med det lilla huvudet mellan benen. Nu efteråt kan jag inte fatta att jag kunde lämna honom ensam. När han blev större gick det inte längre. När det blev kallt väder och jag inte kunde ta honom med mig då jag cyklade till affären, brukade mormor vara barnvakt. Men hon kunde inte hjälpa mig så ofta för hon hade sitt att sköta. Maria och Edith hade nu plats i Ulricehamn.

Vi började nu tänka på att renovera huset för att få det lite bekvämare. Det var våren 1938, som vi började. I köket

hade vi en stor spis av murbruk med en gammal bakugn, som inte använts på många år och utanför den hade vi en järnspis. Allt som allt tog det upp fjärdedelen av köket. Valfrid flyttade först järnspisen till Lillstugan och där lagade vi vår mat under tiden arbetet pågick. Sedan tog han ut köksfönstret, satte en kärra utanför och tog ut murbruket den vägen. Så fort kärran blev full körde han och tömde den. Det blev många kärror men han slapp lasta dem mer än en gång. Det var ett "rökigt" jobb. Han hittade snokbon i muren, där de hade hållit till på vintrarna. Förr såg vi ofta snokar vid stenfoten utanför huset, men efter renoveringen försvann de.

När Kalle hjälpte Valfrid med att gräva källare under huset, kunde det hänt en olycka. Gudmund och jag var inne i stugan (vardagsrummet) då de ropade under oss: "Se upp där uppe!" Jag tog pojken och gick baklänges och med ett brak lossnade den öppna spisen uppe vid taket och allt sammans for ner i källaren. Det kom upp en tjock rök av murbruk, som svepte runt rummet. Krukväxterna lyftes upp och när de for ner igen spräcktes faten, som de stod på. Ett par dussin ägg hade jag liggande i den öppna spisen. De for ut i rummet och krossades. Likaså hade jag mattor på golvet och dukar på borden. Det var sorgligt att reda upp efteråt. Vi ordnade en murare som gjorde en helt ny mur med en öppen spis i stugan. När de var på taket och höll på med skorstenen, passade Gudmund på att klättra upp på stegen.

Gudmund hösten 1938

Jag observerade honom just som han satte ena foten på taket och i sista stund fick vi tag i honom. Han hade nog annars slagit ihjäl sig. Vi skaffade en begagnad kombinerad spis med värmepanna, men den var inte bra. Det blev för varmt på sommaren när man bakade och mycket svår var den att sota. Ingen annan än jag kunde sota den. Den hade så smala gångar så jag var ibland rädd att jag inte skulle få ut min arm igen. Vi behöll den ändå tills pannan gick sönder. Vi hade rörmokare och fick slaskledning indraget och vattenledning med en pump i köket, likaså värmeledning. Nu slapp vi bära in vatten eller bära ut slasken. Det var en lättnad. Vi lade nytt golv i stugan och vände golven i de andra rummen. Vi fick också ett skaffereri (som vi inte hade tidigare) och en trappa ner till källaren inifrån. Morfar hjälpte Valfrid med snickeriarbetet, också Gudmund så klart, för han var med överallt. Det var mycket arbete den sommaren. Utöver renoveringen hade vi ju slåttern och skörden. Gudmund nöjde sig inte alltid med att sitta i vagnen och han kunde ännu inte gå så fort. När det var bråttom tog jag honom därför på ryggen och kunde då gå fortare. På senhösten var renoveringen färdig och vi hade då fått både målat och tapetserat.

Det blev en mild vinter 1938/1939. I slutet av november blev det ett fruktansvärt åskväder en natt. En del trodde att yttersta domen hade kommit. Det var ovanligt med så kraftigt åskväder vid den årstiden. I januari 1939 var det så mildt väder att Valfrid dikade nere i intaget vid Kalvsjön. Jag brukade gå ner med kaffe till honom. Gräset lyste grönt på vägkanterna och det kändes som vår. Jag gick i "väntans dagar" och den 22 februari föddes Ivan. Han vägde 3,6 kg, lika mycket som Gudmund gjorde. Maria var hos oss då och hjälpte oss några månader. Vi var tre väninnor, som fick barn nästan samtidigt. Det var Gunborg Bengtsson på Lyckås, Dagny Boqvist i Broaryd och sist jag. Det blev pojkar alla tre. Gunborg och Dagny kom och hälsade på mig någon månad efter det jag fått Ivan och när jag styrknat till lite, skulle jag gå och se deras pojkar. Först kom jag till Gunborg och där låg i en lång säng en lång Lars med en lång flaska. Allting var så långt. Gunborg sa: "Det är klart att jag tycker att Lars är grann och att din Ivan är söt, men du skulle se hur Dagnys pojke ser ut. Han är rund som ett klot". Så kom jag till Dagny och där låg Paul. Han var verkligen rund och hade långt mellan ögonen. "Har du sett", sa Dagny, "hur Gunborgs pojke ser ut, lång och smal. Jag tycker att min Paul är grann och det var din Ivan också." På hemvägen tänkte jag att nu ska jag låtsas som om det är första gången som jag ser Ivan och se vilket intryck jag får. Då tyckte jag att han såg ut som ett igenslaget dragspel, ögon, näsa och mun var så nära varandra, men det var ju självskrivet att min Ivan var sötast. Pojkarna växte upp och blev skolkamrater och de brukade hälsa på varandra på sina födelsedagar.

Efter den milda vintern 1939 blev det en fruktbar sommar. Jag minns att det stod hässja vid hässja i slåttern. Ester och Helga hjälpte till med hässningen. De bodde nu på Österskog i ett nytt hus som de låtit bygga åt sig. Nu var det Ivan som satt i vagnen och Gudmund hjälpte till att dra och att hålla Ivan sällskap ute på åkrarna. En gång rymde Gudmund. Det var så att Valfrid hade kört med häst och vagn till skogen och när Gudmund hörde ljudet av vagnen fick han för sig att gå efter. Men han följde inte vägen utan gav sig ut i terrängen efter ekot av vagnen. Det blev åt fel håll. När jag observerade att han försvunnit sprang jag till skogen. Han syntes inte till men av en händelse råkade jag se åt ett visst håll och då fick jag se honom långt in bland tuvor och träd. Där stod han med sin docka Lisa. Då hade jag tur och han änglavakt, i synnerhet som det är milslånga skogar. Gudmund brukade också gå till betesvallen och prata med

korna vid stängslet. Jag var rädd att de skulle stänga honom och tänkte därför skrämma honom så att han inte skulle gå dit. Jag sprang och lade mig bakom ett träd och när han kom skrek jag till. Jag såg att han hoppade till, men när det var över gick han lika lugnt igen och då blev jag full av skratt. När han då såg sig omkring och fick syn på mig sa han, varför gjorde du så "ja salv i hela troppen" (skalv i hela kroppen).

Samma sommar efter slåttern råkade Valfrid, när han arbetade med sten, bryta högra nyckelbenet. Han fick högra armen uppbunden i en hel månad. Benet var splittrat så doktorn trodde att han skulle behöva opereras när det blev läkt. Det blev ett svårt avbräck för Valfrid i arbetet. Han kunde inte göra något i skörden. Anna och Sigfrid Sigtorp var predikantpar i Broaryd då. De var så snälla och hjälpte oss ibland. En gång bad Sigtorp till Gud för Valfrid och under tiden som han bad kände Valfrid att det ordnade till sig i brottet. Det läktes så väl att han inte behövde opereras och han kunde börja hjälpa till med potatisplockningen på hösten.

Hösten 1939 började det bli oroligt i Europa. Hitler, som kommit till makten i Tyskland, hotade både till höger och till vänster. Vi hade ingen radio för Valfrid var emot att "leda in slasken" i hemmet. Men vi fick veta vad som hände genom tidningarna. Oskar Johansson i Långarekull kom och delade ut personkort. "Jag hoppas", sa han, "att vi slipper använda dem." Vi skulle ha dem i beredskap. Det låg oro i luften. Det dröjde inte länge förrän kriget var en verklighet. Morgonen den 1 september var Valfrid och jag på hemväg från mossen, där vi mjölkade. När vi kommit till Karingåkerskern började kyrkklockorna klämta. "Vad är detta?" sa jag. "Det är mobilisering", sa Valfrid och tillade, "nu vet vi inte hur det kommer att sluta." Kalle kom cyklande, "Det är mobilisering", sa han, "och folk säger att de samvetsömma kommer polisen att hämta." (Valfrid var nämligen samvetsöm.) Men Valfrid tog det med ro. Självklart väntade vi att det skulle komma inkallelseorder men det kom ingen förrän 1941. Hitler besatte Polen, bombade sönder städerna och fortsatte mot Östersjöstaterna. Ryssland började anfälla Finland. Sverige var neutralt men många svenskar anmälde sig som frivilliga för att hjälpa Finland. Flyktingar strömmade till Sverige från Finland, särskilt många barn, som fick fosterföräldrar här.

När Ivan var väl årsgammal och hade börjat gå blev han tvålförgiftad. Vi hade fått en röd tvål av "Moster i Hestra". Den hade Ivan fått tag i och slickat på den. Han blev svårt sjuk med hög feber. Jag hade ingen febermätare men skaffade en. Jag trodde då att han blivit feberfri men hade istället 39 grader. Han blev skinnlös i munnen och fick stora röda fläckar över hela kroppen, till och med inne i händerna. Han var kraftlös länge. När han var bra och skulle börja gå, var han så svag i benen att han blev hjulbent. Det tog flera år innan benen rättade upp sig.

Det var nog 1940 som vi började köpa på kort och det gällde mycket; socker kaffe, mjöl, ost och smör m.m. Skulle vi mala säd eller slakta så måste vi skaffa licens. Vi hade inte elljus så vi fick köpa fotogen på licens, likaså cykeldäck. Nu fick vi deklarerera hur mycket spannmål vi hade. Det skulle byggas upp en reserv i landet, men bara man slapp krig så fick man vara glad. Värnpliktiga kallades in för att vakta gränsen mot Finland. Hitler tog det ena landet efter det andra, han besatte de baltiska staterna och var på väg in i Ryssland. Ryssarna fick annat att tänka på så de slöt snart fred med Finland, men hela Karelen fick Finland avstå till Ryssland.

På sommaren gick arbetet här hemma som vanligt. En kväll när det börjat mörkna var Ivan försvunnen. Vi letade överallt och ropade på honom. Han kunde inte gärna ha gått långt så hjulbent som han var, tänkte jag. När vi sprungit överallt och jag kom från backen ner vid källaren, fick jag se något som rörde sig under vinbärsbusken och där satt han leende och tyckte visst det var roligt att gömma sig.

Men kriget rasade vidare. Hitler vände sig också mot väster, invaderade Holland och Belgien, besatte Danmark och Norge. Sverige blev nu instängt och soldater skickades till norska gränsen. Beredskap infördes i Sverige. England och Frankrike kom med i kriget. Det sändes stora bombplan från England för att bomba Tyskland, ofta tog de vägen över Sverige nu när Danmark var besatt av Tyskland. Vi fick order om att mörklägga och köpte svart papper, som sattes på fönstren.

Jag minns särskilt en kväll före jul då jag höll på att bada Gudmund och Ivan i en stor träbalja i köket. Då hörde vi tunga bombplan över oss. De var på väg till Tyskland med sin last som spred död och förstörelse. Fram på natten hörde vi när de kom tillbaka på väg till England. Några plan gick ner i Sverige på grund av maskinfel. De fick stanna här till krigets slut. Efter våren 1941 blev Valfrid inkallad första gången till Eksjö. Han var borta 4 månader. Ester

hjälppte mig med arbetet.

Vi fick besök av en norsk flykting en vecka. Hon hade uppehållstillstånd här i Sverige. Det gick bara ett par dagar innan jag fick förfrågan från polisen om hon var här, hur länge hon skulle stanna och vart hon skulle resa sedan. Om jag inte svarade så skulle jag få plikta 20 kr. Flyktingen var mäkta arg på Hitler. Hon sa att om hon fick tag i honom så skulle hon hänga honom i "småtårna". Det var kanske inte så underligt för hennes land var ju invaderat.

Gudmund, mor och Ivan 1941

Våren och försommaren 1941 var regnfattig och därför blev det en svår torka. Det var svårt att se hur betorna tor-kade, på vallarna dog gräset innan vi fick av det och betet till djuren växte dåligt. Valfrid blev fri två veckor i slåttern och han sa att på småländska höglandet var gräset nedbränt av torka. Det blev inte mycket hö det året. Vi fick slå i Kalvsjön också för att öka på för-rådet och slåttern var snart avklarad.

När skolorna slutat vårterminen blev massor av barn från städerna i Skåne placerade i skolorna på landet. Hit kom många och de hade personal med sig. Det var väl en övning ifall det skulle bli krig i Sverige. Hemvärnet undersökte om det fanns några tomma hus på gårdarna om det skulle behövas. Många flyktingar sökte sig hit från alla håll. En del kom med små båtar över Östersjön. Sverige var det lyckliga landet, frihetens land. Tyskarna var så fräcka att de begärde att få järnvägstransportera soldater och förråd genom Sverige till Norge. Havet var minerat så de ville undvika den vägen. Det var en hård press för Sverige, som var ett neutralt land, men de hade inget annat val. Det var i alla fall ett Guds under att vi slapp krig och kunde hjälpa så många flyktingar, som fick sin tillflykt här. En dag då jag stod utanför huset, kom 5-6 män springande från skogen, en del med soldatuniform. Jag blev rädd men de skrat-tade och gestikulerade. Jag förstod inte vad de sa och jag frågade om de var norskar. De var danskar, sa de och de ville veta "veien" till Sandvik. Då förstod jag att de hade gått vilse och att de ville veta rätta vägen till Sandvik. Det var inte lätt att förklara så att de förstod.

Före våren 1942 blev Valfrid inkallad till Skillingaryd. Den här gången var det två månader. Ester hjälpte mig också under den här tiden. Det började bli nätt om fodret till korna på grund av att vi fick så lite hö året innan. För att dryga ut det köpte vi cellulosa-foder. Det såg ut som sönderrivet brunt papper. Korna åt det om de fick melass på. Nu ville Jenny Lindberg att vi skulle ta hand om hennes kor, för hon hade inget att ge dem. Kalle skulle ta den ena och vi den andra. Det var en extra påfrestning. Valfrid hade på vintern avverkat en del furuträd bakom ladugården. När vi släppte ut korna till källan för att vattnas, sprang de bakom ladugården och åt fururis. Vi längtade till våren, både folk och djur.

Som jag berättat tidigare handlade vi på kort. Det var svårast att få brödkorten att räcka till. Det var påfrestande att inte få mala som vi ville, när vi hade bingarna fulla av vete och råg. Det var sparsamt med licenserna. Valfrid lät göra havregryn av havre. Jag gladdde mig så men blev besviken. När jag skulle koka gröt var det så fullt av agnar i grynen att det blev för mycket att plocka och gröten smakade unket. Jag försökte baka ringar av grynen men det gick heller inte bra. En gång sa jag till Gudmund att vi får försöka äta lite mindre bröd men då började han gråta. Du får väl äta som du vill och jag får skära brödsnivorna lite tunnare, sa jag då. När vi skulle lämna ifrån oss beredskapsspan-nmålen fick vi inte mycket för den. Den klassades som djurföda därför att den blivit unken.

1943 fick Valfrid också inkallelse på vårsidan. Han begärde och fick anstånd på grund av att jag väntade Eva. Nu fick jag extra tilldelning av ost för att jag väntade barn. Den 15 april föddes Eva. Maria var här och hjälpte oss. Hon tog Gudmund och Ivan med sig ut för att plocka vitsippor i backarna. När de kom tillbaka hade Eva kommit. Hon vägde 3,8 kg. Vi blev så glada över att vi fick en flicka, vi hade ju redan två pojkar. Ivan var så mallig för att han inte var "lilla-barnet" längre. Han försökte lyfta orgeln men det gick inte bra. Han sa: "Jag får nog äta några julagrötter till".

Tre veckor efter att jag fått Eva, tänkte jag vara duktig och gick till "hörännet" för att riva ner hö. Men det var inte bra. Jag var naturligtvis inte färdigläkt efter förlossningen och jag fick svåra blödningar. Valfrid var på möte. Efter händelsen var jag kraftlös och hade kväljningar länge. Jag orkade laga mat och sköta Eva men vågade inte lyfta något tungt på flera månader. I augusti började Gudmund skolan. Jag var med honom på inskrivningen. Han fick gå eller cykla till skolan för det fanns ingen skolskjuts då. Vi var även och hälsade på Tyra och Anders och lilla nyfödda Britta.

De bodde då på Lyckås. Senare på hösten kom Tyra körande barnvagnen med lilla Britta ända till Ödesbacka för att se vår lilla Eva. På hösten blev jag starkare och kunde arbeta som vanligt. Valfrid reste nu till Skillingaryd och var borta två månader. 1944 var Valfrid inkallad sista gången. Han skulle till Halmstad och utbildas till brandsoldat i två månader. Jag tror det var på våren. Hugo hjälpte mig med utarbetet. Vi hade sedan flera år tillbaka sålt mjölken till Burseryds mejeri, så nu slapp jag separera mjölken och kärna smör. Men det var lång väg att dra mjölken ut till landsvägen.

Vår gamla granne, Lina Möller, som tidigare bodde på Bäckåsen, och nu flera år vistats hos sin son Oskar och hans fru Anni i Hyltebruk hade nu dött. Lina hade när hon levde många gånger sagt att när Bäckåsen skall säljas så skall Valfrid få förköpsrätt. Valfrid brukade hjälpa henne med en del arbete. Så dog Oskar, Linas son och då blev det aktuellt att Bäckåsen skulle säljas. Anni kom flera gånger och undrade om Valfrid var spekulant. Valfrid bjöd ett pris, men Anni ville ha mer. Vintern 1944-1945 var snörik och en natt, jag tror det var i februari, rasade vårt ladugårdstak på grund av snömängden. När Valfrid och jag på morgonen skulle till ladugården var det med viss spänning och vi undrade hur det skulle se ut inne i ladugården, men hos djuren märktes inget. Inne i ladan och på logen var snö och det nedfallna taket. Valfrid stöttade upp taket så vi kunde få fram höet. Sedan fick han arbeta med att skaffa fram virke från skogen till nya takbjälkar. Till sommaren, före slåttern, måste taket vara färdigt. Anni kom igen före våren och ville göra affär med Valfrid men nu hade han fått bekymmer med ladugårdstaket så han var inte så intresserad. Han vidhöll ändå att om hon tog det pris han sagt så skulle han köpa Bäckåsen. "Då får det bli auktion", sa hon, men efter några dagar ändrade hon sig och skickade ett köpebrev. "Då är det bäst att jag smider medan järnet är varmt", sa Valfrid och dagen efter köpte han Bäckåsen och Anni sa, "Nu blir det nog som mor ville ha det".

Dagmar, Eva, Ivan, Gudmund och Valfrid på Bäckåsen med Kalvsjön i bakgrunden

I maj månad var kriget slut. När Amerika till slut kom in i kriget blev Tyskland krossat. Valfrid skaffade i god tid snickare, som hjälpte honom med taket och arbetet blev färdigt före slåttern. När Valfrid fick någon ledig stund från skörden ägnade han sig åt att odla. Han tyckte om det jobbet, grävde djupa gropar och äntrade ner stora stenar och lade matjord över. Lilla Eva var så intresserad av att vara med Valfrid att hon grävde gropar i miniatyr och lade stenar i som hon såg sin pappa göra. Hon kunde hålla på i timmar.

En gång på vintern kom Valfrid in och sa: "Idag har jag fått bönhörelse" och så visade han mig en öppen säkerhetsnål, som han hittat i en kokrubba. Han talade om att han tappat den när han körde in höet. Den hade suttit i

hans hängslor och han förstod att det var hopplöst att leta efter den. Han hade då böjt sina knän i höet och bitt till Gud att det inte skulle ske någon olycka med den. Och tänk, kossan hade haft den inne i munnen och tuggat på den och fått ut den igen. Valfrid sa att han inte hade velat oroa mig och därför inte berättat det förut. Sant säger Sven Lidman i sin dikt: "Min Jesus hjälper i de stora tingen och de små och hjälper inte han, så hjälper ingen, det har jag lärt mig förstå."

På Bäckåsen stod en gammal ryggåsstuga. Eftersom den stod öde några år, hade stackmyror börjat bygga inne i stugan. De kom in genom tak och springor. Stugan hade aldrig varit målad så den var verkligen grå. Om våren blommade vilda påskliljor på slänten bakom stugan ner mot bäcken. Det var så vackert och jag brukade ta barnen med och plocka blommor, fast de var finast där de stod. Men de fick inte vara ifred. Varje vår tog folk hela stånd, som de hackade upp. Det var skövling av floran. Nu stod sommaren för dörren. Vi väntade en dräng till slåttern, men slåttern avverkades både på Bäckåsen och på Mossen innan han kom. Jag kunde inte göra så mycket mer än att laga mat och gå med kaffe till slätterfolket för den sjätte juli 1946 föddes Sören. Han var liten och vägde bara 2,8 kg, men blev längst av sina syskon. I augusti började Ivan i småskolan, Gudmund gick nu i folkskolan och Eva hade lillebror att intressera sig för.

Familjen Tore Nordin hade kommit till Filadelfia efter Robert Karlsson, som varit här några år. Gudmund och Ivan var nu så stora att de kunde åka till Söndagsskolan i Filadelfia. När varje år började tänkte jag på vad detta år skulle bära i sitt sköte. Det är väl att det är fördolt för annars kanske man inte skulle orka igenom. "Men som din dag är skall din kraft vara", säger Bibeln. 1947 hade börjat och januari gick lugnt förbi. Gudmund och Ivan, som gick i skolan, fick i februari influensa. Hela familjen blev sjuk och alla blev liggande utom jag för någon måste sköta de sjuka och passa djuren. Jag var inte bra och jag minns hur svag jag var och hur skönt det var att få sätta sig på en stol mellan varven. Ingen hade lust att äta, så det blev inte mycken mat lagad. Men efter några veckor var alla på benen igen. Valfrid fick som sviter efter influensan en svår hosta, som varade framåt sommaren. Sedan gick det inte längre än till i mars, så fick alla barnen mässlingen. Sören var inte mer än sju månader. Barnen tålde inte ljuset och de fick hög feber innan sjukdomen slog ut. Det här satte ner krafterna på dem, men de repade sig så småningom. Så gick det till fram i april. Valfrid körde ut konstgödsel med hästen och spred ut den. På kvällen blev hästen svårt sjuk, antagligen hade han ätit av den utspridda gödseln. Hästen slog våldsamt och blev stinn. Klockan 11 på kvällen hämtade jag Josef i Tångebacka. Han hjälpte Valfrid att få hästen att gå och mitt på natten släppte koliken och hästen blev bra. Men redan kommande morgon, när jag kom till hönshuset, mötte mig en hemsk syn. Det låg en död höna på golvet med inälvorna utdragna. En höna satt på en pinne med en tarm hängande ute. Valfrid och jag trodde att hönshuset hade haft besök av något vilddjur. Vi försökte täta huset så gott vi kunde. Det gick några dagar och så fick jag höra ett förskräckligt skrik från hönshuset. Jag sprang dit och då var det ett par höns, som var i farten med att dra ut inälvorna på en annan höna som låg på golvet. Då förstod vi att hönsen hade fått en sjukdom, som heter kannibalism. Nu fick vi mörklägga hönshuset så att hönsen fick svårt att se. Något sådant hade vi aldrig varit med om. Vi miste ett par höns till innan det upphörde.

Det gick ett par veckor och vi hade en ko som skulle kalva, men snart började vi förstå att det inte var som det skulle. Valfrid cyklade efter Rudolf i Hörebo. Han gick in med handen i kon och fann att kalven hade tre öron. Då åkte Valfrid och ringde efter veterinären. När han kom konstaterade han att kalven inne i kon hade två huvuden. Veterinären förde in en såg och sågade av ett huvud som satt på kalvens hals. Sedan gick det att få ut kalven, som naturligtvis var död. Kalven var också vanskapt med korta framben och långa bakben. Kon fick vi sälja till slakt. Vi började tänka på vad som skulle kunna komma härnäst.

Efter våren hade vi söndagsskolfest i Ekenäs. Det var regnigt och kallt. Meningen var att vi skulle vara ute, men vi fick ha kaffet inne. Mina barn hade jag klätt så jag tror att de inte frös, men Mimmi och Georg i Käringahult hade cyklat med sina barn i tunna kläder och kortstrumpor. De blev ordentligt förkylda. Lilla Ingrid, tre år, fick krupp och dog på vägen till Värnamo Lasarett. Botvid fick sjukdomen också, men de hann sätta en kanyl i halsen på honom. Det här väckte förstämning för oss alla. Så började slåttern. Vi hade inte satt upp mer än tre hässjor då det hände något underligt i naturen. Himlen mörknade i söder och i väster. Det började blåsa så konstigt och det blev tjockt i luften. Vi gick in och satte oss i stugan och då brakade det loss ett förfärligt oväder. Vi var rädda att fönsterrutorna skulle krossas av den kraftiga hagelskuren som föll. När tromben var över låg det en driva i trädgården med hagel, många så stora som blåbär och körsbär. Våra hässjor stod men sex hässjor föll ute hos Kalles. Vi kom lindrigt ifrån tromben, centrat gick över Käringahult. Där hade de satt upp många hässjor och de bröts ner, höet kastades upp och en del fastnade på

elledningarna, deras ladugård rasade ner och nästan all skog blev nedmejad. Det blev en ny prövning för dem, de hade ju nyss mist sin lilla flicka - men livet gick vidare.

Eva, Gudmund, Sören och Ivan på Bäckåsen sommaren 1947

En morgon, när jag skulle gå och mjölka en ko, som var tjudrad på betesvallen, blev jag förskräckt. Kon hade antagligen stått och slickat sig, ränt hornet i marken och fallit så olyckligt att hon fick huvudet under sig och alla fyra benen var i vädret. Jag ropade på Valfrid, som hade gått till mossen för att mjölka. Han kom springande och lyckades med stor ansträngning dra ut huvudet och kon kunde stiga upp. Om vi hade kommit något senare hade kon dött.

Ester, Kalle, Helga, Valfrid och Jenny, september 1947

När skörden var över och Valfrid höll på att köra in havren, blev Eva sjuk. Hon fick feber och blev liggande. Hon ville så gärna åka med i havrelassen, men kunde inte. Jag fick lyfta upp henne var gång Valfrid körde förbi och hon vinkade åt honom. Jag blev ängslig och fruktade att det kunde vara barnförlamning. Men efter en vecka gick febern ner och hon kunde vara uppe och vi var så tacksamma och glada. Det var tältmöte i Broaryd och på söndagen åkte vi alla dit. Gudmund och Ivan cyklade själva, Valfrid körde Eva och jag Sören. Eva var under en tid inte så stark i benen och hon ville gärna sitta i vagnen när vi var ute och hässjade "håv".

Måndagen den första september var Valfrid med sina syskon och tog kort i Smålandsstenar. Någon dag senare tog Valfrid och jag upp vår tidiga potatis. Pojkarna kom hem från skolan och hade fått Calmettesprutor. Dagen efter kunde de inte gå till skolan. De fick feber och orkade knappt stå på benen. Vi trodde det var sprutorna, som verkade. På lördagen samma vecka åkte jag till affären. Mormor var hos barnen, som fortfarande var sjuka, eftersom Valfrid var på mossen och odlade. När mormor gick hem på kvällen, tackade Valfrid henne för att hon hjälpt oss, vi kanske behöver mer hjälp framöver, sa han. Gudmund och Ivan klagade över att de var så vecka i benen, "bekymren inte mamma så", sa Valfrid och tillade, "om ni visste hur jag känner det i mina ben". Jag började undra? När alla hade lagt sig, satt jag uppe och lagade en rock, föga anande vad som skulle komma.

På söndagsmorgonen var jag först uppe, som vanligt. Valfrid kom strax ned och han såg så förstörd ut. Jag har inte sovit på hela natten och jag har svår huvudvärk, sa han. Gå och lägg dig igen, jag sköter morgonsysslorna, sa jag, men det ville han inte. Jag måste förströ mig, sa han. Vi gick och mjölkade, han körde också ut mjölken till mjölkbordet och jag lagade frukost, men Valfrid kunde inte äta. Han tog tabletter och lade sig, nu hade han fått värk i benen också och fram på dagen sa Valfrid att det är bäst du cyklar efter Ester så du får lite hjälp för jag kanske blir liggande. Vi hade en kviga som stod färdig att kalva. Valfrid fick feber och blev sämre. Vi ringde till doktorn, men han kunde inte komma förrän på måndagsmorgonen.

När jag gick in till Valfrid på morgonen kl. fyra sa han, idag kan jag inte gå ur sängen. Han var då förlamad upp till midjan. Doktorn kom på förmiddagen. Han konstaterade, när han fått veta att pojkarna också var svaga i benen, att det var barnförlamning eller Polio, som vi råkat ut för. Doktorn beställde ambulans, som kom och hämtade Valfrid. Gudmund fick också följa med till Unnaryds Sjukstuga. Ivan var så mycket bättre att han slapp följa med.

Natten mellan tisdagen och onsdagen gick åskan hårt. Vi hade en ståltråd spänd mellan husknuten och ett träd. Jag gick ut mitt i natten och tog bort tråden så att inte åskan skulle kunna ledas in i huset. Det skulle inte bli fler olyckor än de vi hade. Jag hade knappt somnat då hela rummet lystes upp. Min första tanke var, nu brinner ladugården, men så hörde jag en bil surra och Ester ropade utanför fönstret mitt namn. Valfrid är sämre, har svårt att andas och är på väg till Jönköping. Du skall möta upp där. Simon är här med bilen. Jag fick en chock och kunde ingenting göra. De fick hjälpa mig att få kläderna på. Så bar det iväg. Simon hade tagit Nordin med sig och han hjälpte mig så bra. På resan till Jönköping förberedde jag mig på att det kunde vara slut med Valfrid. På grund av ovädret på natten låg det träd över vägen, som Simon och Nordin fick flytta bort.

När vi kom fram fick jag genast gå in till Valfrid. Han sa, "Nu är jag beroende av Guds nåd och människors barmhärtighet. Det är svårt att andas, det känns som jag hade ett stenlass på bröstet." Jag fick snart gå ut ifrån honom. Nästa gång jag fick gå in låg han i respirator. Det bestämdes att jag skulle stanna och passa honom på dagarna. Han skulle matas med flytande föda och jag skulle se efter att maskinen gick perfekt. Ovissheten var svår att bära, hur skulle det bli? Det var att ta en dag i sänder. Vi visste att vi vilade i Guds händer. Det var många, som bad för oss. Det kändes. Den sista dagen Valfrid levde sjöng han ibland: "*Klippa, du som brast för mig, låt mig gömma mig i dig*". På lördagskvällen fick han gå in i den eviga sabbatsvilan.

När vi åkte från Jönköping på lördagskvällen, åskade det kraftigt. Då jag kom hem, bad jag Ester komma ut med vatten och andra kläder. Jag var rädd att jag hade smitta med mig hem och ville inte gå in förrän jag tvättat mig och bytt kläder. På "epidemin" fanns tyfus, scharlakansfeber och barnförlamning. På söndagen körde Alvin och Maria mig till Unnaryd för att hälsa på Gudmund. Doktorn ville inte att jag skulle tala om för Gudmund att hans far var död, så länge han var där. Doktorn trodde att det skulle försena tillfrisknandet. Jag bad dem att Gudmund skulle få gå upp, så jag fick se om han kunde gå. Det kunde han som väl var. I en tidning stod det att han var förlamad i båda benen. Det var inte lätt att skriva till Gudmund och försöka undvika att berätta om hans far. I ett brev skrev jag, nu har vi tagit upp

alla potatisen och i år var varken du eller pappa med. Vi får hoppas att det ändrar på sig till ett annat år.

Det blev frikyrklig begravning den 19 september. Tore Nordin förrättade jordfästningen. Efteråt hade vi samkväm i Filadelfia. Ingemar Lindberg sjöng "*Klippa, du som brast för mig*", den sången som Valfrid sjöng den sista dagen han levde. Det hölls tal och sångarna sjöng. När allt var över kändes den bittra verkligheten. Som väl var hade jag mina föräldrar och syskon i närheten och de ställde upp för att hjälpa. Ester och Helga var till stor hjälp också. Pojkarnas böcker i skolan brändes, bänkarna smittrenades. Likaså smittrenades här hemma. Att åka till affären och utträta en del saker var jag tvungen att göra, men jag märkte att en del folk var rädda för att komma mig nära. Inte att undra på, för det är en hemsk sjukdom, polio. Några veckor efteråt fick vi hämta hem Gudmund. Jag beslutade att på hemvägen tala om den stora sorgen men det var inte lätt. När inte en människa kan andas själv, då är det bäst att den får gå hem till Gud, sa jag. Då förstod han att hans pappa var död. Vi åkte på hemvägen upp till kyrkogården. När han såg graven, sa han, nu får jag väl tro att det är sant. Gudmund var äldst så han tog det nog hårdast. En dag tog han ner bibeln och sa, vi skall väl göra som pappa, läsa ett stycke ur bibeln varje dag. En gång när vi satt och åt grät lilla Eva. Jag minns när pappa hjälpte mig, sa hon, och nu fick hon klara sig själv för jag hade Sören att mata. Han var bara litet över året. Men livet gick vidare. Jag bad till Gud att jag skulle få vara frisk tills barnen kunde klara sig själva och jag ser nu att jag fick bönhörelse.

Att folk var rädda för oss fick jag flera bevis för. En dag kom det en i en bil som hade tyg att sälja. Jag gick ut på gården och sa att vi inte har lust att göra affärer för här har vi barnförklamation. Han sprang till bilen och for iväg. Om några minuter knackade det på köksdörren. Då hade samme man kört runt och kom från det andra hållet. När jag öppnade dörren och han fick se mig, vände han om och sprang så fort han kunde till bilen.

Hugo hjälpte mig med en del tyngre arbete. Nu var det tid för höstplöjning. Det hade jag aldrig behövt bekymra mig om förut. Hästen, som vi hade, kunde vi inte klara av för han var ilsken. Den fick vi sälja. Så jag fick skaffa både hästar och män till höstplöjningen. Det var inte vanligt med traktor då. Nu hade vi inte heller någon häst till "vandringen" när vi skulle tröska och mycken skörd hade vi fått. Den hösten lejde jag ett halvrensande tröskverk med motor och på ett par dagar tröskade vi av med hjälp av mina närmaste.

När jag kom till Ödesbacka, var jag inte van vid den låga källardörren, utan slog huvudet i dörrposten många gånger. Det blev omsider en knuta på huvudet. Den växte och började synas. Valfrid brukade skoja med pojkarna och sa: "Nu är det bäst att vi står på god fot med mamma för snart får hon horn och kan stängas". Nu när jag hjälpte till med att dra undan halm vid tröskningen, slog jag huvudet i en bjälke. Jag fick värk i min knuta och jag tänkte att nu är Valfrid borta och jag kanske inte överlever julen. Men knutan slutade att värka efter några veckor och en dag lossnade den. Jag fick den i handen. Den såg ut som ett spräckt fågelägg med blod och ister i. Sedan läktes såret så fint på huvudet.

Vi hade, som jag förut nämnt, inget "elljuse" på Ödesbacka vid den här tiden. Nu beslutades det att bygga en elledning häråt och vi fick "elljuse" lagom till jul. Det var skönt att vi fick lite ljus i sorgen och mörkret den första julen som Valfrid var borta. För att förströ oss tog Hugo hit en gammal radio. Mina kära därhemma gjorde allt för att uppmuntra oss. Vi försökte fira jul som vanligt, men minnena trängde på.

Så var det ödesmättade året 1947 slut. Det var med fruktan och bävan vi började det nya året 1948. Jag kände mig så utlämnad och hjälplös, men det var att dränka sorgen och saknaden i arbete. Jag hade aldrig behövt tänka på att deklarerera. Det skötte Valfrid om och han brukade också hjälpa Kalle. Nu stod jag inför detta. Alvin var snäll och hjälpte mig men han måste få uppgifterna av mig. Så kom det här med förmyndarskapet, som varade tills alla barnen blev myndiga. När den dagen kom blev jag glad. De första åren var Erik Rhen överförmyndare och Alvin "gode man", sedan övertog Alvin förmyndarskapet. Det var många år som jag fick avlägga räkenskap.

Före våren cyklade jag till Björnakull och frågade Martin Sköld om han kunde arrendera vår mosse på tre år. Jag tänkte minska på lantbruket tills Gudmund slutat skolan. Det lovade Martin att göra. För arrendet skulle han hjälpa mig med två dagsverken med häst på våren och tre dagsverken med häst i slåttern. Sedan fick jag skaffa häst och folk från annat håll för resten av arbetet. En vänlig handling, som jag aldrig glömmer, var att Viktor Andersson i Hensjö erbjöd sig att hjälpa mig med ett dagsverke. Frånsett den hjälp jag fick hemifrån var det för övrigt ingen som erbjöd mig

någon hjälp. Viktor och Hugo högg ner årsveden åt oss på en dag och jag tror att Levi körde hem den med Edvars häst. Gudmund och Ivan försökte hjälpa till. De drog hem lite ved på en kälke från skogen. När våren kom var veden färdigspräckt. Hugo hjälpte mig med det jag inte kunde själv. Han iordningställde stängslet innan vi släppte ut djuren.

Kalle skulle ta hem konstgödsel åt oss. På det området var jag helt okunnig och han drog på munnen när han förstod hur bakom jag var. Det var bäst att så ut konstgödseln tidigt på morgonen när det var lugnt och stilla. Därför väckte jag Gudmund klockan fem. Så var vi ute och sådde en stund innan han gick till skolan och jag till mina morgonsysslor. Vårbruket gick förunderligt bra, fast man saknade en häst när utarbetet började. Det var bra att vi fick låna Edvars häst ibland. Han var gammal och snäll och vem som helst kunde köra honom. Jag minns att Kalle sådde vetet. I slåttern, de dagar Martin hjälpte oss, samlade vi ihop folk så att det skulle bli mycket gjort, men ibland hade vi otur med vädret. Ester och Helga hjälpte till att hässa liksom Levi och Hugo. Jag fick extra mycket att göra. Utom mina sysslor fick jag ett stort matlag, Eva och Sören var små och krävde sitt och så skulle jag hinna med att hjälpa till i slätterarbetet. Det var bra när sommarlovet kom. Då körde Gudmund och Ivan ut mjölken och hämtade skummjölken så att jag slapp det.

På hösten köpte både Kalle och vi var sitt nytt tröskverk och motor. "Vandringen" var sönder. Gudmund var intresserad av motorer så jag visste att han kunde sköta det. Allting på gården var så nerslitet. Skottkärran vi hade i ladugården var tung med ett dåligt trähjul. Vi beställde en ny kärra hos Fredrik Pettersson med gummihjul och den kärran var lätt att hantera. När det var uppfruset brukade jag ibland köra ut gödseln direkt från ladugården och strödde ut den på åkrarna. Vi köpte flera redskap, bland annat ett nytt hackelseverk. Nu när vi hade en elektrisk motor gick allt mycket lättare.

Skördetid; Gudmund, Sören, Eva och Dagmar, hösten 1948

Det kändes alltid skönt när allt var inbärgat på hösten. När vintern kom fick vi andra bekymmer, t ex snöplogningen nu när vi inte hade någon häst och vi måste dagligen få ut mjölken till stora vägen, likaså för barnen som gick i skolan. Postbäraren, som då körde över Bolerem, måste också ha öppen väg och detta fick vi nytta av för danhultsbönderna, som körde en snöplog med två hästar, erbjöd sig att även köra runt Ödesbacka. Vi kunde då köra ut mjölken på sparken. Jag måste alltid gå upp tidigt på morgonen för att mjölka, ge barnen mat innan de gick till skolan och göra i ordning deras skolsmörgåsar. (Det fanns ingen skolmat så länge mina barn gick i skolan.)

Den 7 april 1949 fyllde jag 40 år och då vaknade jag av att Edit och Levi sjöng "Gyllne morgon" för mig klockan 05.00 på morgonen. De kom och överraskade mig och jag fick kaffe på säng, påskliljor och nyutslaget björkris. Senare på dagen blev jag uppvaktad av Filadelfiaförsamlingen med en stor blomsterkorg, som Tore Nordin överlämnade. De sjöng och spelade för mig bl. a. sången "En morgondag har jag aldrig sett, men idag hjälper Herren". Min gamla vän Frida Elofsson och grannfruarna kom med tårta och presenter, så det var många som tänkte på mig.

Sören, Eva, Ivan, Dagmar och Gudmund, hösten 1949

Efter det att Valfrid dog ville jag ogärna lämna barnen ensamma. När jag skulle till affären lovade jag dem något extra och jag minns att när jag brukade komma uppför backen och de fick se mig skrek de högt och vinkade. På söndagseftermiddagarna brukade vi ofta åka till mormor och morfar. Vi följdes åt, Gudmund och Ivan hade fått nya cyklar, Eva en halvstor cykel och Sören körde jag. Han fick nöja sig med en trehjuling så länge. Vi fick mycket besök allt eftersom barnen växte. Det kom kamrater till dem, ibland såg det ut som en hel skolklass på gården. Gudmund och Ivan åkte till söndagsskolan i Filadelfia och då var ibland Lars och Bengt i Ekenäs med dem hem. Kalvsnäsbornen, danhults- och sandviksbarnen var ofta här. De kände kanske sig mer fria här eftersom det inte fanns någon husfar på gården. De hade väl inte så stor respekt för mig, men för det mesta uppförde de sig väl.

År 1950 slutade Gudmund skolan och Eva började. När hon hade gått i skolan i en månad blev hon sjuk i scharlakansfeber. Det var flera i skolan som blev sjuka. Eva fick feber och utslag runt kroppen och jag åkte till doktorn i Hyltebruk med henne. Doktorn skrev ut en remiss till Värnamo Sjukhus, "epidemin" och så åkte vi direkt dit. Bilen var kall och bensinen tog slut innan vi kom fram. Alvin fick gå och skaffa bensin. Eva hade feber och var ängslig. Det var första gången hon skulle vara borta hemifrån. Vi blev illa bemötta av en nervös sjuksköterska och Eva började gråta. Det kändes svårt att lämna henne och jag lovade att skriva till henne varje dag så länge hon var borta. Gudmund och Ivan hade lärt henne att läsa, så hon kunde själv läsa det jag präntade. Sören var ledsen för att Eva var borta. De brukade leka tillsammans. Eva var kvar i Värnamo i tre veckor och varje dag gick Sören in i "stugan" och stängde dörren. När han kom ut sa han: "Jag har bedit till Jesus för Eva". En dag när jag var ute och gjorde i ordning mat till grisen kom Sören springande och sa: "Mamma, nu kommer Eva snart hem". - "Hur vet du det?" - "Jo, mamma, ser du stegen vid ladugården. Jag har varit uppe på den översta pinnen och bedit för Eva och du förstår det är närmare himlen." Jag var glad för att han inte fallit ner, men också uppmuntrad av hans tro. Jag minns inte om det var samma dag eller dagen

efter, som Ester kom med telefonbud att jag fick hämta Eva. "Där ser du", sa Sören, "att Gud hör bön." Var det svårt att lämna Eva så var det väldigt roligt att hämta hem henne.

Det hade nu gått tre år sedan Valfrid dog. Gudmund hade slutat skolan och jag kunde få mer hjälp och därför tog vi tillbaka mossen, som Martin Sköld arrenderat. Samtidigt blev det aktuellt att köpa häst. Vi hade hört att Valentin i Smålandsstenar hade en häst till salu. David, Gunhild och jag cyklade dit och tittade på den. Det var en "hon" och hette Vega. Hästen var två och ett halvt år, så det var en unghäst. Inte begrep jag någonting, men hon verkade vara lugn. Valentin berömde henne och sa att han inte ville lura oss, men jag tyckte att det var djärvt att köpa en så ung häst. Men hur det var så bestämde vi oss för att köpa den och Vega kom till oss. Levi hjälpte Gudmund med att rasta Vega. De övergödslade och körde hem ved. I början var jag orolig ibland, men det hände ingen olycka. Visst var det skönt att ha en häst när utarbetet började, men man kunde inte plöja med bara en häst. Därför fick vi leja traktor till höstplöjningen. På vintern, när det var mycket snö, släppte vi ut Vega. Till barnens förtjusning brukade Vega tumla i snön. Hon var lite knepig också, när hon fick se mig komma ställde hon sig tvärs över den skottade vägen. Hon ville inte flytta på sig förrän hon fick en sockerbit eller lite bröd. Då gick hon så fint av vägen. Eva var särskilt förtjust i Vega. På sommaren, när Vega var på betesvallen, brukade Eva ta lite morötter och gå till henne och när hon fick se Eva kom hon i full galopp mot henne. Medan Vega mumsade på morötterna, "vispade" Eva henne fri frånflugor, som svärmade runt henne.

Gudmund och hästen Vega med säningsmaskin våren 1950

Det var vintern 1951, som Eva råkade ut för en olyckshändelse. Den kunde fått svåra följder, men hon hade väl en skyddsängel. Det var så att Eva, Sören och jag var på höskullen för att hämta hö. Barnen lekte och hoppade i höet. Golvet var dåligt och det tänkte jag inte på. Plötsligt åkte Eva igenom golvet, ned i griskätten och hamnade på cementgolvet. Det var nära att Sören hade gjort detsamma. Jag blev så rädd att jag knappt kunde röra mig. Då hörde jag ett skrik och när jag kom ner stod Eva på golvet, blod rann från både näsa och mun och grisen sprang vettskrämd runt om henne. För att jag skulle få veta att inga ben var skadade, lät jag Eva gå själv in. När hon lagt sig svullnade ögonen igen. Den natten vakade jag över henne och hon fick vara hemma från skolan några dagar.

Vi planerade att sätta in telefon och på sommaren gjorde vi det. Det var många gånger bra att ha. Som t ex på våren 1952 då Gudmund och Ivan höll på att kapa den sista stocken av årsveden. Då hände det. Ivan sågade av en bit av högra tummen. Jag rusade till telefonen och fick både tag i taxi och kunde ringa Hylte Sjukstuga. Jag följde med dit. Det var svårt. Doktorn bedövade så dåligt att Ivan skrek. Doktorn fick såga av en bit av benet i tummen, dra fram

senan som var av och sy 16 stygn. Jag blev så chockad att jag varken kunde uppge födelseår eller namn, men Ivan kunde trots allt göra det. Det var meningen att Ivan likt sina kamrater skulle börja Realskolan till hösten. Det gick nu inte för vi visste inte hur det skulle gå - om Ivan skulle kunna använda sin skadade tumme. Han fortsatte därför i sjuan. Där fick han en lärare, som hette Hellström och han lovade Ivan att han skulle hjälpa honom så att han kunde komma in på Realskolan året därpå. Hellström tog Ivan med till Smålandsstenar, talade med lärarna, skaffade studiematerial och så fick Ivan, samtidigt som han gick i sjuan, läsa och räkna första årsklassen på Realen. Det var fint gjort av Hellström och han rättade även Ivans skrivningar. Ivan tentade på hösten och kom in och fick sällskap med sina kamrater.

Sören och Dagmar på väg ut med mjölkkanan till mjölkbordet vintern 1954

Vi brukade bara ha ett 15- eller 20-tal höns. På vintern hade vi dem i ladugården i en kätte, men på sommaren i en hönsgård med ett litet höns hus, där de värpte och satt på natten. Det lilla höns huset var genompyrt med kvalster, vilka var en plåga för hönsen. Gudmund ville bränna upp höns huset - vi kunde inte använda det till ved för då hade vi fått in kvalsterna i huset. Gudmund med Ivans hjälp cementerade och inredde ladugården på Bäckåsen till höns hus. Gudmund gjorde värpreden med nät och lutning så att när hönsen värpte rullade äggen ner i en ränna, då blev de varken smutsiga eller gick sönder. Gudmund gjorde foderautomat och köpte vattenautomat. Vi köpte fler och fler kycklingar och var snart uppe i ett hundratal. Men det var vanskligt att föda upp höns, man miste en del redan när de är små och några "strök med" när de började värpa. När det var så många måste de utfodras på annat sätt, med hönsfoder, och det blev stora räkningar på foder. Det blev på så sätt inte så stor förtjänst på hönsen, trots en hel del arbete. Det var långt att köra ner vatten till Bäckåsen men det var roligt att hämta hem äggen. Att köra äggen till affären var också ett jobb. Vi hade en ägglåda som det gick 200 ägg i, men ibland kom det en bil och hämtade istället. Det blev rikligt med ägg till hushållet för vi kunde inte sälja ägg med tunna skal.

En kväll när jag skulle hämta äggen och stänga för hönsen, låg två värphöns döda på golvet. Jag sprang efter Gudmund och när vi kom tillbaka låg där två döda höns till. Vi förstod att ett rovdjur varit där. Gudmund tätade alla springor och hål. Sedan stod vi på avstånd och väntade och då kommer en iller fram. Han försökte att komma in i höns huset men nu gick det inte. Gudmund satte en stor minkfälla med ett höns huvud i och morgonen därpå hade illern kommit i fällan. Han fräste och var arg. Gudmund tömde fällan i en säck och sedan slog han säcken i stenfoten några gånger och illern var död. Några fler dök inte upp. I det lilla höns huset med kvalsterna stoppade Gudmund in en bunt halm och satte eld på det och sedan var det borta.

Gudmund tyckte inte om att mjölka för hand så den 11 maj 1954 köpte vi en mjölkmaskin. Jag lärde mig aldrig att mjölka med maskinen. Därför blev Gudmund ganska bunden vid mjölkningen såvida inte Ivan bytte av. Skulle jag mjölka så blev det för hand.

Ivan fick ett stipendium på 75 kr i Realskolan. Han köpte då en obligation och Gudmund köpte också en. Ivan trodde fullt och fast på att han skulle vinna i första dragningen. Han köpte dragningslista och tänk han vann 500 kr. Ivan och Gudmund hade kommit överens om att dela lika vem som än vann. De fick bara 400 kr att dela för skatten tog 100 kr.

Hugo och amerikabesök – kusin Alice och familjen Kloot 19 juni 1954

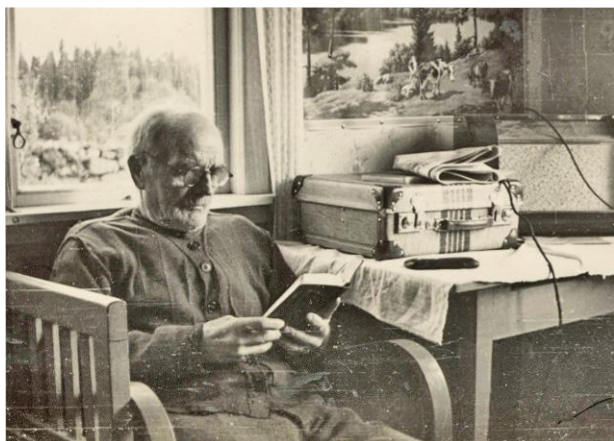
Den 17 juli 1954 fick vi amerikasläktingar på besök under en vecka. Kusin Alice bodde hos mormor och familjen Kloot hos oss. Familjen Kloot, som bestod av far, mor och dottern Mirja, var mycket trevliga men med språket var det lite svårt. De klarade sig med ordböcker. Ett problem var att de var så långa. Herr Kloot kunde lägga armbågen i taket. Vi hade förkorta sängar, men Kloot fann på råd. Han lade kudden på en stol vid sängändan så när han låg i sängen hade han huvudet på stolen. Mirja låg nästan dubbel i soffan. Fru Kloot var kusin till Charles Lindberg, han som flög först över Atlanten.

Gudmund började gå i körskola den 13 september 1954 och fick körkortet den 10 november. Han hade ingen bil till en början, men köpte sig så småningom en liten begagnad Loojd.

Skogspriserna började stiga och Alvin tyckte att vi borde avverka skog. "Det blir inga sådana priser mer", sa han. Så vi stämplade 85 kubikmeter och sålde skogen till Alvin och Lennart den 14 oktober 1954. Vi fick 5 200 kr - men hade vi väntat några år till så hade vi fått det dubbla. I och med att vi sålde skog fick vi stora skatter. Jag hade efter Valfrids död fått lite änkepension. Den drogs nu ner till sex kr i månaden. Barnbidrag hade vi fått från 1948 för alla barnen, men det var inte så mycket. När man säljer skog hör det till att man måste plantera skog. Därför köpte vi små granplantor, som vi skolade om, för att vi själva sedan skulle sätta dem i skogen.

På våren 1956 reste Gudmund ut i det militära. Han kom först till Skövde och sedan till Ljungby. Där utbildades han till sjukvårdare. Han hade skaffat sig en "lättniktare" så han kunde komma hem ibland på helgerna. Den våren tog Ivan realexamen. Jag köpte en dräkt för att jag skulle bli fin till avslutningen. Lars Bengtsson och Ivan hade realhippa i Bolerem. De skulle haft den i vår storstuga, men just då hade vi Gerhard, som målade och tapetserade hos oss. Eva fick påssjuka så hon kunde inte vara med på sin examen i folkskolan. En dag blev det kritiskt för Eva. Hon hade över 40 grader på morgonen. Vi ringde doktorn men han kunde inte komma förrän kl 11 på kvällen. Han sa att jag skulle ge henne en magnecyl var tredje timme. På eftermiddagen blev det ett svårt åskväder. Gudmund var borta och Ivan var i Smålandsstenar för att hämta sitt betyg. Hästen gick lös bakom

ladugården och hon blev så rädd för åskan så att hon sprang alldeles vilt och hon knäade sig för varje knall. Jag kunde inte ta in henne. Doktorn kom omsider men då hade febern gått ner på Eva så hon var bättre. Alvin hade varit i Bolerem på sammanträde samma eftermiddag. Han blev träffad under åskvädret så han föll ihop. De kom med honom i bil för att doktorn skulle undersöka honom. Doktorn sa att han varit så nära döden han kunde komma. Alvin ser sämre med ena ögat sedan dess.

I slåttern fick Gudmund ledigt från det militära ett par veckor. Ivan var också hemma på sommaren fast han arbetade hos Kalle på Sandviken och hos Simon ibland. I slåttern dog morfar på Hyltebruks Sjukstuga efter en operation i Värnamo.

Han var 84 år. Han hade ord om sig att vara Hestra sockens ärligaste människa och det var sant. Han ville alltid göra rätt för sig och han vittnade om Gud var han gick fram. Ovan är den sista bilden vi har av morfar Wille.

Hösten 1956 sökte Ivan och fick inträde vid läroverket i Jönköping. Han fick hyra ett rum hos en familj. Eva började i Realskolan i Smålandsstenar samma höst. Nu hade jag bara Eva och Sören hemma på kvällarna. Gudmund var i Skövde. En kväll var Eva och jag bjudna till Eira Dolk. Plötsligt ringde Sören och sa att vi skulle komma hem så fort vi kunde. Vi gick genast så fort benen bar oss. Vi mötte Sören och Reide i förstugan, den ena hade en kofot i handen och den andre spiskroken. De var vita i ansiktet. Det är någon på vinden. Vi har hört att någon gått i trappan, sa de. Jag bad dem stå stilla där de var och så tog jag en ficklampa och undersökte vinden och hela huset utan att hitta någonting. Antagligen hade de hört något som rört sig på grund av ett luftdrag för det hade börjat blåsa kraftigt. Vi följde Reide hem och sedan gick vi till sängs. Ute stormade det väldigt och vi låg på vinden. På morgonen när jag kom ner låg det en rock och en hatt på bordet. Jag tittade försiktigt in i kammaren och där låg Ivan i soffan. Han hade kommit sent hem och vi hade inte hört honom knacka på grund av stormen. Med en ståltråd hade han öppnat dörren och gått in.

Vid "Lusse" när Gudmund var i Skövde och Ivan i Jönköping bakade jag "Lussekatter" och pepparkakor, som jag skickade till dem - det uppskattades. När Ivan kom hem till jul hade han köpt en plastspann. Det var den första jag såg.

Det var en gul 5-liters. Det var roligt när skolorna slutat och vi fick fira jul tillsammans - men de dagarna gick så fort. Hugo och Levi kom som vanligt varje julafton med en korg på armen, full med julklappar. Det var alltid så högtidligt. Till vänster delar Hugo ut julklappar.

Lördagen den 16 mars 1957 muckade Gudmund. Det var skönt att få hem honom innan vårbruket började. Ivan tog körlektioner i Jönköping och måndagen den 15 april 1957 tog han körkort. Senare på våren, när vi höll på att sätta potatis, fick Gudmund brev från Birgitta Bengtsson i Forneby och de började brevväxla. I oktober samma år mönstrade Ivan och han blev tilldelad T4. Lördagen den

fjärde januari 1958 åkte Gudmund med tåg upp till Brodby för att hälsa på Birgitta och vid påsktiden kom Birgitta och Gull-Britt för att hälsa på oss för första gången.

Fredagen den 13 juni (lägg märke till dagen) sågade Ivan sig i handen och han fick åka till dr Nelton för att få den ihopsydd. Det var dock inte värre än att han dagen efter kunde åka till Nyhem på motorcykel. Nu när våren var över

och Ivan var hemma åkte Gudmund över pingsthelgen med motorcykel till Broddby och överraskade oss alla med att växla ringar med Birgitta.

På ferierna brukade Ivan arbeta hos Kalle på Sandviken. Denna sommar hände en olycka vid arbetet på brädgården och Ivan spräckte en åder på foten och han fick ha foten lindad och hålla sig i stillhet ett tag. Birgitta Delefeldt och en kamrat till henne kom och hälsade på honom och gav honom blommor och en chokladkartong. I slutet av juli var skadan läkt och då startade Arne Isaksson och Ivan den 300 mil långa Norgeresan på motorcykel. Där upplevde de mycket, bl. a. klättrade de upp på ett berg och hittade ett störtat engelskt flygplan från andra världskriget. När de kom hem några veckor hade de med sig lite vrakdelar som minne.

Lördagen den 27 september 1958 var det stormöte i Broaryds Filadelfia och då döptes Sören bland några andra. Lördagen den 11 oktober firade Filadelfiaförsamlingen sin 40-årsdag.

Vid årsskiftet 1958/1959 började en ny epok på gamla Ödesbacka. Då köpte Gudmund släktgården. Det kändes skönt att få börja trappa ner på ansvaret och lämna över det på honom.

Den 10 mars 1959 började studentskrivningarna för Ivan. Det var 110 studeranden som skrev. I början av april fick de resultaten av skrivningarna. Alla hade klarat sig i hans klass och det blev jubel i klassen.

Den sjunde april fyllde jag 50 år och blev uppvaktad av barnen med ett elektriskt våffeljärn. Från Filadelfiaförsamlingen fick jag en blomkorg, släkt och grannar kom ihåg mig med olika presenter.

Lördagen den andra maj tog Lars Bengtsson och Ivan studentexamen i Jönköping och blev därmed kallade kandidater. Ivan läste veckan före dag och natt och det gick bra för dem båda i alla ämnen. På examensdagen samlades det mycket folk runt skolan. Där var många gamla gulnade studentmössor i folkhavet. Vi hade åkt upp till examen. Det var Simon som körde och Ivar, Gunborg, Gudmund, Eva, Sören, Hugo och jag var med i resällskapet. Vi var i stor spänning. Skulle de klara den sista tentamen? Åke Haraldsson hade mött upp med sina barn. När vaktmästaren meddelat studenterna att de "klarat sig" hämtade de sina vita mössor och frambringade ett gemensamt högt glädjeskri så att vi hörde det utanför. Nu öppnades dörrarna och en "langarkedja" bildades och de "nybakade" studenterna blev utkastade under det att hornmusiken spelade studentsången. Efter blomsteruppvaktning och fotografering bars de i "guldstol" till de smyckade lastbilarna och så for de runt i staden. Lasse och Ivan steg av vid SAU:s Ungdomshem. Där var de och vi anhöriga bjudna till familjen Axelsson på kaffe. Vi hade med oss en stor tårta. Fru Axelsson hade dukat så vackert med ljus och svenska flaggans färger. Det hölls flera tal och det var så högtidligt och trevligt. När vi sedan for hem var bilen överfull. Nu var Ivan med och hans pinaler och massor med blommor.

Lördagen den nionde maj for Gudmund upp till Västmanland för att hälsa på Birgitta. Han kom tillbaka den 19 maj. Ivan hjälpte mig med djuren när Gudmund var borta. Vi hade också en liten fest för Åke med familj för han hade uppvaktat Ivan. Peter var då yngst (ett halvt år) i Åkes familj. Onsdagen den tredje juni åkte Ivan till T4 i Hässleholm för att fullgöra sin militärtjänst. Han fick ledigt ibland och hjälpte då till med skörden. På sommaren hade vi en stor "hippa" för ungdomarna från Ekenäs, Hensnäs och många andra. Då hjälpte Birgitta till för hon hade nu flyttat ner och börjat arbeta på ålderdomshemmet. Den sjätte oktober fick Ivan tillfälle att flyga i ett skolflygplan på Ljungbyhed. Jag fick först skriva på tillståndet. Ivan berättade sedan att det var jätteroligt. Till en början kom Ivan hem över helgerna så ofta han kunde. I november 1959 träffade Ivan Susanne för första gången. Senare fick han tillsammans med en kamrat hyra ett rum i hennes föräldrahem. Det var skönt för dem att kunna vara någon annanstans på fritiden och att kunna byta kläder om de ville. Vid "Lusse" skickade jag honom ett paket med lussekatter och pepparkakor.

Den 23 december fick mormor åka till Värnamo lasarett. Hon hade dagen innan fallit och brutit lårbenshalsen och

fick stanna där över julen och fram på nyåret. Mormor blev aldrig riktigt återställd utan vistades sedan hos Edit och Sven under återstående delen av sin levnad.

På julaftonen fick Birgitta ledigt från ålderdomshemmet och hon firade jul med oss. Vi sjöng våra julsånger, läste ur bibeln och delade ut julklappar. Det blev en mild vinter 1959/1960 och gräset började växa. Det var någon som till och med hittade en blommande blåsippa. Efter våren rustades det till bröllop i Västmanland. Fredagen den 25 maj 1960 for vi hela familjen, jämte Gyllspång med fru och Siv i Danhult till Möklinta för att närvara vid vigseln mellan Birgitta och Gudmund. Simon Fredriksson körde och vi åkte vid nio-tiden. Vi hade vackert väder hela resan och allt gick bra. Vid "Vida Vättern" rastade vi och åt medhavda smörgåsar. På eftermiddagen stannade vi i Köping och åt. Därefter hade vi inte lång väg kvar av resan.

igen.

Vigseln var kl. 18 på lördagen den 28 maj i Betaniakapellet. Pastorn i församlingen vigde dem och det var mycket högtidligt. Gull-Britt och Eva var brudtärnor. Efteråt var det kaffe i bygdegården, där man spelade och sjöng samt höll tal. Ivan representerade vår familj och jag hade beställt en stor spettkaka, som skickades upp från Skåne. Birgittas föräldrar (Agnes och Gunnar) hade ordnat allt så väl. Söndagen den 29 maj åkte vi hem

Någon dag före resan till bröllopet tog Eva realexamen. Hon fick väldigt mycket blommor men de visnade innan vi kom hem igen. Dagen efter hemkomsten började Eva på baren i Hyltebruk så hennes examen blev inte firad.

I juni 1960 köpte Ivan sin första bil, en Morris av 1939 års modell för 300 kr. Gudmund hade året innan köpt en gammal Loojd. Priset var 700 kr. Fredagen den 17 juni 1960 var Susanne med Ivan hemma för första gången. Ivan och Susanne skulle sköta djuren när Birgitta och Gudmund var på Nyhem över lördagen och söndagen.

Vi hade blivit erbjudna att hyra övervåningen på Österskog nu när Birgitta och Gudmund tog hand om gården. Jag var trött och mina leder hade krånglat i flera år, så det var skönt att lämna över. Ivan spikade plattor när han var ledig och det tapetserades på Österskog. Först i augusti flyttade vi dit.

I juli 1960 fick Ivan preliminärt besked att han fick börja på teleassistentutbildningen i Stockholm. Den andra augusti läkarundersöktes han och den 15 augusti genomgick han en test på Psykotekniska Institutet i Stockholm (det var första gången han var i Stockholm). Fredagen den 26 augusti muckade han. Söndagen den 28 augusti kom Ivan hem med Susanne. Hon utbildas till sjuksköterska på Betaniastiftelsen i Stockholm. Det var skönt för Ivan att ha en bekant där när han började sin utbildning. I början av september for Ivan upp till Stockholm och den 17 september växlade Susanne och Ivan ringar.

Eva jobbade på sommaren tills hon började i Husmoderskolan. Hon flyttade direkt från Hyltebruk till Smålandsstenar och hyrde där ett rum tillsammans med Britta i Hensnäs. De gick där ett år. Det var en nyttig skola, där de fick lära sig matlagning, bakning, vävning, klädvård och att sy sina egna kläder m.m. Så var det en trevlig avslutning och vi föräldrar fick kaffe och hembakat. Borden var vackert dekorerade med vilda blommor. Under tiden Eva var i Smålandsstenar tog hon körkort. På sommaren 1961 arbetade hon på syfabriken i Broaryd.

Sören hade börjat på Realskolan i Smålandsstenar 1960. Han brukade på ferierna dels arbeta på Radiomagasinets i Smålandsstenar och dels spika lådor hos Lennart Samuelsson.

Fredagen den 23 juni 1961 åkte Ivan, Susanne, Eva, Sören och jag till Tostarp i Skåne för att hälsa på Susannes föräldrar. De var så rara och trevliga. Midsommardagen var vi allesammans hos Werner Hilliges i Perstorp och vi fick middag där. På eftermiddagen den 25:e, efter gudstjänsten i Betel i Hässleholm, reste vi hem. Veckan innan var

Susanne hos oss på Österskog.

Onsdagen den femte juli 1961 blev jag farmor. Då föddes lilla Eva-Britt. Det blev mitt första barnbarn.

I slåttern, samma år, när Ivan hjälpte Gudmund med höet tappade han sin förlovningsring. Han blev mycket ledsen och för att trösta honom lämnade Ester, Helga och jag pengar till en ny ring. Efter något år hittades emellertid ringen på ett egendomligt sätt. Georg Malmberg hade fått löfte om att få "hösmölet" på Gudmunds höskulle till sina höns. När Georg siktade "smölet" hittade han Ivans förlovningsring.

Söndagen den tredje september 1961 flyttade Eva till Stockholm för att gå sina provmånader för att bli antagen till sjuksköterskeutbildningen. De varade fram till jul.

Fredagen den 29 september 1961, några minuter före sex på eftermiddagen, ljöd alla svenska kyrkklockor och klockan sex avstannade all trafik på gator och vägar och allt arbete avstannade under en minut. Med denna tystnad ville svenska folket hedra Dag Hammarskölds minne. Begravningen skedde samma eftermiddag i Uppsala domkyrka. Den sändes i TV.

I slutet av november sålde Gudmund gamla Vega och köpte en traktor.

Julafton 1961 firade vi tillsammans i Ödesbacka. Eva-Britt var ett halvt år när hon satt i mitt knä och tittade på julgranen. Då tindrade hennes ögon.

Lördagen den sjätte januari 1962 kom Hilliges från Hässleholm jämte Sussi och Ivan på besök till Österskog.

Efter nyår började Eva åter på syfabriken i Broaryd och arbetade där till den 23 februari då hon åkte till Beta-niastiftelsens Sjuksköterskeskola i Stockholm för att utbilda sig.

Den 20 mars 1962 for jag till Spenshult för att få behandling på Reumatikerhemmet. Jag var ganska rädd för att resa dit för ryktena sa att de var hårdhänta där. Jag blev undersökt noga av läkare och röntgad, fick svara på många frågor och till sist frågade doktorn om det var något mer. Då sa jag att jag blivit skrämmd för att åka dit och det var kanske därför som jag fick 17 tabletter om dagen under de sju veckor jag var där och sex av tablettorna var nervtabletter. I bland kändes det som om huvudet ville ner och fötterna upp. Jag fick bada i saltvatten varannan dag, fick mycket gymnastik och terapi. I rummet som vi låg i var sex sängar och där fick jag dammtorka varje dag och byta vatten på blommorna. Jag fick också gå till posten och kiosken åt mina kamrater för jag var friskast av dem. En gammal tant, Betty hette hon, som låg på rummet fick jag mata ibland. Hon hade en psalmbok på nattduksbordet. Jag frågade henne om jag fick läsa en psalm. "Ja", sa hon men en dam i sängen bredvid sa: "Gör inte det, då tror Betty att hon skall dö!" Men jag sa: "Hon bör väl få höra en psalm för att hon skall leva" och så läste jag "Se Jesus är ett tröstrikt namn" för henne. Ibland blev jag också kommenderad till köket för att torka disk. Själv fick jag äta i matsalen och det var god och näringsrik mat.

På min födelsedag den sjunde april fick jag väldigt många kort, brev, blommor och presenter. Maria och Alvin, Edit och Sven, Birgitta. Gudmund och lilla nio-månaders gamla Eva-Britt kom med tårta. Till sist började mina rumskamrater fråga vad jag var för högt uppsatt människa som blev så uppvaktad.

Valborgsmässoafton samlades mycket folk i parken vid Spenshult där det blev det största fyrverkeri jag någonsin skådat. Det var mycket vackert. Den nionde maj kom Gudmund och Sören och hämtade mig hem till Österskog. Sören hade, medan jag var borta, fått äta middag hos Ester och helga.

Söndagen den 15 juli lyste det för Sussi och Ivan och lördagen den sjätte oktober 1962 vigdes Sussi och Ivan i

Ebeneserkyrkan i Hässleholm. Vigselförrättare var Einar Rimmerfors och tärnor var Eva och Ulla Haraldsson. Lillis och Claes var "brudnåbbar". Det var så sött när de gick före brudparet med var sin liten korg och strödde blommor. Bröllopsmiddagen hölls på Tostarpsgården. Det var mycket högtidligt med tal och sång.

Birgitta hade börjat sy i Broaryd på syfabriken och därför var jag dagmamma åt Eva-Britt. Birgitta kom före sju på morgonen med henne och då var hon så trött att hon sov en stund innan jag kunde ta av henne ytterkläderna. Eva-Britt tyckte om att vara ute och när hon skulle in fick jag locka henne med russin som jag la i trappan uppåt och på så vis kom hon så småningom upp. Hon tog sina första steg på Österskog, före jul 1962. Det var så lustigt att ca en halv timme innan Birgitta brukade komma tog Eva-Britt på sig mössan och en halsduk om halsen. Hon kände väl på sig att mamma snart skulle komma.

Lördagen den 25 maj 1963 tog Sören realexamen. Vi hade lite festligt på Österskog efteråt. Sören hade sökt inträde vid Tekniska Gymnasiet i Göteborg. Han väntade länge på svar, som inte kom. Till sist ringde han dit och då hade ansökan kommit bort. Han sände in en ny och den fick han beviljad. Vi fick nu bråttom att skaffa honom rum. Genom Karin Graham fick han ett litet rum i Majorna, som han fick betala 90 kr i månaden för.

Den sjätte oktober fick jag mitt andra barnbarn. Birgitta födde Lars på Värnamo BB.

Den sjunde oktober följde jag med Ivan till Hässleholm. Sussi var där redan och vi stannade där en vecka. Sussi gick i väntans dagar - men det dröjde ändå till den 27 november. Då föddes Sussis och Ivans förstfödda lilla Marita.

På Sussis 25-årsdag, den 22 oktober, kom Eva och presenterade Toje för första gången för dem. Jag blev glad när Eva fick sällskap. Det var inte utan oro för mig när Eva flyttade till storstaden Stockholm med alla dess faror. De kom senare och hälsade på oss på Österskog. "Här kommer jag med en flicka och en blomma", sa Toje. Eva hade också följt med Toje för att hälsa på i hans föräldrahem.

Lilla Marita var inte en månad gammal när Sussi och Ivan tog henne med sig för att fira jul och nyår på Österskog och i Hässleholm.

Julafton 1963 dog "mormor" på Hyltebruks Sjukstuga. Hon blev 81 år gammal och hade varit sjuk i flera år. Mor var en sann kristinna. Lördagen den 4 januari 1964 var det kyrklig begravning och efteråt en minnesgudstjänst i Filadelfia. Till vänster sista kortet på "mormor Linnea".

I februari fick jag min telefon installerad, N:o 0371 - 41 175. Nu kunde barnen ringa hem när de ville och jag kunde kontakta dem. Maria ringde 2-3 gånger dagligen och många andra hörde av sig.

Måndagen den 13 juli 1964 åkte jag tåg till Stockholm för första gången. Jag var mycket nervös för resan. I Falköping skulle jag byta tåg och jag visste inte hur det såg ut där. Jag bad Gud om hjälp och fick bönhörelse. Då jag kom upp på tåget satt där bara en ensam dam och tuggade karameller. När vi åkt ett tag stannade tåget vid en anhalt och in kommer en dam med många vilda blommor. Hon sätter sig mitt emot mig. Att hon kände till trakterna förstod jag och därför frågade jag lite försynt efter hur många stationer det var till Falköping. Hon räknade upp dem. "Jag skall byta tåg där till Stockholm och det är jag orolig för", sa jag. "Jag skall stanna i Falköping", sa hon, "så jag kan hjälpa Er". Jag blev väldigt glad och tacksam för att hon hjälpte mig så att jag kom på rätt tåg. När jag kom till Stockholm mötte mig både Eva och Ivan. Sussi och Ivan bodde då på Krukakargatan och hade bara ett rum och delat kök. Jag fick disponera ett annat rum som för tillfället var ledigt. Ivan och Sussi var bjudna till Doris och Lars bröllop i Kulltorp och jag skulle ha hand om lilla Marita medan de var borta.

Fredagen den 24 juli kom Sören med tåget från Göteborg. Det var hans första visit i Stockholm. Eva var ledig så då saknades bara Gudmund i vår familj. På söndagen for vi med båt under Stockholms broar. Vi var också i den stora Filadelfiakyrkan på gudstjänst.

Lördagen den 15 augusti for Ivan med familj med mig hem till Broaryd. Dagen efter lämnade de Marita hos mig och sedan åkte Sussi, Ivan och Sussis föräldrar till Östtyskland. Den 28 augusti var de tillbaka hos oss på Österskog. Sussis föräldrar var också med.

I början av september 1964 flyttade Ivan från Krukmakargatan till en egen lägenhet på Filipstadsbacken 68 i Farsta och nu fick de lite större plats.

Den 11 februari 1965 föddes mitt fjärde barnbarn, Bertil i Ödesbacka.

Den 17 februari åkte jag till Stockholm andra gången och nu för att övervara Evas examen. Sören kom också upp från Göteborg. Torsdagen den 25 februari tog Eva sjuksköterskeexamen i Trefaldighetskyrkan. Det var så högtidligt och efteråt var Toje och jag bjudna på samkväm till B.S.S. (Betaniastiftelsens Sjuksköterskeskola). Sedan bjöd Sussi och Ivan på smörgås och te hemma hos sig i Farsta.

Söndagen den 28 februari for Sören med tåg tillbaka till Göteborg och måndagen den 1 mars åkte Eva och jag tåg hem till Österskog. Efter ett par veckors semester åkte Eva till Stockholm för att börja assistentåret på B.S.S.

Söndagen den 7 mars 1965 avled vår drottning Louise efter några dagars sjukdom.

Onsdagen den 14 juli följde jag med Ivan och hans familj till Göteborg för att hälsa på familjen Friedrich Hilliges. Sonen Claes fyllde år. Vi träffade även Sören eftersom han arbetade på ferierna i Göteborg. En sommar följde han en telearbetare och en annan sommar arbetade han på Bohusverken. Under augusti månad 1965 bilade Sören med en kamrat till Paris och åter.

Onsdagen den 4 augusti 1965 förlovade Eva och Toje sig i all hemlighet.

Söndagen den 19 september lämnade Sussi och Ivan Marita hos mig på Österskog. De skulle åka till Tyskland tillsammans med Sussis föräldrar. När Marita skulle lägga sig höll hon ett kort på Sussi och Ivan i handen och hon sa: "Mamma å pappa" tills hon somnade. Då Sussi och Ivan kom tillbaka från Tyskland och skulle resa hem tänkte Marita att det var bäst att försäkra sig om att inte bli kvarglömd på Österskog. Hon gick och satte sig i bilen 1 1/2 timme innan de åkte.

Den 22 februari 1966 tittade Sussi och Ivan på ett hus i Vendelsö, den 17 mars skrev de på kontraktet och den 21 april gick flyttlasset. Någon gång i början av april for Sören till London och Eva var på Rhodos i Grekland. Måndagen den 18 april kom jag upp till Stockholm och var med om flyttningen ut till Vendelsö. Ivan körde med bilen många turer och tog allt löst, böcker, porslin m. m. Det var bara sängarna och pianot kvar som flyttkarlarna fick ta. Jag minns att det var ett fruktansvärt väsen i trapporna när de tog ner pianot. Det gick inte att ta in det i hissen. Det var skönt för familjen att få komma "ner till jorden" efter att ha bott högt upp i en lägenhet. Våren hade kommit och sommaren nalkades.

Onsdagen den 18 maj 1966 tog Sören ingenjörsexamen i Göteborg. Gudmund och jag åkte dit för att gratulera honom och hämta honom hem. Innan vi kom ut på E6:an fick vi en punktering på bilen. Gudmund fixade det men vi blev lite försenade. Det var första gången Gudmund var i Göteborg så det tog tid innan vi kom rätt. De var utropade när vi kom fram till skolan men Sören fick sina blommor. Sedan var Gudmund och jag bjudna hem till Sörens värdfolk på kaffe. Även av dem fick Sören blommor och de sa att Sören hade uppfört sig så väl hela tiden han bott där. Vi begav oss sedan hem med Sören och hans prylar. Vid en vacker sjö rastade vi. Det var så skönt. När vi kom hem till Ödesbacka hade Birgitta väntat med mat länge. Ungdomar hade ringt och frågat efter oss. Efter en god måltid fortsatte vi till Österskog. I Räsetskogen mötte ungdomar från Ekhult och Broaryd med en korgstol på en mjölkkärra, klädd med löv, blommor och ballonger. Sören fick sätta sig i korgstolen, sedan sjöng de studentsången och drog honom till Österskog. Vi bjöd ungdomarna på kaffe och tårta. Senare på kvällen kom Eva och Toje från Stockholm och gratulerade Sören med en dekorerad nattskjorta. Sussi och Ivan hade sänt en blomma.

Efter sin hemkomst började Sören ta körlektioner och fick sitt körkort innan han i augusti åkte in i lumpen. Det var till Hässleholm han kom.

Eva hade efter avslutat assistentår arbetat på Södertälje olycksfallsmottagning i fem månader, därefter flyttade hon till Karlshamn.

Den 6 oktober 1966 fick jag mitt femte barnbarn. Då föddes lilla Åsa.

Julen 1966 kom Eva och Toje hem. På julaftonen blev vi alla, inklusive Ester och Helga, som vanligt bjudna till Birgitta och Gudmund på julmiddag. På juldagen följde Sören och jag med Eva och Toje till Tollarp för att hälsa på i Tojes hem. Vi blev så välkomna. Till middag fick vi bland annat kalkon, vilket var mycket gott. Det var första gången jag åt det. Vi stannade till annandagen då vi först körde Eva till Kristianstad, varifrån hon fortsatte med tåg till Karlshamn för att jobba. Toje och Rakel körde sedan hem Sören och mig till Österskog.

Söndagen den 8 januari 1967 åkte jag med tåg till Stockholm för att vara hos Sussi medan Ivan var borta på tjänsteresor. Åsa var då tre månader gammal. Ivan åkte med flyg till Danmark tidigt på måndagsmorgonen. När Sussi på förmiddagen kom till Handen i ett ärende fick hon reda på att två nattvakter blivit skjutna under natten där. Det var kusligt. Då Ivan senare skulle flyga till Göteborg gick det inte att landa där på grund av tjock dimma. Flygningen fortsatte därför till Oslo. Därifrån ringde Ivan sent på kvällen. De gjorde senare ett nytt försök och lyckades då landa på Torslanda. Ivan ringde hem vid 24-tiden på natten och låg sedan över hos Sussis bror Friedrich.

Den 24 april 1967 fick Ivan konstaterat av en ögonläkare att han fått förändringar i sina ögon, med kraftigt nedsatt syn på högra ögat.

Måndagen den 8 juli köpte Gudmund ett kylskåp åt mig. Det var något som jag mycket väl behövde. Det var tidigare ett väldigt traskande med mat upp och ned mellan våningen och källaren, särskilt på sommaren. På vintern var det dock inte mycket bättre för då fick jag bära upp all ved som behövdes för eldningen av spisen och vedpannan. Jag fick bära veden genom sju dörrar och uppför tre trappor, mycket påfrestande för benen. Det var tal om att både Ester, Helga och jag skulle få pensionärslån för renovering av hela huset. Ett sådant lån skulle `avbetalas` sig självt.

Sören sökte efter jobb/utbildning på flera håll: utbildning till flygledare, jobb vid televerket och L M Ericsson. Han fick avslag från de först nämnda. Han ringde till L M och dit fick han komma omgående. I augusti slutade Sören sin militärtjänst och började på L M den första september. Till en början bodde Sören, liksom Ivan, hos 'Elin på Söder'.

Den tredje september 1967, klockan fem på morgonen, infördes högertrafik i Sverige.

Julhelgen samma år, när Sören var hemma, besökte han och Stig på Karlsro ett par flickor i Värnamo, som de var intresserade av. Den ena av dem var Ulla-Britt. Lördagen den 18 februari 1968 kom Sören och presenterade sin fästmö Ulla-Britt Nordh från Värnamo för Sussi och Ivan i Stockholm. De fick ett gott intryck av henne.

I mitten av januari samma år kom Eva tillbaka till Stockholm för att börja på "Samariten". En månad senare fick Eva tag på en lägenhet i Bredäng, där även Sören fick bo. Ivan hjälpte dem och körde flyttlass åt dem. Den 15 maj åkte Sören till Värnamo för att gratulera Ulla-Britt, som då tog studentexamen.

Söndagen den 25 maj 1968 lyste det för Eva och Toje och lördagen den 29 juni vigdes de i Filadelfia i Broaryd av Tojes far, pastor Jens Stenbaek. Eva-Britt och Marita var brudnäsbar. De var så söta med fina blå klänningar. Tojes syster Kerstin, klädd i hembygdsdräkt, sjöng solo och hans syster Rakel spelade i Filadelfialokalen, som var vackert smyckad. Efter vigseln samlades brudparet och bröllopsgästerna utanför i solskenet. Brudparet blev fotograferat och fick mottaga gratulationer. Bröllopsmiddagen hölls på Buregården i Burseryd. Det kom 52 gäster av 62 inbjudna och det blev sång, musik och tal. Elsa och Åke Haraldsson var värdfolk. De kvinnliga gästerna från Norge var, liksom Sussi, klädda i nationalkläder. Efter bröllopsmiddagen for brudparet till hemlig ort.

En kväll i början av juli 1968 ringde Sören mig. "Jag är så sjuk", sa han, "och jag har svår huvudvärk". Han hade ringt Ivan men inte fått något svar. Han bad mig försöka få tag i Ivan och jag ringde och ringde men fick heller ingen kontakt. Där satt jag och visste inte vad jag skulle göra. Sören var ensam i lägenheten för Eva och Toje var på bröllopsresa. Då bad jag till Gud att Sören på något sätt skulle bli hjälpt. Då fick jag se ett kuvert som låg upp och ner på skrivbordet. På kuvertet stod det några siffror och då jag vände på det såg jag bland en del andra siffror tre sjuor i rad. "Så likt Ivans telefonnummer", tänkte jag. "Det är kanske en som känner Ivan". Jag slog numret och en främmande röst svarade. Jag sa: "Känner Ni någon som heter Ivan Valfridsson?" - "Ja, han bor rätt över gatan", sa rösten och jag frågade om de var bortresta. "Nej, jag ser Sussi i köket", sa rösten. - "Vill Ni vara snälla och säga till dem att ringa Skärholmen med det samma", sa jag och det dröjde inte länge förrän Ivan 'var på tråden'. - "Min telefon är sönder, så jag ringer från en granne", sa han. Sussi och Ivan for genast till Sören och han blev så glad att det kom någon. Han var verkligen dålig. Doktorn kom också dit. Sören hade hög feber och var mycket svag. Sussi stannade där över natten. Det visade sig senare att Sören hade körtelfeber och han fick läggas in sjukhus. Efter sjukhusvistelsen kom Sören hem ett tag för att vila.

I juli började Olofsson att renovera på Österskog. När han arbetade däruppe hade jag honom i maten och när han höll på därefter i huset åt han hos Ester och Helga.

Den nionde augusti 1968 åkte Hugo till Stockholm för att hälsa på Ivans familj och Eva och Toje. På söndagen var Hugo med på 11-mötet i Filadelfiakyrkan, där det var TV-utsändning. Både Hugo och Ivan kom med i "rutan" på publikbilderna.

Renoveringen på Österskog fortskred och i mitten av augusti var alla gamla element, min järnspis och vedpannan borttagna. I stället fick jag en elektrisk spis, ny rostfri diskbänk och elvärme. Rörinstallatörerna höll på att dra fram ledningar. Vi fick också nya elledningar. I hallen byggdes ett badrum med badkar och toalett. Alla fönster i hela huset byttes och jag fick en balkong. I november kom målarna, som spände tak, målade och tapetserade. Allt blev färdigt före jul.

Några dagar före julen kom Toje och hämtade mig i bil. Jag skulle fira julen i Stockholm. Först var jag hos Eva och Toje i deras lägenhet och sedan var vi alla på julafton i Vendelsö. Där blev vi många, förutom Ivans familj och Renate, som flyttat dit, var det Eva, Toje, Sören och Tojes syster Marita och jag. På annandagen var vi bjudna till Eva och Toje på middag.

Under julhelgen (1968) har tre amerikanare genomfört en fantastisk rymdfärd. De har farit till månen, landat där och kommit tillbaka till jorden igen. En av astronauterna läste ur bibeln på månen. Jag såg och hörde det på TV hos Ivan. Det var en mäktig upplevelse.

Eva och Toje lämnade Stockholm vid årsskiftet 1968/69 för att flytta till Uddevalla. Sören, som bott hos dem, flyttade till Älvsjö. På nyårsdagen 1969 fick jag åka med Eva och Toje hem till Österskog och dagen efter fortsatte de till Uddevalla. Deras flyttlass hade gått direkt från Stockholm till Uddevalla. Toje skulle jobba med Hultsfredshus och Eva på sjukhuset. Eva hade anförtrott mig att hon väntade barn i maj.

I Dagen den 2 januari 1969 stod Ulla-Britts och Sörens förlovning. Jag hade vetat det länge men höll det hemligt. De förlovade sig på nyårsaftonen 1968. Ulla-Britt arbetade då i Stockholm på Veckoposten.

I början av februari härjade influensa. Jag blev också sjuk men kunde klara mig ensam. Birgitta kom och hälsade på mig och det gjorde också Lisa på Karlsro. Dessutom hade jag både Ester och Helga i huset.

Innan Eva-Britt började skolan brukade hon ibland komma till mig några dagar. Det var så roligt. Då kom hon med en kasse, som innehöll lakan, handduk, tandborste m m och så lite förströelsematerial. Hon var en riktig liten dam. Jag minns att hon brukade säga: "Jag vet vad som fattas mig. Det är sysselsättning". När bagarebilen kom brukade hon få några kronor av Ester och mig. Hon tyckte det var roligt att handla själv.

Fredagen den 4 april 1969 åkte jag tåg till Stockholm för sista gången. Jag hade sällskap med Ulla Haraldsson. Min

60-årsdag nalkades och jag ville komma ifrån uppvaktningarna. Jag fick en fin bibel av mina barn. Måndagen den 21 april körde Ivan Sussi till Arlanda. Hon skulle resa till Israel. Vi var alla med och vinkade av henne. På samma resa åkte även hennes mor, Friedrich, Ella och Claes. De kom tillbaka den 5 maj. Ivan var och mötte Sussi på Arlanda och hon berättade sedan att de haft en mycket trevlig resa.

Den 24 april fick Eva och Toje sin Johan, mitt sjätte barnbarn. Johan var liten och han fick ligga i kuvös de första veckorna men han repade sig snabbt och fick sedan komma hem.

På valborgsmässoaftonen var Ivan, barnen och jag bjudna till Karl-Åke Bostedt. Renate var sjuk och hade feber men skulle ändå med. Hon fick lägga sig där. Vi blev bjudna på potatissallad med kaffe och tårta efteråt. Det var mycket trevligt.

Fredag eftermiddag den nionde maj 1969 skjutsade Ivan med familj ned mig till Österskog. Marita lämnade vi hos tant Elin på "Söder". Åsa var sjuk och hade 39 graders feber och hon pratade om att hon "rallade" i bilen. Hon var yr i huvudet och kände det som om hon föll. När vi kom till Mjölby gick bensinröret sönder. Eftersom det var kväll kunde vi inte få det lagat. Ivan förband röret med plast och isolerband och lyckades att få det någorlunda tätt. Lagningen höll tills vi kom till viadukten i Värnamo. Då hade bensinen löst upp isolerbandet och vi lyckades inte i mörkret få igång bilen igen. Ivan och Sussi lyckades skjuta in bilen på en tvärgata och sedan tog vi en taxi hem till Österskog. Då var klockan halv två på natten. Ester kom ut när vi kom och var alldeles förgråten. Hon hade trott att vi råkat ut för en svår olycka eftersom vi dröjde så.

Ivan och Sussi skulle vara värdfolk på Marias och Kristers bröllop under lördagen och de skulle komma till Österskog kl 8 på lördagsmorgonen för att prata med Ivan och Sussi så det blev inte många timmars sömn den natten. Jag hade hand om lilla Åsa när Sussi och Ivan var på bröllopet. Vigseln var i Sandviks kyrka klockan två på eftermiddagen och därefter hölls bröllopfesten på Gyllne Rasten, där Sussi och Ivan var värdfolk. På natten efter bröllopet lyckades Ivan laga sin bil med hjälp av ett gummirör som han fick hos polisen i Värnamo. Den 12 maj for Ivan med familj åter till Vendelsö.

En söndag på sommaren 1969 var Ester, Helga och jag bjudna till Ulla-Britts föräldrahem i Värnamo. Sören kom och hämtade oss och körde oss även hem. Det var roligt att bli bekant med Märta och Oskar, vilka trevliga och fina vänner. Vi blev bjudna på en härlig middag. Vi fick även träffa Ulla-Britts mormor Signe. Ulla-Britts föräldrar var sedan en gång och hälsade på oss på Österskog. Då visade vi dem bl. a. Sandviks gamla kyrka.

Onsdagen den 23 juli 1969 kom Ivan med familj, under sin semester, och hälsade på. De fortsatte sedan till Uddevalla för att se lille Johan för första gången innan de for hem igen. Måndagen den 25 augusti 1969 åkte Ulla-Britt och Sören på semester till Jugoslavien. De var borta i fjorton dagar. Sören skulle efter semestern hyra en etta hos Petrus Hammarberg. Det var inte långt från Ivans.

Måndagen den 29 september kom det en väldig storm, som blåste ner massor av skog. Jag minns att det blev tjockt i luften och vi såg träd falla runt omkring. Vi blev av med den elektriska och telefonen fick vi inte igång på länge. Ivan agerade så jag fick min telefon lite fortare. Under tiden som elströmmen var borta var jag i Ödesbacka några dagar. Där eldade man i den öppna spisen och lagade även mat i den. Gudmund var inkallad till militärtjänstgöring samma dag som stormen kom och när han skulle åka till tåget hade han och Birgitta motorsåg med sig för att komma fram.

Torsdagen den 18 december 1969 insjuknade Ester. det var troligen blodpropp och hon kom till Värnamo Lasarett. Hjärtat var också dåligt så hon fick även hjärtmedicin. Efter några veckor fick Ester komma hem.

Den 25 mars 1970 fick Birgitta och Gudmund sin tredje son, mitt sjunde barnbarn och den åttonde april fick Sussi och Ivan en son, mitt åttonde barnbarn.

Lördagen den andra maj 1970 gifte sig Ulla-Britt och Sören. Vigseln förrättades i Lidnäs Kapell utanför Värnamo. Vigsellämnare var pastor Evert Amnefors. Marita och Åsa var brudnäsbar på bröllopet. De var så söta i vita spets-

klänningar med ljusblå skärp och svarta lackskor. Trots att det var så tidigt på våren fanns det nyutslagna björkar i kapellet. Efter vigseln var de närmaste bjudna på middag på Gyllene Rasten. Det var en mycket trevlig fest med mycket mat, tal, sång och musik. Senare på kvällen samlades mycket folk hemma hos familjen Nordhs. Där var enligt uppgift 88 personer. Vi blev bjudna på smörgås, kaffe och tårta och allt var så väl organiserat. De två knappt en månad gamla, Erik och Daniel, var med. De sköttes av två barnflickor.

Efter bröllopet i Värnamo följde jag med Eva och Toje till Uddevalla och var där ett tag. Den 23 oktober följde jag med Hilliges i bil upp till Stockholm och stannade där några veckor. Jag hälsade på både Ulla-Britt och Sören och Ivans familj. Söndagen den 15 november var det högtid i Kapellet i Trollbäcken. Då bars Daniel och åtta andra barn fram för att bli välsignade. Ulla-Britt, Sören och jag var med.

Lördagsmorgonen den 12 december åkte jag med Ulla-Britt och Sören till Uddevalla. Där skulle jag stanna över jul. Toje höll på att bygga sitt första hus. Dagen före julaftonen flyttade vi från Tureborgsgatan till Polenäsvägen trots att huset inte var helt färdigt. Det snöade när flyttlasset gick. Vi fick så fira jul i det nya huset.

Den 4 januari 1971 föddes Malin och hon blev mitt nionde barnbarn. Johan upplevde då sin första stora sorg. Toje hade åkt till BB för att hälsa på Eva och sin nyfödda dotter. Johan och jag var ensamma hemma. Han hittade Evas klänning och med den i famnen sprang han till ytterdörren och ropade "mamma". Han ropade och skrek en stund och det gick inte att trösta honom. Sedan sprang han in i rummet, stoppade tummen i munnen och lade sig på klänningen.

Någon gång i slutet av februari åkte familjen Stenbaek med mig till Österskog. Eva, Johan och Malin skulle vara hos mig ett par veckor medan Toje och hans far målade och tapetserade det nya huset.

Söndagen den 30 maj (Mors dag) följde jag med Ivan och hans familj till Hässleholm för att hälsa på familjen Hilliges. Vi åkte tillbaka samma dag.

Ivan började vid den här tiden resa utomlands i tjänsten. Bl a reste han den tredje oktober till Genève.

Ivans inredning av vinden i sitt hus blev klar vid månadsskiftet november/december 1971. Det blev bra, men kostade 37 000 kr.

Jämsides med sitt lantbruk arbetade Gudmund hos Lennart i sju år med att köra traktor. Han tog stockarna direkt från stubben. Men i slutet av 1971 började han vid Andrén-Verken i Smålandsstenar. Det är ju långt att åka, men han skjutsar en del arbetare.

Birgitta och Gudmund har lagt ner mycket arbete på att renovera gamla Ödesbacka. Det har blivit nya fönster, vinden har blivit inredd och bastu, badrum och toalett har de ordnat.

Den 14 februari 1972 föddes mitt tionde barnbarn, lilla Hanna. Fredagen den tredje mars 1972 flyttade Sören med familj till en lägenhet på Sikvägen 51 i Tyresö. Ivan hjälpte dem med flyttningen.

Lördagen den 15 april åkte jag med familjen Stenbaek till Stockholm för att hälsa på. Jag stannade ett par veckor först hos Sörens Familj. Den 28 april kom jag till Vendelsö, dagen efter skjutsade Sören ner sin Familj till Värnamo. Den sjunde maj var jag med på söndagsskolfest i Trollbäcken. När Sören hämtade upp sin familj från Värnamo följde jag med ner till Österskog.

I mitten av maj 1972 åkte jag till Jönköping för tre veckors rehabilitering. Både läkare och personal var trevliga och jag fick ett enskilt rum. Det blev bad, gymnastik och terapi. På de veckorna fick jag besök av både Edit, Sven, Gudmund med familj, familjen Stenbaek och flera andra bekanta. Simon Fredriksson körde mig både dit och hem.

Midsommardagen den 24 juni kom Ivan med familj till Österskog efter en regnig vecka på Västkusten. Marita bodde hos Eva-Britt. Familjen Hilliges kom också och hälsade på.

Lördagen den 26 augusti 1972 döptes Marita i Filadelfia i Stockholm i ett nattmöte av Petrus Hammarberg.

Den 26 september föddes Fredrik i Ödesbacka, mitt elfte barnbarn.

Julen 1972 fick jag av mina barn en kassetbandspelare i julklapp och ett band med julhälsningar och sång av Åsa och Marita.

I advent 1972 började Hugo bli sjuk. Han föll omkull, fick svår huvudvärk och han fördes till Värnamo. Så tillstötte lunginflammation och influensa. Han kom till Jönköping i januari 1973 och i samband med detta fick han blodpropp. Det allvarligaste var att han hade en tumör i vänstra delen av hjärnan. Själv ville han inte opereras. Han blev förd till Lindköpings lasarett för bestrålning. Ivan och Sören var och hälsade på Hugo den 24 februari. Han var ledsen och det kan man inte undra på. Lördagen den 10 mars var Sussi och Ivan åter hos Hugo. Förutom sin förlamning och värken i sitt huvud hade han fått urinvägsinfektion. Alla mina syskon var också i Lindköping för att träffa Hugo. Jag kunde inte följa med för mina leder. Söndagen den första april var Hugo betydligt bättre och skulle efter avslutad bestrålning åter föras till Värnamo. Den fjärde april ringde han till Maria. Men torsdagen den femte april, strax efter 08.00 insomnade Hugo och vaknade inte mer. De sista veckorna var han bättre och inte så ledsen.

Fredagen den 13 april kom Ivan och Sören från Stockholm för att delta i begravningshögtiden för Hugo. Begravningen hölls i S Hestra kyrka lördagen den 14 april 1973 kl 13.00. Därefter var det samkväm i Församlingshemmet. Jag kunde inte vara med, men högtiden hade varit ljus trots sorgen och saknaden efter Hugo. Han sjöng så ofta hemlandssånger, jag tror att han älskade dem. Han lämnade ett ljusst minne efter sig.

Långfredagen den 20 april kom Ivan med familj till Österskog och stannade över påsk. De gjorde flera besök på sommaren.

I mitten av september dog vår gamle Kung, Gustav den 6 Adolf och vår nuvarande Kung, Karl den 16 Gustav besteg tronen.

I slutet av mars 1984 kom Ivan på besök. Han var på en veckas tjänsteresa till Jönköping. Han bodde på Österskog och samåkade med Åke Haraldsson.

Den femte april 1974 föddes lilla Sofie, mitt tolfte barnbarn, Ulla-Britts och Sörens andra barn. Peter kom den 22 april, Evas och Tojes andre pojke och mitt trettonde barnbarn. Tre veckor efter kom Toje och Johan och hämtade mig från Österskog, jag hade svårt att gå i trappan för mina leder. Då kom jag till det nya huset på Strand, här var så vacker försommargrönska och huset låg så idylliskt.

Sören hade också köpt ett hus i "Kruseboda" i "Bollemora" för 312 000 kr. Då kom de ner på jorden efter att ha bott högt uppe i en lägenhet. Här var det en liten trädgårdstäppa och Sören hade lagt mycket arbete på att lägga plattor runt huset.

Torsdagen den 27 juni 1984 kom Ivan med familj och hämtade mig till Stockholm. Efter fjorton dagar flyttade jag till Ulla-Britt och Sören och när Sören med familj skulle ha semester flyttade jag tillbaka till Vendelsö.

Tisdagen den sjätte augusti for Renate och Marita med båt från Nynäshamn till Tyskland. Jag var med och vinkade av dem. Det var med en vit fin finsk båt de åkte. På hemvägen från Nynäshamn besåg vi Muskötunneln, som går under havet. På ön finns militära anläggningar.

Den 17-18 augusti var vi ute och hälsade på husvagnsgänget vid Östnorabadet, där var sång och musik.

Den 23 augusti 1974 kom Maria, Edit och Levi med buss till Stockholm. Det var första gången Edit var där. Jag var med och besåg staden, bland annat "Gamla Stån". Sedan var vi bjudna till Ulla-Britt och Sören på kaffe och tårta. Eva och Toje med barn var också där samma helg, så vi tog kort tillsammans.

Senare på hösten kom Toje och hämtade mig. Jag stannade på Strand över jul och fram till den första maj 1975. Då for jag med familjen Stenbaek till Vendelsö. Den 13 maj flög Ivan på tjänsteresa till Paris. Onsdagen den 21 maj var jag med Ivans familj i gamla Emanuelskyrkan och hörde Derek Prince predika. Han bad också för sjuka.

Söndagen den 25 maj var vi först i St Gertruds kyrka där sex spädbarn döptes. På eftermiddagen var vi i Bollmoradalens kyrka och lyssnade till bland annat Barbro Karlsson och hennes söner. De sjöng så vackert. Därefter var vi hos Ulla-Britt och Sören på kaffe.

Midsommarafton 1975 var jag med vid Brännkyrka kyrkbacke och såg på midsommarfirandet. Bland annat led- des en vit häst in, som dansade efter musik. Han var mycket skicklig. Sedan föll han på knä med frambenen för att bli applåderad.

I början av juli startade Ivan med familj sin semesterresa. Jag var med till Ödesbacka. På resan ner hände en del saker som försenade oss. När vi började vår resa ville Maude äntligen in i staden för att köpa sig ett par vita byxor. Då vi kört ett tag ville Maude ut och röka. När vi sedan fortsatte och kom till Per Brahe-ruinen skulle Sussi och Maude köpa "polkagrisar". Då upptäckte Maude att hon inte hade sin handväska. Hon hade lagt den utanpå bilen medan hon rökte och glömt att ta in den i bilen igen. Det var inte annat att göra än att åka tillbaka de 15 mil vi åkt. Vi såg ingenting på vägen men när vi kom till platsen vi stannat på, satt där en i en trädgård, som sett när väskan föll ner på vägen. Vi lämnade lite hittelön. Väskan var lånad och det var 300 kr i den. Klockan var nio på kvällen när vi kom till UV-lägre- t i Svenarum, där Marita, Åsa, Eva-Britt och Lars var och klockan var halv tolv på natten när vi kom till Ödesbacka. Måndagen den 14 juli var Ivans tillbaka på Österskog och hade med sig Sussis morbror och fru från Tyskland.

Fredagskvällen den 29 augusti föll jag när jag skulle gå över en tröskel och bröt högra överarmen. När Gudmund skulle undersöka armen, som det var en utbuktning på, smällde det till och armen blev slät och benbitarna kom på plats. Simon körde mig först till Gislaved men vi fick fortsätta till Värnamo lasarett. Klockan var halv två på natten när jag fick lägga mig. De gjorde ingenting vid mig på natten. Efter rondan på morgonen band de bara upp armen. Jag blev röntgad flera gånger och fick stanna kvar tre veckor på lasarettet. Både Gudmunds familj och Stenbaeks kom och hälsade på. Ivans och Sörens hörde av sig. Nu kunde jag inte gå med käppar längre. Jag fick komma tillbaka till Ödesbacka och Gudmund gjorde mig en gästol, som är utmärkt bra, så med gästolens hjälp kan jag klara mig att gå lite.

Sedan jag kom tillbaka till Ödesbacka från Värnamo körde Simon mig en eller två gånger i veckan till Smålandsstenar för sjukgymnastik. Ivan med familj kom till Ödesbacka och Österskog på hösten. De var i Göteborg och hämtade en husvagn som de köpt av Fritz.

I advent kom Eva och Toje och hämtade mig, så jag firade Jul på Strand. Jag var där till påsken 1976.

Annandag Påsk kom Ivan och hämtade mig till Stockholm. Jag skulle bo hos Sören en tid. Den 18-22 maj var Ivan på tjänsteresa till Florence i Italien. Lördagen den 19 juni 1976 for vi allesammans, både Ivans och Sörens familjer till Småland. Först stannade vi hos Nordhs i Värnamo och fick kaffe och så fick vi se kungabröllopet i TV. Vi fortsatte sedan till Österskog.

Söndagen den 20 juni 1976 uppvaktade vi alla Gudmund, som fyllt 40 år den 16 juni. Familjen Stenbaek var också med. Vi blev bjudna på en härlig middag, jag tror vi var 23 personer. Det togs kort på hela släkten.

Sören med familj och jag stannade på Österskog några dagar, sedan följde jag med dem till Stockholm. Den 28 juni flyttade jag till Vendelsö. Sören hade sökt och fått nytt jobb på Telub i Växjö, så han sålde sitt hus. Sören med familj lånade Ivans husvagn och tog en veckas semester. Sedan bodde Sören med familj med mig i Vendelsö medan Ivan med familj var på husvagnssemester på Löttorps Camping. Därefter flyttade Sörens Familj till en lägenhet på Sommarvägen i Växjö. Han började sitt nya jobb i augusti 1976.

I juli var Marita och Åsa på musikläger på Drakudden. Jag var med på avslutningen.

Den 18 augusti 1976 dog Helga. Hon och Ester hade vistats några år på Ålderdomshemmet. Helga blev dålig och dog på Värnamo lasarett. Marita, Åsa och Ivan var med på begravningen härifrån Stockholm. Högtiden var ljus och vacker. Helga, så väl som Ester, har gjort oss mycket gott under åren som gått.

Efter att jag varit i Vendelsö sedan den 28 juni kom jag till Ödesbacka den 22 oktober 1976. Troligen stannade jag där över Jul. Någon gång under februari 1977 flyttade jag till Sommarvägen i Växjö. Den 10 mars kom Sussi, Ivan och Daniel med tåg från Hässleholm och hälsade på. Dagen efter for de vidare till Vendelsö. Det var mycket snö den vintern, stora snöberg inne i Växjö. Sören med familj och jag var i Värnamo och hälsade på hos Nordhs flera gånger. En helg åkte Sören och jag till Ljungskile. Sören skulle prata hus med Toje och vi lämnade Ulla-Britt och flickorna i Värnamo.

Den försommaren genomgick Eva-Britt och Marita Kortebo Bibelskola. Till Strand kom jag också på försommaren. Där var Ivan med familj och hälsade på den åttonde augusti.

Den sjunde augusti 1977 dog Jenny Lindberg efter en tids sjukdom. På hösten var Sussi ganska dålig på grund av yrsel. Hon var tidvis inlagd på Karolinska Sjukhuset.

Julen 1977 firade jag på Strand. Tojes föräldrar var där på julafton och vi blev bjudna till dem inne i staden på middag. De bodde då i Uddevalla. Jens Stenbaek var föreståndare i församlingen.

Någon gång på det nya året 1978 kom jag till Ödesbacka. Jag skulle söka doktorn och ta prover. Den 26 juni kom Ivan, Sussi och Daniel med husvagn till österskog. Marita och Åsa hade åkt med buss till München i Tyskland. Jag var på Österskog då hos Sussi och Ivan. De stannade där i två veckor. Familjen Björkmyr kom och hälsade på några dagar. Tisdagen den 11 juli lämnade vi Österskog på väg till Växjö. Det kom ett så kraftigt åskväder att vi fick stanna bilen ett tag innan vi kunde fortsätta. I Växjö skulle jag stanna hos Ulla-Britt och Sören. Ivan med familj fortsatte dagen efter till Löttorps Camping.

Nu bodde Sören med Familj i ett nytt hus, som de byggt på Skeppsvägen 11. Sommaren var varm och skön och jag kunde vara ute på altanen ibland. Ulla-Britt hade två dagbarn, Marcus och Martina, som lekte tillsammans med Hanna och Sofie. Vi var en helg på Österskog. Sören skulle köpa plantor och buskar av Erik Svensson till sin trädgård. Så var det också samkväm i samband med att Filadelfia firade 60-års högtid. Söndagen den första oktober sändes en TV-gudstjänst från Billy Grahams kampanj i Stockholm. Susanne och Marita var med och sjöng och de syntes i TV.

Den sjunde oktober 1978 insomnade Ester på Värnamo lasarett. Även om det var "skönt" att hon fick komma "hem" så känns det tomt efter Ester (och även Helga). Lördagen den 14 oktober begravdes Ester.

Tillsammans med Märta och Oskar Nordh firade vi julen 1978 hos Ulla-Britt och Sören. Det var lite beklämmande därför att Oskar inte var bra. Han tålde inte maten och hade nog ont i sin mage.

Kalle i Ödesbacka var dålig och fördes till Värnamo lasarett. Han gick över "gränsen" den 28 december 1978. På hösten hade han fyllt 90 år.

Emellan jul och nyår rådde det full snöstorm i Södra Skåne. Den 30 december kom Ivan med familj från Hässleholm till Växjö och firade nyårsafton med oss. På nyårsdagen åkte jag med dem till Vendelsö. Vädret var bra, 6° kallt och lite halt bitvis. Det var mycket snö i Växjö men ju närmare vi kom Vendelsö ju större blev snöbergen i trädgårdarna. Ivan fick gå upp på taket för att skyffla ned snön. Det var så mycket snö att Åsa och Daniel hoppade från taket ned i snön och snöberget låg kvar länge. Tidvis hade vi 20° kallt i januari.

Den 22 februari 1979 fyllde Ivan 40 år. Han blev verkligen rikligt uppvaktad av släkt och vänner. Det kom mellan 40-50 gäster på kvällen. För ovanlighetens skull bjöds det inte på tårta, utan en härlig fruktsallad med vispgrädde och senare kakor med kaffe. Det hölls tal, sjöngs och spelades.

Den 12 mars kom Ulla-Britts och Sörens lille pojke Martin, mitt fjortonde barnbarn. Renate fick sin pojke den 14

mars. Claes heter han.

Den sjunde april fyllde jag 70 år. Familjen här sjöng för mig på morgonen. Utav barnen fick jag en transistorradio, mina syskon uppvaktade mig och jag fick blommor av Filadelfia i Broaryd och utav grannar i Vendelsö och andra.

Den 25 april dog Oskar Nordh efter några svåra månaders sjukdom. Det blev ett stort tomrum efter honom. Det var en så fin och god människa.

Pingstdagen den 3 juni 1979 befinner sig Sussi, Ivan, Claes, Marita, Barbara, Åsa, Daniel, Renate och jag på Hjälmargården. Vi har varit här sedan fredag kväll. Resan hit var underbar. Solen hängde som ett rött klot i grantopparna. Naturen var omväxlande med dalar och höjder. Det var ett imponerande område vid sjön Hjälmaren vi kom till. De första som tog emot oss var myggen. Det var väl för att det var så nära vattnet. Sedan var där en trevlig värd som tog hand om oss. För vår del hyrde vi en handikappvänlig stuga med ramp, så det var lätt att komma in med rullstol. Vi disponerade två rum med kokmöjlighet och toalett. De som inte fick plats där låg i husvagnen och i ett annat rum. Nästan hela Tyresögruppen var på plats. De som inte hyrde rum hade husvagnar uppställda och det var många. Vi var nog 200 personer. Det hör visst till traditionen att gruppen bokar Hjälmargården varje Pingsthelg. Det var en underbar tid och en underbar plats. Där var asfalterade små vägar överallt, äppelträden blommade rikligt och det såg ut som om det snöat på de gröna grenarna. Bin surrade och fåglar sjöng från tidig morgon. När jag satt och såg ut igenom fönstret, då solen höll på att gå ned, kastade den sina strålar över vattnet i Hjälmaren. Det såg ut som en gnistrande guldgatea.

Vi fick mjölk och smörgås på kvällen när vi kom. Klockan 09.00 på morgonen ringdes det till frukost. Vi åt i en stor matsal som vi alla fick plats i. Där fanns också en stor samlingshall. Frukosten bestod av havregrynsgröt eller filmjölk och smörgåsar. Daniel kunde äta upp till fem portioner gröt. Efter frukosten samlades vi i samlingsrummet. Det var någon som läste och talade och så sjöngs och spelades sånger och körer. Sedan fick man göra vad man ville fram till klockan 12:00 då det var lunch. Klockan 15:00 var det kaffe och klockan 18:00 serverades middag. Vi fick god och omväxlande mat och efter middagen hölls en aftonandakt.

Där fanns lekredskap för barn, många badade på den fina sandstranden. Hornmusiken övade ute på gräsmattan och allt var så harmoniskt. Det fanns en sommarkyrka på området och gruppen hade ett möte där då sångarna ställde upp. Efter detta möte på annandag pingst åt vi middagen ute i det fria och därefter åkte vi hem. En ny grupp kom då och efterträdde oss.

Söndagen den 10 juni samlades mina barn med Familjer på Österskog och skiftade boet efter Ester och Helga. Tove var hos mig i Vendelsö då.

Över midsommarhelgen hade Ivan husvagnen uppställd på Kaggeholm. Eva-Britt och Åsa bodde i den och vi kom ut på midsommaraftonen och deltog i eftermiddagsprogrammet. Veckan efter midsommar var Åsa och Tove på kanotläger. Eva-Britt arbetade på OBS i kassan några veckor på sommaren.

Måndagen den andra juli kom Sören med familj och familjen Olausson, som ville se Stockholm. De var kvar några dagar och familjen Olausson bodde i husvagnen. Sedan for Sören med familj till Ljungskile. Fredagen den 13 juli kom Lars för att under en vecka se Stockholm.

Måndagen den 16 juli åkte Ivan, Sussi, Åsa, Daniel och jag till Österskog. Vi var en dag i Smålandsstenar och jag köpte sandaler och lite annat. En eftermiddag bjöd vi Kråkerydsborna till oss. Det var så roligt att träffas. Vi hade också besök av Levi, David, Maria och mina andra vänner.

På fredagskvällen kom Eva och lördagen den 21 juli följde jag med Eva till Strand. Toje och barnen var i Skåne men de kom hem efter några dagar. Från och med den 31 juli 1979 är Österskog skiftat. Ivan och Sussi, Eva och Toje behåller Österskog. Gudmund med familj blev ägare till vår del av Kråkås och Sören med familj löstes ut. Ivan med familj firade Julen 1979 på Österskog. På Strand firade vi jul tillsammans med Tojes föräldrar. Den gångna sommaren satt jag ute mycket och var också med på en hel del möten.

Gudmund och Eva-Britt kom och hämtade mig till Ödesbacka den andra mars 1980. Det har varit lite svårt att övervinna trösklarna, annars har jag det bra här också, fast jag inte blir bättre i mina leder. Den femte april infördes sommartid i Sverige, alltså tidigareläggning av tiden med en timme. På min födelsedag kom Sören med familj och hälsade på mig. Lille Martin går nu så bra och Hanna och Sofie växer så fort. Av dem fick jag en blomma. Ett reseur fick jag av familjen här, mitt gamla ur var slut. Från Stockholm fick jag brevpapper.

Levi och Maria hälsade på mig ibland nu när jag var på hemmaplan. Edit och Sven kom förra veckan och hälsade på. Jag fick en bukett tulpaner. Nu är det den 20 april och det har varit vårligt de sista veckorna, men man kan inte lita på vädret i april. Igår var här snöstorm och kallt. De som sått i Skåne riskerar att få det nysådda förstört. I Mellansverige föll det tre decimeter snö. De gamla sa att aprilsnö var så gott som "fåragö" (fårgödsel). Vi väntar dock på bättre tider. Eva-Britt är snart färdig vid gymnasiet. Hon har också tagit körkort.

Eva ringer varje vecka. Hon har börjat en kurs i Göteborg och åker tåg från Ljungskile klockan 06:00 på morgonen fem dagar i veckan och kommer hem varje kväll. Hon skall utbilda sig till distriktssköterska. Jag hoppas att det går bra för henne.

Den 24 april kom Maria och Vega hit. Jag fick en Pelargonie och så bjöd de på kaffe och kakor. I går var det marknad i Burseryd. Birgitta och pojkarna var där och köpte en del fördelaktigt. Anders i Hensnäs fick en propp på hjärnan i fredags. Han har dött idag på Värnamo lasarett. Det är den fjärde som dött hastigt de senaste veckorna här omkring. Är man redo så är det skönast att slippa ligga länge sjuk.

Sören ringde i fredags den andra maj. Det var då 10 år sedan Ulla-Britt och Sören firade bröllop. Idag söndag predikar Henfrid Gyllspång klockan 03:00. Igår jordfäste han Anders i Hensnäs. Det var stor uppslutning och Birgitta och Gudmund var också med.

I går den 10 maj satte Birgitta och Gudmund potatis och vårsådden är snart avklarad. Vitsippor och påskliljor blommar som bäst. Söndagsskolfesten har i dag, söndagen den 11 Maj, varit på Jutatorpet. Barn från både Hyltebruk och Broaryd hade mött upp. David och Maria har hälsat på mig idag.

Det har varit strejk och blockad sedan första maj men den avblåstes nu på kvällen den 11 maj. Det har inte varit något liknande sedan 1909. Folk började hamstra.

Kristi Himmelfärdsdag, den 15 maj, kom Ivan med familj till Österskog. Det var så roligt att träffas. Igår kom Eva och Toje med barnen. De bodde hos Levi. Nu idag har alla rest. Det blev lite tomt efter dem men jag har dem i tankarna varje dag. Jag beder för barn och barnbarn varje morgon, "tankarna har vingar".

I går den 25 maj, Pingstdagen och Mors Dag, bjöd Gudmund, Erik och Fredrik både Birgitta och mig på kaffe. Vi fick också blommor och senare fick vi morsdagstårta. Barnen ringde. I gårdkväll var det möte i Filadelfia med Daniel Ribba. Efter mötet firade Gudmund med familj Mors Dag med Agnas, Birgittas Mor. Levi var här och hälsade på mig. Den 27 maj skall Levi följa med på en sällskapsresa till ön Ven. Det är missionsvännerna som ordnat den.

I natt har det efterlängta regnet kommit. Det behövdes väl för växtligheten. I lördags kväll var ett 35-tal ungdomar från Gislaved och grillade korv i Sandvik vid sjön Fegen. Efteråt bjöd Eva-Britt, Lars och Bertil hit dem på the och kaffe med dopp.

Idag den första juni var det Gökotta i hembygdsparken. Det har också varit församlingsmöte idag. Den andra juni åker Gudmund till Växjö. Han skall fullgöra "lumpen" i tre veckor. Den femte juni tog Eva-Britt studentexamen i Gislaved. Hon fick många blommor och presenter. Gudmund fick ledigt så hela familjen mötte upp, Agnes var också med. Här var uppklätt med björkar, blommor och ballonger. Efteråt fick vi smörgåstårta.

Idag, söndagen den åttonde juni, har jag varit med i Filadelfia. Sigtorp predikade och han och Anna skall bo i Filadelfia några veckor. Tisdagen den 10 juni var jag hos doktor Fredriksson, Birgitta körde mig. Sänkan var 40, blodtrycket normalt och jag fick den vanliga medicinen. På söndagseftermiddagen, den 15 juni, kom Sören med familj på besök. Martin går så stadigt nu. Det var vackert väder och jag satt ute i tre timmar på förmiddagen.

I denna vecka har de rest tältet uti Hensnäs. Birgitta och Eva-Britt var på möte där igår kväll. Torsdagen den 19 juni kom Gudmund hem från sin militärtjänst. Idag åkte de tre stora ungdomarna för att fira midsommar i Rallingsås med ungdomar från Gislaved. Igår, midsommardagen 1980, var Sigtorp här på middag. Birgitta bjöd på älgstek. Det var gott.

Det har regnat i flera veckor nu, nästan varje dag. Det börjar bli för mycket nederbörd och vi hoppas på vackert väder, så det går att torka hö. Semesterfirare väntar också på fint väder. Familjen Stenbaek har varit på Österskog ett par dagar i denna vecka. De hälsade på några gånger och jag fick en bukett prästkragar av Malin. Ivan och Marita är med i ett sällskap på resa i Amerika. De reste den 10 juni och väntas tillbaka torsdagen den tredje juli. Jag har fått sex kort från dem.

I söndags var jag på församlingsmötet klockan 10:00. Vi drack kaffe ute, men det regnar nästan varje eftermiddag. Gudmund har slagit mycket gräs, men han har inte fått något torrt hö än. Ivan har ringt idag. De har haft en trevlig resa. Sedan den femte juli har Gudmund semester. Söndagen den sjätte juli kom Ulf från Göteborg hit. Han har varit här förut om somrarna, en riktig vilding, så nu är det "liv i luckan". Fredrik och han springer så man kan tro att de springer benen av sig. Nu i denna vecka kom Jonny på moped hit, så det blev 10 personers hushåll, men Eva-Britt reste till Tyskland igår för några veckor, så det blev en mindre. Birgitta får baka mycket. Slåttern fortskrider men gräset måste hässjas för det regnar nästan dagligen. En hyresgäst, som bott på Österskog sedan före jul, har nu flyttat. Han har inte kunnat klara av sina utgifter. Sören med familj och Märta Nordh reste den 11 juli till Gotland på semester. Hoppas de har tur med vädret.

I lördags, den 19 juli, kom Ivan, Sussi, Daniel och Karin Modin till Österskog och igår, söndag, hälsade de på här. Det kom flera familjer hit, Gullbritt med familj från Tibro och Ulfs föräldrar kom och hämtade honom. Lars reste i lördags på semester med en kamrat. Idag, måndag, fick jag kort från Sörens. Det har varit uppehållsväder idag efter veckor med regn. Här är mycket hö ute på hässjor och två bitar är inte slagna än. Vi hoppas på uppehållsväder.

Nu är det den 28 juli och vi har haft fint och vackert väder hela förra veckan och det fortsätter. Gräset är av och höet inbärgat. Lars har kommit hem och rest igen med ungdomarna från Gislaved till Uddevalla för att evangelisera en vecka. Ivans är kvar på Österskog denna vecka också. Jag var där några timmar i lördags.

Österskog skall hyras ut på nytt till ett par från Smålandsstenar. I dag har Birgitta och Gudmund köpt en diskmaskin i Burseryd. Onsdagen den 30 juli var jag på Österskog igen, då var vi 14 personer till middag, Sussis föräldrar, två tyska par, husets folk, Erik, Fredrik och jag. Det var dukat ute i trädgården och vi bjöds på lasagne, som var mycket god. Så fick vi krusbärskräm med mjölk och senare fick vi jordgubbstårta, kakor och kaffe.

Söndagen den tredje augusti var vi bjudna till Levi. Där var Kråkerydsborna, Maria, Alvin, Gunhild, David, Gudmund och jag. Levi har det så trevligt och fint. Vi blev bjudna på kaffe, kakor och en god tårta. Vi fick höra en skiva, som var inspelad, där Mamma och Pappa talade och sjöng: En liten stund med Jesus m m.

Igår åkte Ivans hem till Vendelsö. De nya hyresgästerna kom innan Ivan lämnade Österskog den andra augusti. På måndagen den fjärde augusti for Bertil, Stefan och Glenn till Stockholm för tre dagars besök. De skulle bo i Sollentuna. Eva-Britt är kvar i Tyskland. Det kom ett kort idag den 11 augusti och hon visste inte när hon kommer hem.

Jonny har idag rest till sitt fosterhem i Strängnäs. Birgitta är i skogen och plockar hallon. Igår, den 15 augusti, kom Eva-Britt hem från Tyskland. Tältet är nu rest i hembygdsparken. Där är det möte tillsammans med missionsvännerna några veckor.

Söndagen den 17 augusti var jag ute i flera timmar. Det var vackert väder. Den vita katten fick fyra ungar den 18 augusti, så nu är här sex katter. Ungarna kom till under Eriks säng. Bertil köpte ett lamm igår också. Det är tjudrat på gården och låter ibland höra sin späda stämma. Nu har skolan börjat. Eva-Britt har för tillfället arbete på Andrén-Verken. Igår, torsdagen den 21 augusti, var Birgitta och jag bjudna till Maria. Vi fick mycket gott. Vi åkte bil dit för det

regnar åter dagligen. Barometern har inte stått så lågt som nu på hela sommaren. Hoppas det blir en fin "brittsommar". Telefonen har krånglat en vecka och vi har fått besked att det är ett kabelbrott så det kanske dröjer innan det blir lagat.

Igår, den 27 augusti, var jag bjuden till Gunhild och David på middag. David kom och hämtade mig med bil. De hade så fint och trevligt. David har börjat måla tavlor igen, som han gjorde i sin ungdom.

Igår, lördagen den 30 augusti, kom Sören och hämtade mig hit till Växjö. Det regnade hela vägen och det regnar idag också.

Söndagen den 7 september var jag med Familjen här i Missionskyrkan. Där var det mycket som förrättades. Mötet började klockan 10:00 och det var mycket folk. Först var det barnvälsignelse, söndagsskolan började höstterminen och barnen var med i början av mötet och sjöng, sedan predikade Pastor Ekros om mannen från Betestadammen. Efter predikan och solosång hälsades fem nya medlemmar välkomna till Församlingen. Därefter firades Herrens Heliga Nattvard. Det är fint väder idag och jag har varit ute flera timmar på altanen.

Söndagen den 14 september var det regnigt och stormigt. Vi fick besök från Värnamo, Ulla-Britts mor, mormor och moster Margit. De hade äpplen, plommon och en fin ostkaka med sig. Tisdagen den 16 september hade jag besök av en terapeut. Hon hade bra saker med sig, bl a fick jag handtag till min gäststol, en mjuk kudde att sitta på, men den var för stor och hög för min sittstol. Den höll på att bli min olycka. När jag på onsdagsmorgonen skulle sätta mig på stolen gled kudden från stolsitsen och jag hamnade på golvet. En skyddsängel bevarade mig. Jag kunde inte komma upp själv men Ulla-Britt lyfte upp mig och inga ben var skadade. Jag blev lite chockad och var lite öm dagarna efter men det är ju inte så underligt. Så den kudden vågar jag inte använda. I fredags kväll kom Eva, Toje och barnen hit. De stannade till söndagseftermiddagen. På lördagen var Toje, Sören och barnen ute och paddlade. Det var så roligt att träffa dem.

Söndagen den 28 september åkte vi till Värnamo och hälsade på Märta Nordh. Vi blev bjudna på kaffe, en härlig middag och kaffe igen. Det var så vackert väder, naturen är nu så färgsprakande. September är färgskiftningarnas månad men mycket säd står än på rot.

Söndagen den femte oktober är vädret fint med sol men vinden är lite sval. Jag har varit ute på en lång promenad med rullstol och hela familjen ända upp till vattentornet. Det var ett väldigt eko där uppe. Den tredje oktober kom den första frostnatten. Ulla-Britt räddade in en del kaktusdaliör. Här har varit massor med blommor i år i den stora fina trädgården.

Nu är det söndagen den 13 oktober och Sören har under den vecka som gått varit i Stockholm från tisdag till fredag kväll, då han kom hem. Samma kväll kom familjen Kullman hit. Göran och Sören åkte ut på kanoffärd igår. De har legat i tält i natt och kom hem idag. Det var bara åtta plusgrader och det regnade nästan hela natten. Hanna har varit på hajk i natt och också legat ute med vindskydd och hon var delvis eldvakt. Märta Nordh kom också hit idag.

Söndagen den 19 oktober var vi hela familjen på möte i Missionskyrkan. Sedan besåg vi en vacker bokskog i skiftande färger. Sören har under den gångna veckan varit borta från måndag till torsdag kväll. Söndagen den 26 oktober följde jag med till Värnamo. Jag skulle vara hos Märta medan familjen var på besök hos släktingar i Forsheda. Märta bjöd på middag och kaffe.

Idag, 28 oktober, blir jag klar med änglarna, som jag sytt. Sedan skall jag börja på en julbonad.

Lördagen den fjärde november, Alla Helgons dag, åkte Ulla-Britt, Hanna och Sofie till Värnamo. Sören, Martin och jag blev hemma. Söndagen den nionde november var det Fars Dag. Sören fick en skjorta av barn och fru och så firade vi med tårta. Den 15 november var det Missionsauktion i Missionskyrkan. Försäljningen gick bra. 37 000 kr blev det. Den 23 november var Sören i en bytesaffär och skaffade skidor och skridskor till Hanna och Sofie.

Lördagen den 29 november åkte vi till Värnamo. Märta har fått tapetserat i rummen. Ulla-Britt och Sören skulle hjälpa henne att sätta upp tavlor, lampor och flytta möbler. Märta bjuder alltid på så mycket gott.

På söndagen var vi på Adventsgudstjänst i Missionskyrkan. Kören och Unga Sångare sjöng så vackert "Hosianna". Pastor Ekros predikade om "Befriaren kommer, Befriaren går, människan utan Befriare slår". När vi kom hem tände vi första Adventsljuset och drack kaffe. Jag har nu sytt färdigt julbonaden och håller på med en vepa med fåglar på.

Barnen övar lussesånger och lille Martin sjunger; "Blinka lilla stjärna där, hur jag undrar var du är". Han brukar sjunga den på morgonen när han vaknar. Det är nu den sjunde december, solen skiner och det är 10° kallt. Det har varit söndagsskolfest i Missionskyrkan med "Lusse-tåg". Hanna och Sofie var tärnor. Luciamorgonen, den 13 december, tågade Hanna och Sofie sjungande in vitklädda med luciakronor och ljus. Martin var också med och han hade vit skjorta. Ute är det mildt och ingen snö kvar. Det har blåst och regnat i flera dagar och på vissa ställen är det översvämning.

Det har bundits kransar av lingonris med röda band och det har kokts knäck. Det är ju snart jul. Efter mycket fejande och pyntande på julafton doppade vi i grytan, avsmakade julskinkan och åt sillsallad m m. Senare drack vi kaffe och väntade på "tomten". Det kom fyra stycken, som delade ut klappar, många och bra. En brasa i den öppna spisen, julgranens tindrande ljus, julsånger och julevangeliet väckte julstämning.

Hela familjen utom Martin och jag var på julotta. När Martin vaknade så sjöng han och jag "Blinka lilla stjärna där". Här har varit mycket besök i julhelgen. Söndagen den 28 december kom Gudmund med familj och överraskade. De kom alla utom Lars och Bertil. Eva-Britt hade en tysk kamrat med sig. På nyårsafton fick vi besök av familjen Kullman och Märta Nordh. De vakade in det nya året här. När de åkte på nyårsdagen tog de Sofie med till Hönö.

Fredagen den andra januari 1981 kom Ivan med familj hit. De stannade till klockan 06:00 på kvällen. De hade firat jul på Österskog. Levi var också med. Sedan for de tillbaka till Österskog igen. Lördagen den tredje januari kom familjen Stenbaek från Tollarp den här vägen och hälsade på. Efter middag och kaffe fortsatte de hem till Ljungskile. Alltså har jag fått besök av alla mina barn i jul- och nyårshelgen.

Söndagen den 11 januari åkte vi till Värnamo. Märta hade som alltid så mycket gott att bjuda på. Det var halt väglag men allt gick bra. Men på hemvägen såg vi en olycka. Framrutan på en bil var krossad, polis och ambulans kom till platsen. Vad som hänt vet vi inte.

Vi har alla varit så förkylda i ett par veckors tid. Martin har hostat på nätterna så att han har kräcks. För min del är jag bättre. I fredags, den 17 januari, åkte Hanna och Ulla-Britt med tåg till Hönö för att säga farväl till familjen Kullman, som skall resa till Nepal. De skulle också hämta Sofie, som varit där sedan nyår. Så Sören, Martin och jag blev ensamma hemma.

Idag den 14 februari är det Hannas 9-årsdag. Hon väcktes med sång och tårta, som vi kalasat på idag. Hanna kom hem från skolan i onsdags och var sjuk, troligen influensa. Hon har haft hög feber, över 40°, men är nu snart återställd. Hennes födelsekalas har fått inställas tills vidare.

Idag den 22 februari fyller Ivan 42 år. Den firar de på Österskog. Den 27 februari 1981 kom Ivan, Sussi och Daniel till Växjö för att hämta mig. Efter intagen middag startade vi klockan 02:00 till Vendelsö. Vi hade vackert väder med solsken och var framme efter klockan 07:00, så resan gick bra. Vi åkte en annan väg än den vi brukade resa, över Eksjö mot Mjölby och till Stockholm. Den vägen är nog naturskön på sommaren.

Idag har jag varit här i 14 dagar och mår bra. Det finns närradio från Filadelfia, Rörstrand, som jag kan lyssna till varje dag. Det börjar med morgonandakt, sedan följer andra program, bibelstudier och sångprogram. Lördagen den 14 mars var jag med i Stockholms Konserthus, Marita med sina klasskamrater var där och sjöng och där var också mycket fin orkestermusik. På söndagen var det ungdomssamling i nya kyrkan i Bollmora och då var jag också med. Ungdomarna vittnade och sjöng. Det är en mycket fin kyrka de har byggt.

Söndagen den 22 mars var jag med i kyrkan och hörde Carlo Johansson. Han predikade om de tio Jungfrurna. Det

var så bra. Han lyfte fram att orsaken till att de fem var redo, var att de var målmedvetna.

Idag den 29 mars har jag också varit på 11-möte. Det var Rune Eliasson med pianist, som sjöng och talade. Jag hälsade på hans Fru Karin, som jag var bekant med sedan hennes far, Olovsson, var predikant i Broaryd.

Den sjunde april blev jag uppvaktad av barn och barnbarn. Den åttonde april fyllde Daniel år. Han hade barnkalas den 11:e.

Nu är påsk över, Sussis föräldrar kom hit på påskafton, den 19 april. Det var trevligt. Påskdagen var vi på 11-möte och Evangelisten Rakel Bjällhag predikade så fint om Jesu uppståndelse. Idag Annandag Påsk var vi inne i stora Filadelfiakyrkan. Karl Olov Nilsson talade om att vi alla skall vara vittnen.

Söndagen den 26 april var jag först på 11-möte och hörde pensionärskören. De var många och Anna Bostedt, som leder sångarna, är över 80 år. Där var sju gitarrer, fyra fioler, en flöjt och piano. Sedan var jag på möte klockan 18:00 då först hornmusiken spelade, sedan sjöng Glädjekören, Ungdomskören och Manskören. Karl-Erik Heinerborg predikade och sist sjöng blandade kören en musikal. När vi kom hem lyssnade vi på TV. Där var Margit Borgström med sångare från Umeå.

Första maj inträdde med snö och rusk. Grannen mitt emot byggde en snögubbe, men idag, den tredje maj, lutar den betänkligt på huvudet. Det snöar idag också. Det pågår en festival i Filadelfiakyrkan i Stockholm. Många ungdomar från hela landet är samlade. Tre har bott här hos oss. Det är inget vårväder de får se här i Stockholm.

Söndagen den 10 maj hade vi här söndagsskolfest. Vi var alla i familjen med utom Sussi. Hon var sjuk. Festen var på Gålö. Det var en buss och många bilar som åkte dit. Vi hade matsäck med. Hornmusiken spelade, barnen sjöng och de lekte och hade tipsrundor. Jag satt i rullstolen och såg på. Sedan fick alla varm korv, glasspinnar och karameller. Det var strålande sol hela dagen och varmt trots att vi var vid Östersjön. När vi kom hem var Sussi så dålig att Ivan fick köra henne till Nacka Sjukhus. Hon hade plågor i magen. Hon blev bättre på tisdagen och kom hem på eftermiddagen, men hon var sjukskriven hela veckan. Ivan håller på att arbeta i trädgården på eftermiddagarna.

Söndagen den 17 maj åkte Ivan, Sussi och jag till stora Filadelfiakyrkan. Östby inledde och sedan upptogs offer. Mats Kärnerud talade om offrandets betydelse och efter sång av kören ställdes tre tunnor fram. Sedan blev det offergång (kuvert hade delats ut). Nu skulle alla som ville gå fram och lägga sina kuvert i tunnorna. Äldstebröderna och predikanterna gick först, sedan kören och allt folket. Det var fyra kineser med på mötet och en hälsade på mig och sa: "Halleluja". På bänken framför oss satt zigenare. De har så svart hår och bruna ögon. Barnen är så söta.

Den tredje juni kom Ivan hem från USA. Han har varit där i nära två veckor. Det var en tjänsteresa. Fredagen den femte juni startade vi alla till Hjälmargården. Det var andra gången som jag var med dit. Vi hade, liksom förra gången, några angenäma dagar där. Över 200 personer var samlade och alla verkade vara nöjda, glada och trevliga. Vädret har växlat. Det har varit sol, men ibland kraftiga regnskurar med åska. Det friskar upp naturen.

Den 19 juni var det midsommarafton. Vi åkte ut till Kaggeholm. Det var mulet och det regnade lite på morgonen, men när vi startade klockan halv två var det vackert väder med sol. Det var så sommarfagert på vägen dit. Drottningholms Slott har en så fin gammal park med uråldriga träd. Så ligger Mälaren vackert utmed vägen med båtar och flygmaskiner. Det var mycket folk samlat vid Kaggeholms Slott, särskilt barn och ungdomar. Klockan 15:00 hissades den fina blomrika och lövklädda Midsommarstången. Då kom hornmusiken marscherande med täta led av blomsterprydda sjungande barn från slottet ned på gräsplanen. Sedan blev det mycket sång av solister, barn och anhöriga, samt dans runt stången.

Igår, den 28 juni, var Ivan och jag inne i stån i stora Kyrkan. Heinerborg predikade så bra, kören och Hasse Hallström sjöng.

I denna vecka har Marita och Åsa varit bjudna till en kinesfamilj och igår kväll, onsdag, var Mamman och tre döttrar i tonåren här. Vi hade svårt att förstå varandra. Marita har en veckas tid haft ont i nacken och kinesmamman

var här för att sätta akupunktur på henne. Det gick så till: två nålar sattes i vaderna och två nålar i nacken. De var långa och efter 20 minuter togs de bort och sedan sattes två glasklockor i nacken i 20 minuter. Sedan var Marita bra igen.

Den 12 juli var jag med vid en badstrand, satt i skuggan och såg på när de badade. Där var mycket folk som badade, åkte vattenskidor, segelbräda eller solade sig. Vi har haft varmt och solsken i över en vecka nu, men det håller på att ändra sig till ostadigare väder. Ivan har arbetat med sitt tak nu i de vackra dagarna. I måndags, den 13 juli, åkte Sussi, Åsa och Daniel till Odensbacken på familjeläger en vecka. Ivan och Marita jobbar. Den 16 juli kom Brigitte med sina tre barn överraskande hit från Afrika.

Onsdagen den 22 juli 1981 startade vi från Vendelsö till Österskog. Nu bor vi där på andra våningen. På lördagen den 25 var jag hos Maria hela dagen. De andra var på Kortebo. Det var avslutning på bibelskolan. Onsdagen den 29 juli var vi i Ödesbacka och såg bröllopet från England, när Charles och Diana vigdes. Birgitta bjöd på smörgåstårta. Det var gott. Ivan är så flitig med att måla på Österskog. Det blir vackert. Den femte augusti var vi på kaffe hos Lisa och David. Det var så trevligt.

Torsdagen den 13 augusti kom Eva, Malin och Toje för att hämta mig. Resan gick bra med allt mitt "pick och pack". Jag har börjat komma i ordning nu. Måndagen den 17 augusti började Eva sitt nya jobb. Hon arbetar måndag, onsdag och torsdag. Barnen har börjat skolan och Toje arbetar som timlärare på Restenässkolan. Tiden går fort, jag läser, syr och vilar mig.

Söndagen den 30 augusti var vi hela familjen på missionsmöte i Uddevalla. Där var en ung missionärsfamilj från Argentina som talade och frun sjöng på spanska. Det var intressant. Missionär Brandström från Afrika talade också. På eftermiddagen åkte övriga familjen ut på havet, men jag var glad att få stanna hemma.

På fredagskvällen den fjärde september kom Sören med familj hit. På lördagen åkte vi alla i två bilar och besåg en del av Bohusläns skärgård. Först åkte vi till Stenungsund, där vi fick sitta i bilkö länge för att komma med färja över till Tjörn. Vi fick se bygget av den nya bron, där bron rasade för några år sedan. Bron skall bli färdig i år. Det är en skiftande natur på öarna; berg, dalar och vatten. En del träd skimrar i grönt, gult och rött. Ljungen blommade rikligt på bergssidorna. Så åkte vi över en bro till Orust, där fikade vi med det medhavda kaffet och saften och sedan fortsatte vi över bron till fastlandet, genom Uddevalla och till Strand.

Den 20 september följde jag med familjen på 11-möte i Uddevalla. De har anställt en ny evangelist, Rolf Hörnberg, och han var bra fast han var nybörjare. Han talade om endräkt och höll sig till texten. Det var givande. På hemresan åkte vi och besåg Gustavsbergs badhus och båthamn. Det var många backar upp och ner, förbi Sunds herrgård och ÖM:s sommargård Svanvik. Vacker bokskog och stora vidder där ridhästar, kor och får betade fick vi se. Det är vackert i naturen på hösten också. Väl hemkomna drack vi kyrkkaffe och Eva grillade kyckling till middagen. Johan och Malin gjorde i ordning en jordgubbstårta till efterrätt.

Söndagen den 27 september var jag åter med familjen på 11-möte i Filadelfia. Där var ett team på sex ungdomar från Vetlandatrakten, som åker runt i skolor och sjunger och vittnar. De sjöng på mötet. BeO Gustavsson talade om de andliga gåvorna, kärlek och glädje. Sedan åkte vi hem, drack kaffe och åt namnsdagstårta, som var mycket god. Den 16 oktober var det bönesamling här. Det var sju medlemmar utom husets folk och Eva bjöd på kaffe. Söndagen den 18 var familjen Höögs här på kaffe och middag. De är trevliga vänner, som tillhör Filadelfia. Höög är föreståndare för Norra Bohusläns Domus.

I Allhelgonatid har en rysk ubåt suttit på grund i Blekinge skärgård. Jag hoppas att den snart är borta.

Den åttonde november var vi alla på 11-möte med brödsbrytelse. Den sjätte december, andra Advent, var jag med på 11-möte, där BeO predikade om tron på Gud genom tiderna. Den 20 december tänds det sista adventsljuset, ute är det 19° kallt, lite snö och alla träd är klädda med rimfrost. Idag var jag inte med till kyrkan utan lyssnade till gudstjänsten från Filadelfia i Jönköping.

Nu är Julen över för år 1981. Vi har haft det lugnt och trevligt med många julklappar och julsånger. Det har varit

ganska kallt, upp till 20°. Emellan jul och nyår åkte Toje, Johan och Peter till Bollnäs på skidsemester. Så Eva, Malin och jag firade nyår ensamma. Men nu är de hemma igen. Den sjätte januari 1982 är alla på årsmöte utom jag. Det är för kallt för mig att följa med. Det är för kallt för att vara Västkusten. Jag har varit förkyld med hosta, men är nu på bättringsvägen.

Idag den nionde januari 1982 var det total månförmörkelse på kvällen. Det var fullmåne och månen blev alldeles röd. Nu har det blivit lite lindring i kylan. Som mest har vi haft -27°. I Norge i Gulbrandsfjorden uppmättes -50° kallt, inte sedan 1914 har det varit så kallt. I morgon börjar skolorna igen efter jullovet.

Idag den 16 januari fyller Toje 40 år. Igår kväll klockan 10 blev Toje uppvakad av Pastorn med fru och Brattbäcks. På födelsedagen sjöng barnen och Eva för honom. Han fick en kikare av familjen. De ringde från Skåne och uppvakade. Senare fick han en äska, som Birgitta gjort. Ivan och Sören uppvakade genom mig. Av Berit och Kent fick han rosor.

Söndagen den 24 januari lyssnade jag på gudstjänsten från Frälsningsarmen. Den var bra. Eva bjöd på fastlagsbullar. Söndagen den 31 januari skiner solen och det är -4° kallt. I veckan som gått har Ivan med familj blivit intervjuad och fotograferad i Evangelii Härold. Det blev en artikel på två och en halv sida. Jag var också omnämnd.

Igår, den 13 februari, åkte Toje, Eva, Johan och Peter till Norge. Det var ett sällskap på 74 personer, de flesta från Filadelfia. Det är sportlovsvecka och det är meningen att man skall åka skidor på dagarna och ha bibelstudier på kvällarna. En buss och sex bilar var fullbokade. Jens och Berta har kommit hit för att vara här hos Malin och mig när de andra är borta. Idag har jag hört en bra predikan av Stanley Sjöberg från Citykyrkan i Stockholm. Den handlade om framtiden bakom tid och rum, och de sjöng så vackra hemlandssånger.

Söndagen den sjunde mars var jag på församlingsmöte med barnvälsignelse och en bra predikan av BeO; "Vi vill se Jesus var det några som frågade en gång, men det räcker inte, man måste lära känna honom och få andligt liv genom Jesus". Den 21 mars var det välkomstmöte för en ny Evangelist, som heter Urban Klintonberg. Nu är här tre predikanter. I morgon den 28 mars kommer Gudmund och hämtar mig till Ödesbacka. Hoppas det går bra.

Måndagen den 29 mars kom jag hit till Ödesbacka. Gudmund hämtade mig. Vi hade vackert väder och resan gick bra fast det var dimmigt. Idag den åttonde april fyller Daniel 12 år. Igår på min 73-årsdag kom Ivans familj, som är på Österskog, med en god tårta. Maria var här då med en Isbegonia. Jag fick ett badlakan av Eva och påskpynt av Fredrik och karameller.

Måndagen den 19 april kom Sören med barnen på besök och jag fick en bok, Solfjäll. Jag har också fått brev från Ulla-Britt. Hon är i Nepal och hälsar på Lotta och Göran. Eva-Britt har varit hemma och rest igen. Jag har fått vitsippor på bordet av Erik.

Den andra maj var det oroligt i naturen. Det blåste, snöade, haglade och regnade men idag, den 15 maj, är det annorlunda. Vi har fått sol och värme, särskilt om dagen. Idag har potatisen kommit i jorden.

Söndagen den 16 maj var det söndagsskolfest i Våthult och jag fick besök av Sören, Mia, Levi och Vega. Solen skiner och det är varmt och skönt.

Den 31 maj, Annandag Pingst, var det soligt och varmt. Igår var det Mors dag och jag blev uppvakad med blommor och tyg. Idag har jag varit på tälmöte i Hensnäs, som var mycket bra. Levi, Maria och Alvin har varit här på kaffe.

Den fjärde juni tog Lars studenten. Han blev uppvakad med massor av blommor och gåvor. Det var uppklätt här utanför med björkar och ballonger. På kvällen när de kom från Gislaved bjöd Birgitta på en stor härlig smörgåstårta, läsk, kaffe, toskatårta och glass. Förutom husets folk var här Agnes, Lars flickvän Amy och hennes föräldrar fru och herr Skoog.

Den 10 juni tog Marita studentexamen. I fredags kom Ivans folk till Österskog över natten. Sedan åkte de till Claes bröllop vid Nossebro. Ivans folk kom tillbaka före midsommar. Söndagen den fjärde juli var jag först på församlingsmöte klockan 10 därifrån åkte jag med Ivan till Österskog. Sussi och Ivan hade bjudit mig och mina syskon med Familjer. Så det var David och Gunhild, Levi, Maria och Alvin, Edit, Sven och Astrid. Vi bjöds på smörgås, smörgåstårter, vanlig tårter och kaffe. Ivan tog kort på oss. Det var så trevligt och gemytligt. Det var så roligt att träffa alla.

Lördagen den 10 juli var allt hö inne välbärgat. Söndagen den 11 juli var vi på förmiddagsmöte klockan 10 på förmiddagen och hörde Åke Axelsson från Smålandsstenar. Efteråt bjöd Ivan och Sussi oss på kaffe på Österskog. Hela familjen jämte Agnes var med.

Det har varit varmt väder med högtryck nu i flera veckor. Söndagen den 18 juli 1982 var vi också i Filadelfia klockan 10 på förmiddagen. Det var Robert Karlsson, som predikade. Det var bra, men lite långsamt. Robert och hans fru Hertie spelade och sjöng några sånger. Gudmund har stått för ledningen nu två gånger. Det har dock varit lite folk för de flesta är på semester. Det varma vädret fortsätter men människan blir aldrig nöjd. Nu vill man ha regn för återväxten. Eva-Britt kom hem förra veckan. Jordgubbar och blåbär är mogna. Gudmund byter bräder på ladugården.

I söndags, den 25 juli, åkte Gudmund med familj med buss från Smålandsstenar till Kolmårdens djurpark. Kråkerydarna, Maria, Alvin, Levi och jag var bjudna till David och Gunnel samma dag. Vi fick så mycket gott. I Dagen stod att läsa att Marita och Gert förlovat sig den 25 juli. Eva-Britt och Lars med ungdomar från Gislaved har åkt på en arbetsvecka till Uddevalla. Birgitta har varit och plockat hjortron.

Söndagen den första augusti var jag med på församlingsmöte i Broaryd. Gyllspång predikade. Den femte augusti körde Birgitta mig i rullstol till Maria. Vi satt ute och drack kaffe i trädgården och blev bjudna på mycket gott. I denna vecka har Sussi, Marita och Gert varit på Österskog och igår kom Ivan, Daniel och Frauke. De reser till Stockholm på söndag.

Idag, den nionde augusti, börjar det regna, vilket är välkommet efter den långa torkan.

Idag är det den 15 augusti och Levi har varit här på besök. Ulfs familj kom hit igår och hälsade på. De har rest idag. Det är soligt idag, men vi har haft regn ibland i veckan som gått. Ikväll är det sista tälmmötet i Broaryd. Ulfs Far har också varit och hälsat på.

Söndagen den 29 augusti. Sören med familj, Märta Nordh och Levi har varit här och hälsat på. I morgon skall jag till doktorn.

Jag har en längre tid hört dåligt, men nu har jag fått mina öron spolade. Det var skönt och nu hör jag bra. Idag, den femte september, har jag varit på församlingsmöte. Gyllspång predikade om "Kristi stridsmän".

Söndagen den 19 september 1982 är det valdag. Jag har dock röstat på posten. Idag var vi 11 personer på kaffe och middag. Lars och Amy, Bertil och Britt-Mari har varit hemma idag.

Söndagen den 26 september flyttade jag från Ödesbacka hit till Växjö. Sören hämtade mig. Vi hade vackert väder på resan, det är en riktig brittsommar. Nu har jag kommit i ordning och syr på en bonad med texten: "Litet och gott är lycklig lott". Idag, lördag, kom Märta hit och jag fick en fin Begonia.

Den 17 oktober och jag har just lyssnat på radiogudstjänst från Burträsk. Prästen talade om den lame mannen, som blev hissad ned från taket av sina bärare till Jesus. Övriga i Familjen är på möte i Missionskyrkan. Här är en liten fågel i bur på mitt rum, som ibland sjunger för mig. Det är Hannas fågel. Hon har den i sitt rum på nätterna, men tar upp den hit på dagarna. Sören har haft semester ett par dagar. På måndagen åkte vi till Värnamo och hälsade på Märta och där träffade vi hennes gamla mor Signe, som är 87 år. Hon har lite svårt för att gå och hör dåligt, men är så flitig med att virka allt möjligt. Vi fick kaffe och middag där. Märta bjuder på så mycket gott. När vi åkte hem gjorde vi en avstickare till Klevshult. Märta följde också med och vi besökte en handarbetsaffär. Jag har länge längtat efter ett sådant tillfälle. Men - oh, vad mycket vi fick se! Överallt på väggarna hängde fina färdiga arbeten. Nu skyltades julbo-

nader, julvepor och dukar. Hanna och Sofie köpte var sin julbonad, som de skall sy och jag köpte en, som jag skall sy till Martin med tomte och lyckta på. Så köpte vi en bonad, som hette "Fredsduvan", som jag skall sy senare. På både dit- och hemvägen var det en väldig färgprakt i naturen. Det skiftade i rött, gult och så den mörkgröna skogen.

På lördagen kom Ivan med Familj och hälsade på. De var på hemväg till Stockholm. De hade varit i Hässleholm och firat 80-årsdagen för Moses Hilliges. Efter övernattning på Österskog tog de vägen via Växjö.

Nu har flera veckor gått sedan jag skrev sist. Idag, den 14 november 1982 är det Fars dag och jag är ensam hemma. Hela Familjen har åkt till kyrkan. Sören har tempeltjänst idag, det vill säga att han skall ta upp kollekt och passa upp i kyrkan. Sören blev uppvaktad i dag, barnen sjöng några små sånger och gav honom några presenter. När de kommer från kyrkan skall vi smaka farsdagstårten.

Söndagen den 21 november, Domsöndagen, var Ulla-Britt och Sören på födelsedagsuppvaktning hos Eveskogs. Martin och Hanna har varit sjuka nu i veckan, men de är bättre nu. Den 18 november kom den första snön men den gick fort bort igen. Idag, den 5 december, är det andra söndagen i Advent. I måndags var jag på Hjälpmedelscentralen och provade ut en ny säng. Den kom hit i torsdags. Den är höj- och sänkbar med hjälp av knaptryckningar så det är lätt att komma upp. Men jag måste som vanligt ha hjälp med att lägga mig.

Idag, den 16 december, har åskan gått kraftigt med regn och blåst. Söndagen den 12 december lussade Hanna, Sofie och Martin för oss. De sjöng och bjöd på kaffe med stora pepparkakor och lussekattor.

Söndagen den 19 december åkte vi till Värnamo och som vanligt fick vi mycket gott. Där kokades karameller, som de delade: kola, dajm och gräddkola, barnen fick var sin bit marsipan att färja och forma. Hanna har varit sjuk i mässling några dagar och det börjar slå ut nu. Vi hoppas att hon blir bättre nu till jul.

Idag är det den 26 december 1982. Vi firade en trevlig julafton med god mat och presenter. Märta var här. Hanna är bättre nu men har varit svårt sjuk i mässlingen med hög feber - upp till 40,4°. Efter utslagen fick hon svår klåda, som tog sömnen i flera nätter - men nu är det över.

Nyårsafton firade vi i Värnamo med dopp i grytan och annat gott. Det är fint väder i dag med plus 7° den djätte januari 1983. Alla har åkt till möte i Missionskyrkan. "Fredsduvan" är nu snart färdig och jag syr nog en till.

Måndagen den 24 januari 1983. I helgen, som gått, har Eva, Toje och barnen varit här. Det var roligt att träffas. Sören skadade sin ena stortå i går så han är hemma från jobbet i dag. Han har varit hos Doktorn och röntgats. En benbit hade lossnat. Jag hoppas att det går bra.

Söndagen den sjuende februari. Jag har just lyssnat på gudstjänst från Sionförsamlingen i Linköping. Den var mycket bra. Familjen har varit i Missionskyrkan. Förra söndagen var vi i Värnamo. Det var barmark så vi hade en fin resa. Nu har vi fått snö i denna snöfattiga vinter.

Söndagen den 20 februari. Idag har jag lyssnat på TV-gudstjänst från Filadelfiakyrkan i Stockholm. Östby predikade, kören sjöng och jag tyckte att det var bra. Nu har jag börjat på en ny "Fredsduva". Den förra har jag lottat ut i Missionskyrkan.

Den 16 mars. Vi är nu så gott som återställda från influensan. Alla utom Sofie har haft känning av den. Vi har haft feber, hosta, yrsel och ont i huvudet.

Idag, den åttonde april, regnar och snöar det om vart annat, så än har inte den riktiga våren kommit. På min födelsedag blev jag uppvaktad med blommor, tårta och många kort och brev och de sjöng för mig.

På Påskdagen var Ulla-Britts kusin med familj från Forsheda och Märta här på besök. På Annandagen kom Gudmund med familj. Sören har några dagar varit på tjänsteresa till Irland. Han hade haft en trevlig resa.

Fredagen den 15 april, Evas 40-årsdag, startade vi från Växjö med Ljungskile som mål. Vi rastade halvvägs, drack kaffe och åt smörgås. Resan gick bra. Det var roligt att träffas. Ivan mötte också upp. Vi stannade till söndag förmiddag och fick mycket gott. När vi åkte hem hälsade vi på hos Märta. Hon bjöd på våfflor med grädde och hjortronsylt. Vi hade vackert väder på resan.

Söndagen den första maj gick Växjöloppet. Hanna sprang fem km på 18 minuter och Sören sprang två och en halv mil på två tim och 26 sek.

Söndagen den 22 maj, Pingstdagen, åkte vi till Värnamo och som alltid har Märta så mycket gott att bjuda på. Vi fick elvakaffe, middag, kaffe och kvällsmat. På hemresan tog vi en omväg mot Ryssby över Getryggarna. Jag vet inte om att jag sett så vacker natur någon gång. Det var en fin asfalterad väg med lite trafik. Den gick igenom en bokskog med nyutslaget ljusgrönt lövverk på ena sidan av vägen och på andra sidan av vägen fanns en sjö. Vägen slingrade sig fram och vi kom ut vid Smålands Rydaholm. Annandagen tog familjen kanoterna, matsäck och for ut och paddlade. Jag var hemma och lyssnade på predikan i radion från Lunds domkyrka. Den var bra och en gosskör sjöng två vackra sånger. Fåglarna här i burarna sjöng så gott de kunde.

Fredagen den tredje juni, på kvällen, startade hela familjen här och Lundins familj en kanotfärd. De hade utrustning och tält med sig och de kom tillbaka på söndagskvällen den femte juni. Märta var här hos mig och vi hade så trevligt. Den 10 juni var det skolavslutning.

Den 14 juni flyttade jag från Växjö. Ivan och Daniel kom och hämtade mig till Österskog. Vi skall stanna här ett par veckor. Susanne är här också. Sedan bär det iväg till Vendelsö. Idag, den tredje juli, har vi varit på förmiddags-gudstjänst i Filadelfia. Igår var vi hos Maria och Alvin där vi fick mycket gott. I förrgår var vi i Kråkeryd på kaffe, smörgås och tårta.

Lördagen den 9 juli åkte vi från Österskog till Vendelsö. Det var väldigt varmt i bilen och den var hårt lastad med husvagn och all packning. Det gick bra men vi var genomsvettiga när vi kom fram. Idag den 17 juli har vi ätit middag ute i det vackra vädret. Gerts föräldrar och hans bror har varit här i Stockholm denna vecka. Vi blev bjudna till Gerts lägenhet. Hans mamma bjöd på en god sallad, smörgås, kaffe och jordgubbstårta. Idag har de varit här på middag. Vi hade fläskstek, potatis, glasstårta, kaffe och kakor.

Lördagen den 30 juli reste Ivan med familj till Löttorp. De stannade där några dagar och fortsatte sedan till Österskog. Under tiden kom Sören med familj och Märta hit och bodde här en vecka och besåg Stockholm. De fortsatte sedan till Åland. Båda familjerna hade haft det bra på sina resor.

Söndagen den 14 augusti var jag på ungdomsmöte i Tyresö Pingstkyrka. Det var mycken och stark musik och vittnesbörd, men det var bra.

Fredagen den 19 augusti var Ivan, Sussi, Marita, Gert, Daniel och jag hos optikern och provade vår syn. Alla behövde glasögon. Det är femte gången som jag byter, men min syn hade inte ändrats så mycket. Optikern Rydberg tillhör Tyresögruppen. Mina nya glasögon med bågar och undersökning kostade 500 kr.

Igår, söndagen den 21 augusti, var jag på möte för blindmissionen. En blind man sjöng två sånger och det var en seende som talade.

Söndagen den 11 september var jag med Ivan, Sussi och Daniel hos Brigitte. Demola fyllde fem år. Vi blev bjudna på kaffe och tårta. Hon hade en ljus och trevlig lägenhet på tre rum och kök, vita tapeter och vita möbler utom sofforna, som var bruna. Det var fyra trappor upp så det var hiss. Igår kväll var det över 20-tal ungdomar här efter mötet på the och smörgåsar. Marita och Gert har under helgen varit i Ljungby på lysning och mottagning.

Söndagen den 18 september var jag på elvamöte i Tyresö Pingstkyrka. En missionär Nordlund talade och sjöng.

Tidigt på fredagsmorgonen den 23 september startade vi, Sussi, Daniel, Ivan och jag en bilresa till Österskog. Vi

skulle ta hand om en halv gris som vi köpt av Gudmund. Resan gick bra och vi var inne hos Elin Rydå på lunch i Jönköping. Klockan tre på eftermiddagen var vi framme på Österskog. Det blev bråttom att mala köttfärs och frysa in 84 kg fläsk och kött. På kvällen åkte Sussi till Värnamo på 20-års sjukskötersketräff. Hon kom tillbaka kl:12 på natten. Vi steg upp redan kl:5 på lördagsmorgonen. Ivan skulle köra Sussi och Daniel till Hässleholm och de skulle vara där kl:7 på morgonen. Sussi och Daniel fortsatte därefter med familjen Hilliges i bil till Trelleborg för att sedan ta båt över till Tyskland. Måndagen den 26 september var Ivan och jag i Värnamo och provade ut en ny rullstol. Min gamla hade gått sönder. Jag fick en del andra prylar också. På vägen dit var vi hos Gullan och Bengt på lunch. De har det så trevligt. På tisdagen åkte Ivan och jag tillbaka till Vendelsö med det djupfrysta köttet. Den andra oktober kom Sussi och Daniel hem.

Söndagen den 9 oktober var vi i Tyresö Pingstkyrka. Norrby predikade om "Moses i öknen". Söndagen den 16 oktober var jag med i kyrkan igen på elvamöte. Rakel Bjällhag predikade över "trons vapensköld". Det var en bra predikan och kören sjöng flera sånger. Idag den 18 oktober är Ivan i Umeå. Han åkte igår med flyg och kommer igen i kväll.

Idag är det Gustav Adolfsdagen, den sjätte november. Solen skiner och det är fint väder. Igår var jag på elvamöte och Norrby talade om "Sakeus". Sångarna sjöng så vackert.

Det är nu den 29 november och jag kan se tillbaka på en tid med svår bältros. Jag är bättre nu men är fortfarande så trött och har värk lite var stans. Här har varit bröllop - oh, vilket arbete! Gerts mamma kom några dagar innan. Hon och Sussi har arbetat hårt och allt har gått bra. Jag trodde inte att jag skulle kunna vara med på vigseln, men det gick och det var så vackert och högtidligt. Vigseln var i Johannes kyrka, en gammal fin kyrka, där fönstren lyste i grönt, rött och blått glas. Det var stora pelare i kyrkan och fina tavlor. Under toner av Mendelzons kom Ivan in med Marita och Gert mötte upp där framme. Det var åtta brudnåbbar med var sin liten korg med prästkragar. Vidare var Åsa tärna och Lars marskalk. Renates Claes bar en blå sammetskudde med vigselringen fasttejp på. Marita hade Sussis brudklänning men med en ny slöja och Åsa hade Evas blå tärnklänning. Mats Kärnerud var vigselförrättare. Först i vigseln kom ett solonummer med Holgersson vid orgeln och hans son med Cello, sedan en sång och själva vigselakten. Sedan följde solosång "Över djupa vatten skall jag bära dig", ett flöjtsolo och sången "Blott en dag ett ögonblick i sänder". Till sist kom utgångsmarschen. Utanför brann marschaller. Brudparet fick ett regn av risgryn över sig, gästerna hurrade och gratulerade. Sedan bar det iväg till middag i Brandbergens församlingshem. Värdepåret Kennerbergs och uppässare mötte gästerna med ett glas juice. Det var 102 gäster till middagen. Det bjöds på krustader med stuvning, sallad, annanaspotatis och kött. Till efterrätt serverades glass och kaffe. Tal hölls av Ivan, Anna-Greta och Moses. Friedel sjöng en solosång. På kvällen kom över 300 gäster till Tyresö Pingstkyrka, där det bjöds på kaffe, fyra sorters kakor och jordgubbstårta (Sussi hade bakat 30 botten). Det blev ett omväxlande program med mycket tal och sång. Eva-Britt var med och sjöng en solosång. Kl:10 på kvällen serverades smörgåstårta, som Gerts mamma hade gjort. Det blev tre över av tolv. Efter midnatt, alltså den 27 november, hyllades Marita, som då fyllde 20 år. Det blev sent innan alla kom hem. På måndagen hälsade Gudmund med familj på mig. Den 17 december reste Gert och Marita på bröllopsresa till Gambia, där de firade jul. De kom hem den tredje januari 1984 bruna som pepparkakor. Där hade det varit över 30° varmt och de hade badat varje dag. I grannlandet, några mil därifrån, hade det varit en jordbävning med 500 dödade och stora skador. Det är för väl att de är lyckligt hemma igen.

Sussis föräldrar firade jul här. Vi hade en trevlig jul med god mat, fin upplädning och många julklappar, som Daniel delade ut. Idag har jag varit på elvamöte där Göran Lennartsson predikade om "tro". Han utgick ifrån bibelordet där Petrus av en ängel blev förd ut ur fångelset.

Den 29 januari var jag på möte igen, manskören sjöng och Göran predikade om "Guds församling". Det var mycket givande.

Den 19 februari. Solen skiner och vi har varit på möte. Samme talare, Lennartsson. Han talade om "olika uppgifter i Guds församling". För några veckor sedan var jag med in till stora Filadelfiakyrkan, där Josef Östby predikade.

Söndagen den 26 februari 1984. Nu är det tid för flyttning igen. När allt var packat och klart lämnade vi Vendelsö vid 10-tiden på morgonen och kom till Strand klockan halv sex på kvällen. Det var Ivan, Sussi, Daniel och jag som reste

och vi hade fint väder hela vägen. Det var mest slätter utefter vägen men där det var skog stod den så mörkgrön och fin.

I Uddevalla Pingstkyrka har jag varit på flera möten. Den 27 mars 1984 hände mig en olycka. Jag föll och bröt högra benet. Den 29 mars åkte jag in till Lasarettet och röntgade benet för jag kunde inte stödja mig på det. I underbenet finns det ju två ben, varav det ena var helt av och det andra nästan av. Jag fick själv se röntgenplåtarna. De gipsade benet. Toje körde dit mig men hem åkte Eva och jag ambulans. Det har nu blivit extra arbetsamt för Eva för jag kan inte gå längre. Jag får åka rullstol till maten och till toaletten. Eva får hjälpa mig med allt.

Torsdagen den 12 april åkte jag ambulans in till Lasarettet och de gipsade om benet. Nu skall jag på återbesök om sex veckor och då hoppas jag att det har läkts. Förra lördagen fyllde jag 75 år och blev uppvaktad med tårta, blommor, presenter, telegram, brev och kort.

Idag, den 14 april, har Jens och Berta kommit. I morgon fyller Eva 41 år. Den 22 fyllde Peter 10 år och den 24 fyllde Johan 15 år, så här har bakats fyra tårtor på kort tid.

Långfredagskvällen kom Sören med familj hit och de stannade till påskdagen.

Idag är det den 27 maj. I torsdags var jag på Lasarettet med ambulans och blev av med gipset på högra benet. Jag har nu haft det på i åtta veckor. Benet röntgades och doktorn sa att det var läkt. Toje hämtade hem mig och Eva. Benet har blivit så veckt efter benbrottet så jag kan inte stödja mig riktigt på det ännu. Det tar nog tid innan jag kan gå igen och jag får träna mycket och vara försiktig. Eva har varit till stor hjälp och utan henne hade det inte gått. Hon får hjälpa mig länge än.

Idag är det den 29 juni. Vi har haft mycket besök. Berta och Jens har varit här i över en vecka. Midsommaraftonen var Daniel med familj, Marita och Stenbaeks här. De fick först middag och på kvällen grillades korv på altanen med korvbröd. Daniel med familj bor nu i Ödesta i Norra Bohuslän. Daniel arbetar där. Söndagen den 25 juni kom Gudmund, Birgitta, Erik och Fredrik hit på middag. Toje åkte till Växjö men han kommer hem ikväll. I nästa vecka skall han också dit men sedan är han färdig med kursen som han gått.

I måndags åkte Johan och Peter på läger och de kommer hem i kväll. Malin följde med Stenbaeks till Skåne och hon kommer med Toje hem idag den åttonde juli. Eva och jag har därför varit ensamma denna vecka.

Här är så sommarfagert - men vädret är ostadigt, ibland skiner solen och ibland regnar det. När det är vackert väder sitter jag på altanen. När det gäller mitt högra ben så kan jag ännu inte gå men benet är inte så veckt längre och jag väntar på att det skall bli starkare.

Idag den 15 juli har jag varit på förmiddagsmöte i Pingstkyrkan. Det var evangelisten Kristina, som predikade och ungdomar från Gnosjö, som sjöng. De har varit på en arbetsvecka på Orust och de sjöng så bra och vackert. Eva har haft en veckas semester nu och skall ha tre veckor till. Jordgubbarna är mogna nu och Eva har frusit in en del. De är så stora och fina och vi äter en hel del. När det är fint väder brukar jag sitta på altanen och andas västkustluft. Tojes föräldrar har varit här en vecka och när de reste tog de Malin med sig. Efter två veckor var Toje och hämtade henne. Johan och Peter har varit på arbetsläger i nästan en vecka. Ungdomarna hade bibelstudier, badade och övade sig att segla. För min del har jag varit så trött. Jag tränar varje dag. Förut har benet varit så veckt, men nu har det blivit stadigt. Jag har börjat stå nu på benet, men det dröjer nog innan jag kan gå riktigt. Eva har haft mycket arbete med mig och kommer att ha det även i fortsättningen. Jag är så tacksam att jag får vara här. Alla är så snälla mot mig och jag är så beroende av hjälp.

Idag, den 29 juli 1984, har jag lyssnat på elvagudstjänst medan Eva och Malin varit inne i Stån på möte. I onsdags fick vi besök av Maria, Levi, Daniel, Sussi och Ivan. De kom på förmiddagen och fick kaffe och middag. Det var så roligt att träffas. I natt kommer Toje, Johan och Peter hem. De har varit i Bollnäs en vecka. Eva syltar och fryser in jordgubbar, röda och svarta vinbär. Jag försöker att träna - men det är jobbigt att gå.

I söndags, den femte augusti, var jag på möte och hörde Uno Karlsson och äldstebrodern Arne. Det var bra. Igår, den sjunde augusti, besökte vi Rakel och Daniel i Ödesta Center, nära norska gränsen. Vi fick kaffe och middag. Familjen har tidigare varit här och varit ute och seglat.

Söndagen den 19 augusti 1984 kom Marita och Gert hit. De stannade till onsdagen den 19 augusti. De solade, badade och seglade. I måndags började Eva sitt jobb efter semestern och barnen har börjat skolan. Lördagen den första september kom Sören med familj hit. De stannade till måndag morgon. På söndagen var de tillsammans med Johan, Peter och Toje ute och seglade.

Söndagen den 24 september var jag på möte i Pingstkyrkan kl:11. Carlo Johansson har varit här i veckan som gått och haft bibelstudier om helgelsen. Idag talade han om de tio jungfrurna. Det var mycket gripande och bra.

I onsdags hade vi besök av Eva-Britt. Hon var i Uddevalla på informationsmöte. Hon är snart färdig med sina studier. Igår var jag uppe i gästolen tre gånger! I morgon kommer Berta och Jens på besök för att sedan fortsätta till Ödesta.

Vi fick mycket äpplen och plommon, som Stenbaeks hade med sig så Eva har kokat in både plommon- och äppelsylt. Igår den 21 oktober kom familjen Möllers och hälsade på. De spelar och sjunger så bra, både Rakel och Daniel och de tre pojkarna har goda sångröster.

Jag har nu slutat att ha stödstrumpor på och det går bra. Jag är uppe och går lite varje dag. Idag, den 22 oktober, fyller Sussi 46 år.

Den 28 oktober var jag med i Filadelfiakyrkan och hörde Uno Magnusson. Han talade så bra om försoningen. Idag den fjärde november, Alla Helgons Dag, är jag hemma och har lyssnat på predikan från Emanuelskyrkan i Stockholm. De talade om det eviga hoppet och spelade fina musikstycken.

Nu är snart alla träd avlödade. Det är stilla och lugnt och jag försöker gå lite i gästolen.

Söndagen den 18 november var jag på 11-möte i Filadelfia. Sedan var vi bjudna till familjen Höög på middag. De bor i Ödeborg, tre mil från Uddevalla. Vi blev bjudna på kalkonstek, efterrätt och kaffe. De har tre barn, två flickor och en pojke. Den minsta flickan var bara lite mer än en månad, Emma hette hon. Hennes syster är 14 år och pojken 8-9 år. De hade ett så fint hem. Sedan åkte vi tillbaka och var med på 6-mötet, så jag var med på två möten samma söndag.

Idag, söndagen den 25 november, stannade jag hemma. Jag är lite förkyld och trött.

Söndagen den andra december tände vi det första adventsljuset. Det är mulet men inte kallt. Dagarna är korta och skall man sy måste ljuset vara på. Eva har jobbat tidigt idag och igår. Hon började kl:7. Söndagen den nionde december var det söndagsskolfest men jag stannade hemma och läser. Jag är lite trött. Nu är det bara två veckor kvar till jul.

Idag är det Annandag Jul 1984. Nu är julen snart över. Vi var många här på julaftonen: Jens, Berta, Marita och Daniel med familj utöver oss själva. Det blev mycket mat och många klappar. Det har varit så trevligt. Skulle bara ha varit lite starkare så skulle det varit ännu roligare. Jag får försöka ta en dag i sänder.

Nyårsdagen 1985, nu har vi börjat det nya året. I söndags var jag med på 11-möte i Filadelfia. Det var vittnesbördsmöte så det var många talare.

Den andra januari var Eva med om en trafikolycka och som väl var blev Eva lindrigt skadat. Hon fick stanna på Uddevalla Lasarett från onsdagen till söndagen den sjätte januari. De sydde ihop några sår i huvudet och hon fick en kraftig hjärnskakning. Hon har varit sjukskriven denna vecka. Bilen blev det skrot av så Gud beskyddade henne så att det inte blev värre.

Söndagen den 27 januari 1985 flyttade jag till Växjö. Sören kom till Ljungskile på lördagen och vid 10-tiden på

söndagen kom vi iväg. Resan gick bra och solen sken hela vägen även om det var köldgrader. Vi var framme före kl:3.

Den 29 januari var Kristina här med en gästol och jag har varit uppe och gått och det gick bra.

Idag den 11 februari 1985 var det 24 grader kallt på morgonen. Sören åkte till Kalmar igår kväll för att gå på kurs denna vecka. Han var där även förra veckan. Det är en intensivkurs i engelska.

Vi har haft känning av maginfluensa. Sofie, Ulla-Britt och Martin har haft den och vi andra hoppades att slippa den. Men den 24 februari fick även jag maginfluensa. Jag hade ont av den i två dagar, var först trött och sedan kräktes jag två gånger. Sedan var det över för min del.

Det är skönt att dagarna har börjat bli längre nu. Hanna har varit på sportlov i Norra Hestra under den gångna veckan. Ulla-Britt hämtade henne igår. Där hade varit många ungdomar.

Vi har skrivit efter handarbete. Nu håller jag på att sy en vårvepa till Sofie. Den är på grov väv och sys med bomullsgarn så det går ganska trögt. Det har blivit mildare väder nu.

Den 12 mars fyllde Martin sex år. Sören är hemma och de sjöng för Martin på morgonen och sedan hade de barnkalas kl:3 på dagen. Han fick många presenter, bl a sin första klocka. Söndagen den 10 mars åkte vi till Värnamo. Märta fyllde 65 år och vi blev bjudna på kaffe, middag, kaffe och sist smörgåstårta. Resan gick bra fast det snöade lite när vi åkte hem.

Den 17 mars åkte de övriga till Missionskyrkan på möte och jag lyssnade till gudstjänsten i radion. Idag, den 24 mars, har jag lyssnat på gudstjänst från Åmål, Lovsångstoner hette programmet.

Idag är det den 21 april. Det har hänt en del sedan jag skrev sist. På lördagen den sjätte april kom Ivan, Sussi och Daniel hit. De var på väg till Stockholm från Österskog. Den sjunde april - min 76-årsdag - var Märta och Martin här. Jag blev uppvaktad av alla. Gudmund med familj kom hit annandag påsk och av dem fick jag en Tensia. Fredagen den 12 mars kom Toje, Eva och barnen. De var kvar här till söndagseftermiddagen.

Jag har sedan flera veckor tillbaka haft ett sår på högra foten. Det kommer en sjuksköterska, som lägger om det, varje dag. Det tycks ta lång tid innan det läks. Jag har lyssnat på gudstjänst i radion medan Ulla-Britt och barnen har varit i Missionskyrkan. Sören åkte på morgonen till Italien och kommer hem sent på onsdag kväll.

Söndagen den 28 april snöade det för fullt och våren tycktes låta vänta på sig, men den 12 maj började värmen komma. Det har varit söndagsskolfest idag och Sofie har fått ett Testamente. Mitt sår börjar nu läka men det kommer fortfarande en som lägger om det. Förra söndagen var hela familjen och jag på besök i Broaryd. Först var vi hos Levi och fick kaffe. Där träffade jag alla mina syskon. Sedan var vi på middag på Ödesbacka. Det var en trevlig resa och allt gick mycket bra.

Nu är det den 20 maj 1985. I onsdags kväll var det tre familjer som gav sig iväg för att paddla kanot. Det var Sören med familj, Kullberg och Lundén med familjer. Märta var hos mig och lilla Frida, Lottas flicka. Märta hjälpte mig så väl.

Idag är det den femte juni och solen skiner och det är varmt. Men det skulle behövas lite regn för det börjar bli torrt i jorden. Sören är i Japan. Han kommer hem på söndag kväll. Det är en sällskapsresa, som han är bjuden på av sitt arbete. Fortfarande kommer det en som ser om mitt bensår varje dag. Det tycks ta tid innan det blir riktigt läkt.

Idag är det den 12 juni. I fredags eftermiddag kom Eva och Malin hit. De skulle vara hos mig när Ulla-Britt och barnen åkte till Värnamo. På söndagskvällen kom alla hem, Sören från Japan och Ulla-Britt med barnen från Värnamo. Eva och Malin åkte hem till sitt.

Nu har barnen sommarlov från skolan. Den 30 juni åkte Sören med familj för att uppvakta en bekant, som fyllde

40 år.

Söndagen den sjunde juli kom Ivan och Susanne hit för att hämta mig. De stannade över natt och på måndagen packades alla mina pinaler och vi for till Hjälmgården. Där stannade vi till lördagen och fortsatte sedan till Vendelsö.

Den 28 juli 1985. Jag är nu i Vendelsö och har varit hos Rydberg och undersökt mina ögon. Jag behöver nya glas. Igår var vi och hälsade på Marita och Gert. De har det så bra och trevligt.

Den 22 september 1985. Levi kom hit i fredags kväll. Han hade åkt med buss hit och han åkte hem idag. Det var roligt att träffas. Igår var vi hos Marita och Gert och vi fick kaffe.

Julen 1985 firade jag i Vendelsö. Vi var 10 stycken här på julaftonen, Susannes föräldrar, Gert och Marita, Åsa, Frauke var här och så vi själva. Här är mycket snö och det har varit mycket kallt - men inte nu längre. Vi hade först jullunch och då kom även Maude hem. Senare fick vi julmiddag med julskinka och korv till potatismos och mycket annat. Vi fick också kaffe och annat gott. Fram på kvällen följde julklappsutdelning. Daniel var tomte. Jag fick Svenska Journalen av Ivan och Susanne, en liten klocka av Eva, ett fint rocktyg av Sören och Ulla-Britt, tre sviskonpaket av Daniel och salvor av Marita och Åsa. Jag fick också Hemmets Vän av Sussi och Ivan.

Tidigt på juldagsmorgonen for jag, Marita, Gert, Åsa och Susannes pappa med Ivan till julotta i Pingstkyrkan i Tyresö. Det var en mycket stämmingsrik och fin julotta. Längs mittgången fanns ljushållare med levande ljus på varje bänk. Eva Axelsson och Bo Dahlberg sjöng solosånger och Göran Lennartsson talade. Unisont sjöng vi alla de älskade julsångerna. Efteråt drack vi kyrkkaffe i festvåningen.

Nyårsaftonen firade vi här hemma med endast Marita och Gert som gäster. Efter att vi sett "kungaprogrammet" åt vi korv och potatismos. Vi fick en lugn och skön kväll. Jag lade mig långt före midnatt men kunde höra smällarna och se hur fyrverkerierna lyste upp genom fönstret.

Tre söndagar i rad har jag varit på gudstjänst i Pingstkyrkan, där Göran Lennartsson predikat och Eva Axelsson sjungit solo. Det har varit fina möten.

Under januari och hittills i februari har det varit fint vinterväder med mestadels lagom kallt väder och bra med snö. Vi har alla fått vara friska och vi har haft det bra. Mitt bensår är fortfarande öppet men friskt och fint. Det läker sakta men säkert. Det är nu över ett år sedan det började. Det blev drygt. Ivan kommer hem varje lunch och hjälper mig med mina dagliga bestyr. Jag har även hans sökare inprogrammerad så att jag kan få hjälp när jag behöver. Mina ben är ganska svaga så jag har svårt för att stå eller gå även med gåstolen.

Måndagen den tredje mars 1986. För en vecka sedan for vi hela familjen ner till Broaryd på sportlov. Hela resan gick bra. Temperaturen sjönk framåt kvällen när solen gick ner men inte mer än att vi kunde hålla oss varma. Nätterna i Broaryd blev mycket kalla i början av veckan, ibland ner till -25 grader. Mot slutet av veckan steg temperaturen och det blev skönt och soligt väder. Under torsdagen körde Ivan ner till Halmstad och hämtade två slaktade grisar, den ena till Gudmund och Birgitta och den andra delade de med Marita och Gert.

Sent på fredagskvällen (28/2) blev vår statsminister Olof Palme nerskjuten på öppen gata i Stockholm. Han avled senare, strax efter midnatt, på sjukhuset. Han och hans fru var på väg hem från en biograf. Vid korsningen Sveavägen och Tunnelgatan kom en okänd man fram och sköt Olof Palme i ryggen med två skott. Det ena skottet var dödande. Ännu har polisen inga konkreta spår efter mördaren. Hela svenska folket tycks sörja Olof Palme genom manifestationer, minneshögtider, insamlingar och flaggning på halv stång.

I lördags for vi åter upp till Stockholm. Resan gick bra och vi hälsade på Elin i Jönköping. Hon fick vårt grishuvud.

Trots att det nu har gått en dryg månad efter mordet på Olof Palme har hans mördare inte avslöjats. En man har suttit anhållen som misstänkt för medhjälp, men han har nu släppts. Olof Palme begravdes den 15 mars. Från hela

världen kom statsöverhuvuden och regeringschefer för att delta och hylla honom och det som han stod för. Ca 120 länder var representerade och säkerhetsuppståndet var det största någonsin i Stockholm. Allt sändes i TV.

Påskan firade i vi lugn och ro här hemma. På långfredagen bjöds vi på ägggröra och potatismos till middag. Före middagen läste Ivan om korsfästelsen och Jesu lidande och död. På påskdagen, den 30 mars, var vi på gudstjänst i Pingstkyrkan. Där var mycket folk och Göran Lennartsson predikade om Jesu försoningsverk. Under den sista veckan har vi drabbats av två snöstormar med mycket snö och stora trafiksvårigheter. Det är dock milt och snön smälter fort.

Den sjunde april fyllde jag 77 år. Jag blev rikligen uppvaktad med presenter och tårta. Sören kom på besök och låg över natt.

Fredagen den 11 april 1986 är det dags för mig att flytta igen. Ivan skjutsade mig och allt mitt bagage, inklusive den eldrivna sängen, på en kärra efter bilen. Susanne och Daniel var också med. Vi stannade till i Alingsås, där vi lämnade Daniel. Han skulle delta i ett informationsmöte om sin förestående englandsresa. Resan gick bra. Vi hade tur för på återresan fick Ivan problem med elsystemet på bilen och den fick bärgas till en verkstad för reparation.

Vi har fem födelsedagar i april, min den 7:e, Daniel den 8:e, Eva den 15:e, Peter den 22:a och Johan den 24:e. I morgon fyller Peter 12 år och den 24 april fyller Johan 17 år. Om ett år får Johan ta körkort. Tiden går så fort. Här sitter jag nu och längtar efter och väntar på våren - men ute så snöar det fortfarande lite. Ivan och Susanne skall åka till Polen denna vecka. De skall besöka Sussis gamla hem, som efter kriget ligger i Polen. Det bor sedan många år tillbaka främmande människor där i huset.

Epilog skriven av sonen Ivan

Vi åkte till Polen (den resan som mor nämnde i slutet av sina noteringar här ovan) den första maj 1986. I Ljungskile stannade mor sedan kvar till den 23 maj 1987, då hon flyttade in på Mariagården i Smålandstenar med eget boende och med full service. Under den senaste tiden hade mor gradvis blivit mycket sämre till hälsan, bl a hade hon drabbats av Phemfigus och fick ta starka kortisonpreparat. Hon behövde bättre vård och tillsyn än vad vi barn hittills kunnat ge henne. Här bodde hon sedan fram till sin död den 19 december 1988.

Den 19 december 1988 skrev jag följande i min dagbok: "Vid middagstiden idag ringde Gudmund till oss och berättade att mor var dålig. I morse hade hon varit svettig och känt sig trött. Personalen hade kallat på doktorn - men han kunde inte avgöra om hon fått en hjärnblödning eller om hjärtat sviktade. Vid kvart i fyra ringde jag ner till mor, där Gudmund svarade. Han berättade då att hon sovit större delen av eftermiddagen och att hennes cirkulation av dålig. Hon kändes kall. Han hade tagit ledigt och var där hos henne. Han bedömde dock inte läget som kritiskt. Senare for också Gudmund hem.

Mor blev därefter sämre och personalen ringde efter Gudmund. Han och Birgitta for dit och var där kvart i sju. Mor låg då och vilade lugnt med slutna ögon. Hennes andning var snabb och kort. Tio minuter över sju fick Mor hembud. Hon fick somna in lugnt och stilla. Vi känner dock stor saknad!

Då jag ringde på eftermiddagen samma dag och talade med Gudmund satte han på högtalartelefonen och jag fick via den tala med Mor och höra hennes röst för sista gången. Det känns skönt att jag fick den möjligheten."

Det har berättats i efterhand att när en av personalen fick höra att Dagmar fått sluta så utropade hon något i stil med "då hade hon ju rätt när hon igår berättade att i morgon ska jag få flytta hem till Jesus". Man blir verkligen glad när man får höra sådana vittnesbörd.

Begravningen ägde rum i Filadelfia Broaryd torsdagen den 29 december kl. 14:00. Begravningen var fin. Ca 50 personer deltog. Eva-Britt sjöng, Åsa spelade flöjt, Daniel jämte kusiner bar. Efter jordfästningen hölls en minnesstund i Församlingshemmet, där ett flertal minnestal hölls. Åke och Elsa var värdpar.

Förutom att skriva ner sina upplevelser som i detta dokument finns det bevarat ett antal brev och kort som hon själv

skrivit. Här följer två exemplar; det ena till hennes syster Edit och det andra till sondottern Eva-Britt.

"Kära Edit, Frid!

Hjärtligt tack för Ditt brev. Nu sitter jag på Strand och skriver. Fåglarna sjunger så det hörs in. När det blir varmare kommer jag att sitta på altanen ibland. Nu hoppas vi att våren kommer med värme. Jag har varit på ett möte i Uddevalla. Det var också dopförrättning och en kvinna döptes. De skall bygga en ny kyrka i sommar för där den gamla står skall det bli parkeringsplatser. Jag har nu åter börjat läsa igenom hela Bibeln. Redan har jag hunnit igenom de fem Moseböckerna och börjat på Josuaboken. Det var längesedan jag läste igenom hela Bibeln."

"Kära Eva-Britt!

Ett Gott Nytt Välsignelserikt År önskar jag Dig. Ett hjärtligt Tack för Julklapp och Julkort. Jag blev verkligen överraskad. Vilka sköna, varma, rymliga och konststickade vantar jag fick och de fina dekorerade kakorna och almanackan. Har ett par smala vantar som är svåra att ta på, så de här vantarna kom väl till pass.

Det var kanske första julen Du firade borta och kanske annorlunda än hemma.

Minns min första jul borta. Det var så nära som Landeryd. Trots att jag hade så nära hem till Danhult fick jag inte ledigt varken över Jul eller Nyår. De hade så mycket julgäster. Men på julaftonskvällen gick jag ned till ladugården en liten stund. Vi hade där en ensam ko. Jag satte mig på mjölkpallen och grät en stund. Mycket gjorde sitt till att de använde sprit. När farbror Holmberg skulle läsa julevangeliet var han så spritpåverkad att han läste det om och om igen och så grät han.

Och vilka seder de hade! Maten skulle stå kvar på bordet hela julnatten. De talade om husandar. På ett sätt var detta bra för man kunde gå direkt till `frukostbordet` efter julottan - men för julskinkan och mycket annat var det inte bra.

Nu har vi börjat ett nytt år. Vad skall det bära i sitt sköte? Man vet så lite om framtiden så det är bäst att ta en dag i sänder. I Ps 68:20 står det: `Lovad vare Herren! Dag efter dag bär Han oss; Gud är vår frälsning. Sela.`

Eva, Malin och jag är ensamma hemma nu en vecka. Toje, Johan och Peter är uppe i Bollnäs på skidsemester. Det brukar inte vara så kallt på västkusten om vintern, men i år har det varit nere i -20 grader när det varit som kallast. Men vi går mot ljusare tider.

På sportlovet brukar en del av Församlingen i Uddevalla med buss resa till Norge för att åka skidor. Det blir så i år också och då kommer Tojes föräldrar hit och är hemma hos Malin och mig.

Att ha ett personligt förhållande till Gud har betytt allt. Ju äldre jag blir ju mer inser jag mitt verkliga beroende av Gud. När man är ung och stark är det en frestelse att man kan klara sig själv - men det är alltid bäst att ha ett gott förhållande till Gud. Jag har upplevt många påtagliga bönesvar.

Det är stor skillnad på hur det var i Församlingen för 50 år sedan med hur det är idag. De som döptes då fick lova att inte klippa håret och de sa: `Är hjärtat rätt så är håret slätt.` Inga halskedjor, ringar eller öronberlocker fick man ha. Det tillhörde `världen`. Som sångare måste man uppträda enkelt. Hörde talas om att när någon frågade var Filadelfiakyrkan i Stockholm låg så sa man att det bara är att följa `hårknutarna`. - Men nu syns ingen skillnad och det är ju för väl att Frälsningen inte sitter i kläderna. Gud ser till hjärtat. Det kan väl hända, om jag fick leva om mitt liv, att jag skulle vara lite mer tänkande och inte så själviskt försöka uppmuntra människor som kom i min väg.

Jag förstår att det inte är lätt att vara ung idag men då är det gott att ha ett levande hopp. Det är viktigt att be Gud om ledning så att framtiden blir ljus för både gammal och ung. När jag vaknar på morgonen tackar jag Gud för var sak jag kan göra när jag klär på mig. Jag är så beroende av Gud. Sedan har jag min andakt och då lägger jag i Herrens händer både barn och barnbarn. Jag glömmar inte Dig. Tankarna har vingar och jag önskar Dig allt gott.

Något som förvånar mig är att Du skriver till mig. Jag förstår att Du har många att brevväxla med och ändå tänker Du på mig - verkligen fint!"